

FEDERAL ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVİÇRE: 8.-KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt A1319D

13. JANUAR 1984
NUMMER:22

15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Dikkat tehlike! Özal gözünü gurbetçilerin dövizlerine dikti



Özal hükümetinin ardarda açılan "paketleri"nde yurtdışındaki gurbetçi işçilerin tasarruflarına çekebilme amacıyla bir dizi özendirici önlem var. Böylece Türkiye tekeleli sermayesi ve parasız bakanı, 1975'deki işçi şirketleri ve 1980'deki Kastelli fursatından sonra yurtdışı bir turuna başlıyorlar.

**Ford:
Kaynayan
kazan,
kanayan yara**

Arkadaşımız Yücel Feyzioğlu, ünlü Ford grevlerinden on yıl sonra bir kez daha ve önce Ford işletmelerine girdi ve işçi temsilcileri toplantısını izledi. Arkadaşımızın toplantı izlenimlerini aktardığı raporunda Ford İmparatorluğu'nun



Hapisteki babaya mektup

**'Genel Af' istemi
kamuoyunda yaygınlık
kazanınca, sıkıyönetim affın
haberine bile
yasak koydu**

Başbakan Özal, 7 Ocak günü yaptığı basın toplantısında af konusuna gazetecilerin sorusu üzerine değinmek zorunda kaldı ve "Genel Af çıkarılabilemesi için önce Türkiye'nin siyasi ve iktisadi durumunun düzelmesi gerektiğini" söyleyerek affı bilinmeyen bir tarihte ertelemek istediklerini gösterdi

● Yazısı sayfa 3'de

"Türk-İş savaştan bir örgüt haline getirilmelidir"
Kemal Daysal'a söyleşi
Sayfa 5'de

●
Türkiye'nin kültür yaşamında durum vahim!
Sayfa 4'de



güçlü bir vurguna
hazırlanıyorlar.
Özellikle tasarruflara
faizsin dövüle
ödenmesi vadi çok
tehlikli görülüyor.

● Yazısı sayfa 7'de

● Yazısı sayfa 12-13'de

Turgut Özal'ın benimsediği "Friedman modeli" uygulandığı tüm ülkeleri batırdı

Özal, "model" in son aşamasına geçti

Turgut Özal hükümeti işbaşına gelir gelmez Türkiye'nin özellikle ekonomik yapısında, işbirlikçi oligarşinin çıkarları doğ-

rutusunda oldukça köklü düzenlemelere girişti. Ardarda açılan paketlerle çok ciddi sonuçları olan bir dizi ekonomik karar

aldı. Bütün bunlar, Turgut Özal'ın 24. Ocak 1980 günü uygulamasına başladığı ünlü "Friedman Modeli"nin üçüncü ve

sonuncu aşaması olarak değerlendiriliyor. Friedman modelinin uygulandığı tüm ülkelere, örneğin Şili'de, Brezilya'da, Arjantin'de, Peru'da ülke ekonomileri battı, işbaşındaki diktatörler de ya devrildiler, ya da çekimle zorunda kaldılar. Bu bakımdan, Özal'ın Friedman modelinin son aşamasını uygulaması sokmuş oluşu daha da önem kazanıyor.

● Yazıları sayfa 10 ve 11'de

Hangi aynaya bakmalı ?

Ahmet KARDAM

Dünya dönüyor. Döndükçe küçülüyor. Amerika kıtasına incek uzay aracı Asya kıtası üzerinde fren yapıyor. İşte bu kadar küçülmüş bir dünyadaki Türkiye'de olup bitenleri yalnızca Türkiye'ye bakarak açıklamaya çalışmak ne kadar gülünç! Hele Turgut Özal'ın uluslararası tekellerin azgelişmiş ülkeleri kendilerine bağlama politikalarının planlama merkezi olan Uluslararası Para Fonu'nun (IMF'nin) hazırladığı reçeteleri uygulamak üzere paket üzerine paket açtığı bir Türkiye'de...

Hiçbir ülke bir diğerinin kopyası değil. Ama hiç bir ülke de dünyada bir benzeri daha bulunmayan ve yalnızca kendine benzeyen biricik örnek değil. Günümüzde bir ülkede olup bitenleri anlamak ve açıklamak için gözler mutlaka o ülkenin dar sınırlarının ötesine çevrilebilmelidir.

Dünya kendimizi görecemizmiş aynalarda dolu. Özal Türkiye'si'ni anlamak ve geleceğini görmek için hangi aynaya bakmalı?

Bütün ülkelerin komünist ve işçi partilerinin 40 dilde yayınlanan **Barış ve Sosyalizm Sorunları** adlı ortak bir teorik dergileri var. Bu derginin geçtiğimiz Kasım ayında yayınlanan 11. sayısında "Uluslararası Finans Kapitalin Kaskıncıdaki Latin Amerika" başlıklı çok ilginç bir yazı yayınlandı. Latin Amerika'nın 12 ülkesinin komünist partilerinin temsilcilerinin Sovyet Birlik adamlarıyla birlikte yaptıkları sempozyumun bir özeti olan bu yazı Türkiye'nin son üç yüzyıla ve bugüne kanımızca iyi işik tutuyor.

Bu yazıda sözü edilen ve IMF reçetelerinin uygulandığı Latin Amerika ülke-

riyle Türkiye'deki gelişmeler arasındaki şaşırtıcı benzerlik elbette bir raslantıdan ibaret değil. Aradaki fark Türkiye'nin zaman bakımından biraz arkadan gidişli.

Latin Amerika aynasında ilk görülen manzara askersel ya da faşist diktatörlükler. Niçin? Çünkü Turgut Özal'ın daha 1980 yılında eline verilmiş olan reçetenin uygulanabilmesinin ilk koşulu: **Süngü zorudur.** Süngü zoru olmadan bu reçetede yazan zehirli hapları halka kabul ettirmek mümkün değil. Ve dahası, IMF reçetelerinin uygulandığı ülkelere diktatörlük halkın ülke çapında direnişle yıkılmadan ya da çekip gitmek zorunda bırakılmadan demokrasinin eşliğine dahi gelindiği görülürmüş değil.

IMF reçetelerinin yazan uluslararası emperyalist tekeller, özellikle ABD tekelleri, bu reçeteyi uygulatıracakları ülkenin içinde kimlere, hangi toplumsal güçlere dayanıyorlar? Bu sorunun yanıtı da ilginç bir ortak nokta oluşturuyor. Buna basitçe "Elbette ki yabancı sermayenin işbirlikçisi yeri büyük sermaye" biçiminde yanıtlamak çoğu kez eksik ve yanıltıcı oluyor. "İşbirlikçi" küçük ve güçsüz de olsa öbür ortanın çıkarlarının da su ya da bu ölçüde gözetilmesi demektir. Oysa IMF reçeteleri uluslararası tekellerin çıkarlarından başka birşeyi gözetmiyor. Tam bir na-

lıncı keseri. Bu keseri yiyen bütün ülkelere yalnızca halk değil, o güne kadar yabancı sermayeye işbirlikçi yapmış büyük yerli sermaye ve büyük toprak sahiplerinin bile bir kısmı yıkılıp gidiyor. İşte bu yüzden IMF politikaları, egemen sınıfların ancak çok küçük bir azınlığına dayanılarak yürütülebilir. Öyle bir azınlık ki, kendi çıkarları uluslararası tekellerin çıkarlarıyla tamamina çıkışan bir oligarşi.

Onun için de, bu politikanın uygulayıcıları egemen sınıfın geniş kesimleriyle bağları olan klasik burjuva partileri değil de, doğrudan doğruya uluslararası sermayeye bağlı "uzmanlar" ve "teknokratlar" oluyor. Tıpkı Özal'ın kendisi ve kurduğu hükümet gibi... Ve bu hükümetler, iktidarı gerçek sahibi faşist ya da faşizan askersel diktatörlüklerin süngülerinden güç alarak ülke çıkarlarına taban tabana zıt, tam bir ihanet politikasının uygulayıcısı oluyorlar. Ülkeyi koskoca bir hapishaneye çeviren ekonomik de tam bir iftasa sürükleyiyorlar.

Evet, "uluslararası finans kapitalin kaskıncıdaki Latin Amerika", Özal Türkiye'si'nin bir aynası. Ama henüz eksik bir aynası... Pinochet'in faşist diktatörlüğünü çatırdatan Şili halkının mücadelesi, Bolivya ve Uruguay hakları... Türkiye'yi görmek için baktığımız Latin Amerika aynasında bu manzaraları da, halkın faşist diktatörlüğü ve Özal'ı durdurmak için giriştiği ulusal direniş de görebileceğimiz mi?

Bu sorunun yanıtını Türkiye'nin söylenecekleri...



Bedelli askerliği protestolar kampanya haline dönüştü

Federal Almanya'da düzenlenen irili ufaklı eylemlerle, askerlik çağındaki Türkiye'de genç emekçilerin birincil sorunu olan bedelli askerliğe karşı geniş kapsamlı bir kampanya başlatıldı. Tüm Federal Almanya düzeyinde yürütülen etkinliklerde genç bedelin indirilmesini öneriyor ve bu amaçla örgütlüyorlar.

● Yazısı sayfa 16'da

Batı Berlin Sınırdışı Tutukevi'nde 6 sığınmacı öldü (mü, öldürüldü mü?)

Sayfa 6'da

DKP'nin 7. Kongresi toplandı Sayfa 7'de

Reagan UNESCO'ya niçin küstü? Sayfa 8'de

ŞU BİZİM TÜRKİYE



İçtiğin her kadehte

Yılbaşından bir gün önce sigaradan rakıya kadar tüm tekel maddelerine zam geldi. Zehirli şerbet diye yutturmakta iyice ustalaşan "Başbakan" Özal, tepki kekeğini bildiği zammi sevmitli gösterebilmek için "Bu zamlardan elde edilen paralar toplu konut fonuna yatacaak, konut fonunda kullanılacak" dedi. Şimdi akşamcılar çocuk poçuğun nızından biraz daha fazla kesmenin vicdan azabını hafifletmek, meyhaneciler ise müşterilerin içini rahat ettirmek için yeni bir slogan bulmuşlar. İçti "arabesk" bir şarkının ilk sözleri gibi başlıyor sloganları: "İçtiğin her kadehte, yeni bir yuvanın hararı var"... Özal milletin yuvasını yapmaya başlatken içkiciler de bu "yulvi" işe katkıda bulunuyorlar. Emin-öndü'ndeki Elvan Büfe'nin sahibi "Abi, madem ki böyle önemli bir görevle karşılaşıyorsun, hence sigaraların üzerindeki 'sigara sağlığa zararlıdır' yazısını da sildir-mek gerekir" diyor.

Parası olan

Geçen haftalardan birinde, Bahkkesirli Saim Karan Toto'dan 33 milyon lira kazandı. Karan birkaç gün önce evlenmek için bir kız istemisi ama "kadrosuz mekur, fakir" diye istediği kızı vermemişlerdi. Toto talihlisi, "Fakirim diye kıza veremeyene intem, şimdi başkısıyla evleneceğim, bu parayla gönlümü dilediğimi alırım" diyor. Doğrudur, Türkiye'de para- sı olan konuşur, hatta evlenebilir bile...

Halkçı Parti'nin namusu

Cunta'nın "sol" muhalefetle görevlen- diği Halkçı Parti'nin önde gelen ad- larından ve Ankara milletvekillerinden Neriman Elgin'in partiyeye ait paraları zim- metine geçirdiğini duymayan kalmadı. Parti içindeki düşmanları haberi basına uçurdular. Halkçı Parti Genel Başkanı Calp açıklama yapmak ve soruşturma komisyonunun konuya eğildiğini, suç- lunun mutlaka cezalandırılacağını söyle- mek zorunda kaldı. Bu işler olurken, 6 Kasım dayandı. Neriman Elgin Ankara'dan milletvekili seçilip meclise girdi. Ye- rini biraz daha sağlamlaştırdı. Bu kadar- la da kalmadı, "yanlışlık oldu" falan gibi dolandırıcıların yakalandıkları zaman söyledikleri sözlerle de itibar etmeden, "Beni suçlu çıkaracak olurlarsa öyle şey- ler anlatırım ki ortaklık birbirine girer" tehdidini savurdu. Geçtiğimiz hafta, Halkçı Parti Yüksek Disiplin Kurulu, Ne- riman Elgin'i tutsun da kirli camışlar ortaya dökülmesin diye, Elgin'i suçsuz ilan etti. Bu iş böylece kapanırken, yüz- binlerce lirayı "devle" yapan Neriman El- gin hem Parti'deki hem de Meclis'deki "mümtaz" yerini koruyor ve milletimize kekillege devam ediyor.

Yeni cezaevi yapımına kuvvet veriliyor

Adalet Bakanlığı'nın 1984 yılı bütçesin- deki en büyük kalemlerinden birini yeni cezaevi yapımı için ayrılan ödenek olus- turuluyor. Yeni cezaevi yapımı için büt- çeye tam 11 milyar 243 milyon lira öde- nek kondu. Bu koca rakamın sadece 10 milyon lirası eski cezaevlerinin onarımı için kullanılacak. Yeni toplam ödenegin sadece yüz binde 81 eski cezaevlerinin onarımı için; geri kalanı ise, yeni 11 milyar 233 milyon lirası ise yeni cezaevi yapımına gidecekmiş. Nasıl da belli oluyor demokrasiye geçtiğimiz değil mi?



İşte bu da umut kuyruğu

Başbakan Özal "Türkiye'de artık kaçırık görülmecek" derken, özellikle Ankara, İstanbul İzmir gibi büyük kentlerde bu güne dek eşine benzerine rastlanmamış yeni bir kaçırık oluştu: Piyango bileti alma kuyruğu... 1984 Yılıbaşı piyango biletleri, Türkiye'nin her yerinde 14 katına, üç katına karaborsadan sonıldı. Milli Piyango Genel Müdüri Kani Üner'in açıklama- sına göre Yılıbaşı piyangosunun bütün biletleri tükendi ve hasılat gerekçesi bir rekor oldu. Ankara'da Milli Piyango bayii Ali Haydar biletleri satarken şöyle bağıyordu: "Bin liradan fazla bilet veremiyorum, maksatı avaradınışın limiti thyıvackırsılansın". Türkiye'de emekçi halkın işinin artık başbütün umuda ve milli piyangoya kaldığına göstergesi, yılıbaşı çekilişi için 13,5 milyon kişilerin bilet almışması...

Gözünüzü toprak doyursun

İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanlığı'na yeniden seçilen, işverenle- rin duygusu ve düşüncelerini "kim ne der" kuşkusuna taşımadan açıkça söyleyiver- mekte ünlü Halit Narin, Turgut Özal'ın programını gördükten sonra, "Programda hür teşebbüs ve işverene yer verilmemiş. Hür teşebbüsü destekleyen bir yaklaşım yok" dedi. Özal'ın programının, geçmiş hükümet programları arasında, sermaye kesiminin en sadık ve tavizsiz programı olduğunu, bu kesimin basın- daki, iş çevrelerindeki sözcüleri anlata anlata bitiremezlerken, Narin bey bu program bile azımsıyor. Ne demeli! Gö- zünü toprak doyursun...

Direğin sivri ucu

Orta direğin mutluluk ve refah vaatle- riyle sandığından çıkan Turgut Özal ve takı- mının son paketlerinden biri de gübre zammıyla açıldı. Gübreye yüzde 65 zam yapıldı. Ardından gene seçim vaatleri içinde yer alan asgari ücretin vergi dışı bırakılması konusu da meclis komisyo- nurunda sessizce reddedildi. Böylece orta direğin iki ana unsuru, işçiler ve köylüler Özal'dan nasiplediler.

Kaçayenecek?

İstanbul su ürünleri satış halinde, yıl- başı günü "böcek" denilen bir çeşit ista- koz 35 bin liradan satıldı. 35 bin liralık böceği lüks bir lokanta satın aldı. Ba- likçılar ise kendi aralarında, 35 bin liraya alınan böceğin müşteriye kaçsa satılacağı- nı, yani kaçayeneceğini tartışıp durdular. Bu sıralarda İstanbul'da kalkınan kilosuz 1000 liradan, levreğin 2 bin liradan satıl- yordu. Adı "Orta Direk" konulan fikir faka- ra ise kilosuz 10 liraya kadar düşüp kimi yerlerde denize dökülen hamsiyle yetini- yor ve hamsiere duacı oluyor.

Bu paketler bombalı paketten beter

işçiye sıkı
patrona ardına

Eğri oturup doğru



Gübrede zamandan nasibini aldı

Çiftçinin başı ihtiyaçlarından olan bazı kimyasal gübrelerin fiyatlarına yüzde 60 oranında zam yapıldı. Özal'ın küçük çiftçiye, orta köylüye hedyesi de bu zam oldu. Zam haberini alan köylüler kendi deyimleriyle "boka bile zam" yapan yeni Başbakan'ın seçim vaatlerini hatırlayıp gevrek gevrek güllüyorlar

Bey'e bir teşvik yap!

Hacı Ömer Sabancı Holding'in başı Sakıp Sabancı, Özal'ın programında yer alan geri kalmış bölgelerdeki yatırımlara teşvik uygulaması vaaadinin sonra şöyle dedi: "Devlet bana öyle bir teşvik uygulaması ki, ben Adana'da yapmayı düşündüğüm yatırımı Muş'a yapayım!" Bey'e bir teşvik yap! Vurgunu soygunu bol olsun!..

Bu insanlar donuyor

Erzurum-Kars yöresindeki büyük deprem'in üzerinden iki ay geçti. Çok nutuk atıldı, çok umut verildi. Şimdi ise, 11 aileye bir soba verip "aranızda halledin" denildiğinden tutun da, kurtlarını imneye başladığına, çocukların donduğuna kadar, bölgeden çeşitli acı haberler geliyor.

Özal'ın Bakanlık bölgesi gezirken, "Kontrolların tamamlanacağı sözünü veremem. Söz verir yapmazsam intihar ederim" demiş. Aman Sayın Bakan sakın intihar etmesin! Nasıl olsa yandıkana bölgedekileri tümü ölecek, eve falan da ihtiyaç kalmayacak.

İçişleri'den patrona ardına kadar açık

Türkiye'de kaçakçılıktan karaborsacı-lığı kadar herşey serbestleşiyor. Yeni hükümetin şaşakçıları "büyük hürriyet" döneminin geldiğini anlatı anlatı bitirmiyorlar. Patrona, sermayeye, zengine herşey serbest. Viskiler köşe bakkallarında, yabancılara sigara sokaklarda serbestçe satılacak. Cebine yüzbinleri koyan döviz alıp yurtdışına çıkacak, isteyen istediği lüks arabayı getirip satacak... Ekonomide sermayeye herşey serbest de bir tek şey sıkı: Para politikası... Ama kime sıkı? İşte bir gazete haberi: "Uygulanmakta olan sıkı para politikası, bazı kamu kuruluşlarında işçilerin 1983 ikramiyelerinin ikinci diliminin ödenmesini engelledi. 70 bin dolar işçiyi Aralık ayında verilmesi gereken ikinci dilim ikramiyeleri, kazanılmış hak olduğuna halde verilmemi. Ödenmeyen ikramiye toplamları, sadece Karayolları ve Devlet Su İşleri'ne 1 milyar 160 milyon lirayı buluyor."

Eğri oturup doğru konuşalım

Şu günlerde Türkiye'de en çok kullanılan söz "Orta Direk"... Özal, işçi, memur, köylü, zenaatkar, dar gelirli, yoksul kesimler kendilerini ortada sayıp "bizden alta olanlar da var, sıkı kalımla" diye bilimsel diye "orta sınıf", "orta tabaka" gibi kavramlardan bozma bir "Orta Direk" sözcüğü yarattı. Böylece en alt gelir grupları da "Orta" sayılarak "imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitle" oluverdik. Bu kavram kargaşası arasında, sermaye kesiminin tanınmış adlarından İstanbul Sanayi Odası Meclis Başkanı İbrahim Bodur, "orta direk"ten ne anlaşılması gerektiğini göz pütrel açıkladı. "Orta Direk'in özü sanayici ve işadamları" dedi. Doğru söze ne denir? Özal'ın müjdelere verdiği, kalındıracağı söylediği "Orta Direk", tam da bu değil mi?

Turgut Özal, bir süreden beri söz verdiği "Paket"leri birbirini ardına sayıp duruyor. Paketlerden neler çıkmadı neler! Zamlar mı istersiniz, davul tozu ve minare gölgesinden vaaadler mi istersiniz, Türk parasının değerinin usul usul yeniden düşürülmesini mi istersiniz... Halk sıkı dursun: Gazetecilerin yazdığına göre yeni bir paket daha geliyor: Bu defa ev sahipleri kiracılara bir "hediye" paketi hazırlanmış. Gecekondu semtlerindeki en düşük kiranın 15 bin lira olduğu Türkiye'de ev sahipleri yeni açıklanan faiz oranlarına göre bir durum değerlendirmesi yapıp, kiralarında en az yüzde 20 oranında bir zam yapma peşinde. Bir zamanlar "bombalı paket"lerden korkulurdu, şimdiki paketler bombalıları da geçti.

Danışıklı dövüşün heyecanı olur mu?

Yeni hükümet programının Meclis'te görüşülmesi Cunta öncesi dönemlere hiç benzemedi. Söz alanlar "ayıp olmasın" diye konuşurken görüşmeleri izleyenler de kısa zamanda sıkılıp salondan ayrıldılar. Gazeteler "Hükümet programı görüşmelerinin heyecansız geçtiğini" bildiriyorlar. Bir sırte hepsi aynı babanın oğlu üç kardeş arasındaki danışıklı dövüşte kardeşlerin kiran kırıp vurduğukları ve her an gülmeye ve heyecanlanmaya hazır küçük çocuklar harif müstemilleri heyecanlandırmayı basadıkları ne-rede görülmüş?

Büyük müjde

Gazeteler "Amerikan sigarası ve viskisi bakkallara geliyor" müjdesini veriyorlar. Her türlü lüks tüketim maddesine ithal izni veren yeni ithalat rejiminin sonra, mutlu azinlinin hiçbir zaman mahrum kalmadığı yabancılık içi, sigara, kahve, parfüm, yabancılık maykaj malmemesi gibi maddeler artık her köşe başı bakkallarda bulunabilecek. Gerektken, bir şişe viskiye, 5 bin 200 lile 10 bin lira arasında para verilebilecekler, Marlboro'nun paketi 250 liradan alılabilecek "Orta Direk"lere büyük müjde.

"1984, refah yılı"

● Başbakan Özal, yayınladığı yeni yıl mesajında "1984 yılının, milletimize refah yolunu açacağına olan inancımı-zı bir defa daha belirtiriz" dedi.

● Diyenbakır (Tale) Gülizar Bacı (Güler), 1984'te Türkiye'de refah, Suriye'de çarşıya girdiğini, Humayn'inin ilacığını söyledi.

**Özal'la Gülizar Bacı
bir ağızdan konustu**

Biri falcı, öteki de yalancı

"Genel politik af" Çankaya'nın ve Meclis'in kapılarına dayandı, kapıyı kırmak demokrasi güçlerinin savaşımına bağlı

Sıkıyönetim "Af" fin haberini bile yasakladı

● Başbakan Özal, 7 Ocak günü yaptığı basın toplantısında af konusunda gazetecilerin sorusu üzerine değinmek zorunda kaldı ve "Genel af çıkarılabilmesi için önce Türkiye'nin siyasi ve iktisadi durumunun düzelmesi gerektiğini" söyleyerek af bilinmeyen bir tarihte erilemek istediklerini gösterdi.

Başta Cumhuriyet gazetesi ve haftalık NOKTA dergisi olmak üzere Türkiye'deki demokrat yayın organlarının büyüyen "Genel politik af" istemine sayfalarında geniş yer ayrılmayın ve af konusunun her gün boyalı bastırın sayfalarına bile yansıması üzerine sıkıyönetim makamları gazeteleri uyarak af konusunu ele almaktan vazgeçmelerini bildirdi.

Basına sansür konmasına yol açan "genel politik af" istemiyle politik tutuklu ve hükümlülerin serbest bırakılmasını, devam etmekte olan mahkemelerin ve idam cezalarının durdurulmasını, yurttaşların çıkarma kararlarının kaldırılmasını ve yurt dışına çıkmak zorunda bırakılmış olan binlerce politik göçmene özgürce Türkiye'ye

dönme hakkının verilmesi isteniyor.

Bugüne kadar af konusunda görüş belirten Ana.P. HP ve MDP'den hiçbir afi "kader kurbanları" dedikleri adı suçları dışına çıkarmadı. Özal'ın hükümet programında yer alan sözleri aynen tekrarlayan Adalet Bakanı, "Şu anda hükümetin bir tasarısı yoktur, karar verilirse çalışmaları başlanır" derken, Başbakan Özal 7 Ocak günü yaptığı basın toplantısında "Gepmişin acı tecrübeleri hafızalardan henüz silinmedi. Aidi suçları için çok sık çıkarılan afflar adalet açısından ve caydırıcılık yönünden olumsuz etkiler yapmıştır" diyerek "kader kurbanlarının bile" affından yana olmadığını söyledi. Aynı basın toplantısında Özal ayrıca, "Af çok kompleks bir meseledir. Türkiye'nin siyasi ve iktisadi durumu ne kadar düzelirse, huzur ve barış ortamı ne kadar daha sağlıklı bir seviyeye ulaşırsa af konusuna bu gelişmeler doğrultusunda ele alınarak değerlendirilecektir" dedi.

Cunta'nın kendilerine verdiği "sol mihalefet" görevi icabı affa "çok taraftar" olduklarını her fırsatta açıklayan Halkçı Parti, görüşünü, "Eğer toplum affa ihtiyaç duyuyorsa, bunu toplumun temsilcileri olarak Meclis'e yansıtırsın. Burada destek görürse yasalar değişir, af da gerçekleşir" diyerek kaçak güreşe belirtti. Cuntanın

partilerinden MDP'nin Genel Sekreteri Kasaroğlu ise, "Her zaman söyledik, kader kurbanları için affın yanayız" diyerek "politik affa" karşı olduklarını belirtti.

Cunta'nın üç partisi dışında kalan Doğru Yol da affı "kader kurbanları" ile sınırlandırmak ve "eski siyasiler" denilen 12 Eylül öncesi AP, CHP ve hatta MHP'lilere "Af fin kapsamı ve sınırı tayin Meclis'in işidir" diyerek göz kırptı. SODEP'in görüşlerini dile getiren Atilla Sav ise daha geniş



bir siyasal affın daha olduklarını belirtirken 1982 Anayasası'nın geniş bir affın önüne engeller çıkardığına işaret etti.

Geriçi güçler af meselesini "kader kurbanlarıyla" sınırlamaya çalışsalar ya da tartışılması tümüyle engellemeye çalışsalar, gazeteler birçok hukukçunun ve bilim adamının genel bir politik affın daha oldukları yolundaki açıklamalarına geniş yer veriyorlar. 7 Ocak günü yapılan Ankara Barosu Genel Kurulu'nun açış konuşmasını yapan boro başkanı Muammer Aksoy da, işkencelerin engellenememesi için avukatların polis tarafından yapılan ilk sorgulamaları sırasında devreye girebilmeleri gerektiğini söyleyen af konusuna da değinerek şöyle dedi: "Bütün uygar ülkelerde yeni bir dönemin açıldığı zamanlarda özellikle siyasal suçlardan sanık ve hükümlü olanlar genel affın yararlandırılır.

Kesmi rakamlara göre bile çeşitli hapisane ve tutuklevlerinde 80 binin üzerinde tutuklu ve mahkumun bulunduğu, bunlardan 30 bin kadının politik tutuklu olduğu, hapisanelerdeki koşulların dayandığı ölüme ağır olduğunu resmi yazılarda bile açıklandığı, bir hapisane yatığında iki, bazen da üç tutuklunun yattığı, 6 bin kişinin siyasal nedenlerle arandığı, binlerce kişinin yurdunu terk etmek zorunda bırakıldığı, halen 4 bine yakın ölüme cezasının istendiği, kesinleşmiş ölümler sayısının 214'ü bulunduğu, son üç yılda 47 kişinin asıldığı Türkiye'de "genel af" istemi Çankaya'nın ve Meclis'in kapısına dayanmış durumda.

"Genel politik af" konusunun önümüzdeki günlerde faşist diktatörlüğe karşı yürütülen demokrasi savaşımının ana noktalarından biri haline geleceği bugünden görülüyor.

OYA BAYDAR **Yorum**

Analarımız ve "demokrasi"lerimiz üzerine

Çocuklar analarını babalarını istiyor!..

2-8 Ocak tarihli 45. sayısının kapağını "Yeni yılda beklenen müjde: AF" başlığı ile "Genel Politik Af" konusuna ayrılan haftalık NOKTA dergisi, çocukların hapisanelerdeki anne ve babalarını yazdıktan mektuplardan örnekler yayınladı. Babalarını aynen aktarıyoruz:



Bir saat sonra gelir misin?

Babacığım
İyi misin babacığım. Ne zaman geleceksin? Neyle geleceksin? Otomobile mi, otobüse mi, dolmuşu mı yoksa trenle mi? Canım babacığım. Ben asker olacağım. Savaş yapacağım. Düşman askerlerle. Canım babacığım. Kuvvetli babacığım. Yanaklarından öperim. Öpücü ver. Ne zaman gemim gelecek? Ne zaman kayığa bineceğiz? Nerede balık tutacağım. Motoru nerede, palitayı arkasından? Ne zaman iyileşeceksin? Ne zaman geleceksin? Bir saat sonra gelir misin?

Biz çok yataroya gittik. Pinokyo, Külekedisi. Külekedisinde bale vardı. Neyle gelisen gel babacığım. Sacların uzadı mı? İyileştin mi? O kadar. Bitti artık. Canım babacığım.

ARJANTIN'Lİ anaları gördünüz mü? Ben televizyonda gördüm. Tiki-biz bizim analarına benzeyordı. Başlarında ötürlüleri; yanaklarından süzülen sessiz gözyaşlarıyla, hicinkırlarıyla: umutsuz, kını, acılı bakışlarıyla evlatların gelecek güzel günler uğruna yitilmiş tüm acılı analara benzeyordı. Gözlerini yeni açılan toprak mezarların çikan dağın kemiklere dikmiş, acının taştan heykelleri gibi durup duruyordı, böylece, Arjantin cuntasının insanlık suçları bir bir ortaya çıkarırken, onbinlerce Arjantinli "kayıp"ın üstünde gömüldükleri toprak mezarları açılırken, "belki bir gün döner" umudunun mezarı gömüldüğü yerde gördüm Arjantinli anaları. Yüzleri analarımızın yüzlerine benzeyordu. Türk analarının, Kürt analarının yüzlerine. Evlatlarını zalimlere, haksızlara, sömürgeci kurbun veren tüm dünya analarının yüzleriydi yüzleri. Dışarıdaki da işkenceyle öldürülen Kürt Memo'nun anasının yüzüyle, yitmiş toprak mezarlarından birinde bir kemik olan Pereyrol'un anasının yüzü aynıydı. Patricia'nın anacığının özleri toprak Havritlabölüğü'nün anacığının artık ölmüşüne bile

Ben, babamı Ayşe abla pikniğe götürük. Çorabımızı çıkar-
dık, suya girdik. Sonra arabaya bindik, denize girdik. Ben
donla girdim. Sonra çıplak girdim. Sonra her kız evine
gittik. Anneciğim seni çok özledim. Nasılsın, iyi misin?
Okullar tatil olunca senin yanına geleceğim. O zaman bol
bol seni öpeceğim. Sevdiğim anneciğim yanaklarından öper,
bucuk bucuk gözlerinden tane tane öper, öper, öperim.

Ne zaman geleceksin?

Sevgili Babam
Ne zaman geleceksin? Yarın mı, sabah mı, yoksa biraz
uyuyup kalkınca mı geleceksin? Şekerli babacığım, balıklı
babacığım. Hapiste kapalı babacığım. Sana çiçek gönderi-
yimi mi? Kitap gönderiyim mi? Bir de sana sigara kibriti
gönderiyim mi? Yemek gönderiyim mi?

Duha mektup bilmedi. Biz oynuyoruz. Akıllı oluyoruz.
Bazen yaramaz, bazen uslu oluyoruz. Biz Ankara'ya gideceğiz.
Sana sarılacağız. Güzel babacığım. Hei, ben hiç
eve gitmeyeceğim. Ben burada kalacağım. Denizize gidelim
mi? Hopla zıpla yapalım mı? Güle güle babacığım.



"BABACIĞIM GEL"
Hapisteki babaya çocuğunun gönderdiği bir mektubun bir sayfası

Diyarbakır'da koğuşların suları kesildi, havalandırma yasaklandı

Sıkıyönetim cezaevlerinde direnişler yeniden başladı

- Diyarbakır cezaevindeki tutukluların Eylül ayındaki açlık grevi sonucunda kazandıkları hakları geri alındı.

Dhyaruk cezaveindide tutuklular 3 Ocak günü yapılan "görsü" sırasında zi-yaretlerine gelen yakınlarına Eylül ayın-daki açık grevleri sonucunda edilecek le-ri haklarını hespin 26 Aralık günün-den beri geri alındığını ve bu yüzden ye-niden direniş geçmek zorunda kaldıkları açıkladı. Tutukluların yaptıkları açlıklarda, kendilerine her sabah eski-meden olduğu gibi askeri eğitim yaptırıl-ma ve Atatürk'ün söyleyinin ezberletilme istendiğini, ayrıca kalem ve kağıt veril-mesi, avukatların kendilerine illetikleri savunmalarla ilişkin belgelerin veril-mesini söylediler. Tutuklular askeri eğiti-mi kabul etmedikleri için işkence ve ba-şı ya yeniden başlamış durumda. Bu arada koğuşların suları da kesilerek, havalan-dırma ve cezaevi kantininden alış-veriş yasaklanmış bulunuyor.

Tutukluların görüşme sırasında yakınlarına bu açıklamayı yapmaları üzerine orada hazır bulunan askerler tutuklulara saldırdı ve yakınları zorla dışarıya çıkar-

tılarak görüşme kesildi

Diyarbakır cezaevinde direnişin yeni-
den başlamasıyla görülmekte olan dava-
lara tutuklular getirilmiyor. 4 ve 5 Ocak
günleri yapılması gereken Kawa ve Tikko
duruşmalarına hiçbir tutuklu sanık gel-
meyince duruşmalar başka güne erte-
lendi.

6 Ocak'taki görüşme günü üstünlüğü ve zıyaetçileri hapishaneye alınıldı halde görüsüne hiçbir tutuklu gemedi. Bu sırada cezaevinin D-Bloku'nun dışarı bakan pencerelerinden tutuklular bagirarak kendilerine iskençe yapıldığını, bu tutukluların öldüğünü, çok sayıda yaralı olduğunu haykirdiler. Bu olaydan yarım saat sonra cezaevinde kentin çok uzak semtlerinde bile görülebilecek şekilde dumanlar yükselmeye başladı. Kentte büyük heyecan yaratan bu yangın üzerine cezaevinin etrafına 5 bin kişi toplandı. Sıkıyönetim komutanlığı, cezaevinde 2 kustuğa yangın çıktığını, yakmakla yettinirler, o gün durumunla yet-

nızca üç kişi getirildi ve cezaevinde olup bitenlerin kamuoyuna yansıtılmasını engellemek amacıyla duruşma salonuna ne avukatlar ne de dinleyiciler alındı.

Mamak ve Metris cezaevlerinde

Ankara'dan gelen haberlerde Mamak askeri cezaevinde de direniş olduğu ve bu direnişi kırmak için tutuklulara baskı ve işkence yapıldığı bildiriliyor. 4 Ocak günü Mamak cezaevi önünde toplanan tutuklu yakınları cezaevindeki koşulları protesto etmişler ve 5 Ocak günü de hapishanedeki baskıların durdurulmasını ve tutukluların bizzat dinlenmesini için Başbakan'a görüşme talebinde bulunmuş, fakat bu başvuruları Turgut Özal tarafından reddedilmiştir.

Öte yandan İstanbul'dan gelen haberlerde kesin olmamakla birlikte, Metris cezaevinde de tutukluların hapishane koşullarını protesto etmek üzere direniş başlattıkları bildiriliyor.

...inik olan Fereydo'nun anasını...yüzü aynıydı. Patrician'ın anacığı-
nin gözleri tıpkı Hayrullahoğlu'nun anacığının artık gözyaşını bile
unutmus gözleri gibiydi. Arjantinli anaları gördüm televizyonda. Belki
oğullarına, kızlarına ait olan damadağınık kemik yığınları basında...

ANALARIMIZ benziyor, "**demokrasiye geçiş**" lerimiz bizi zemiyor. Arjantin'de cuntanın yenilgisini izleyen seçimlerden sonra bir **burjuva demokrasisine** geçiş günleri yaşıyor. Bizde ise, demokrasiye değil, **demokrasi kavramının** **ırzına** geçiliyor. Son günlerde yaratılan bunca toz dumanın, bunca samatanın amacı, yığınların bu geçergi farzetmesini önlemek, en azından geciktirmek; demokrasiye geçiliyoryalanını içte ve dışta yaygınlaştırıp faşizmin sivil elbise altında yerleşip kurulumlaşmasını, hatta- becerilebilirse- kendisine bir kitle tabanı yaratmasını sağlamaktır...

ARJANTİN'DE cuntanın yıkılışı devrimle olmadı. Ama siyasal sınıfsal güç dengeleri, burjuva muhalefeti'nin önemli bir bölümünün burjuva demokrasisine sahip çıkışı, cunta sonrasında burjuva demokrasisine geçilmesi olanaklarını yarattı. Toplumun en hassas noktasının cuntanın zulmüyle ve cunta döneminde ortadan yok olan, aslında cunta tarafından ödüllendirilene obnelerle "kayıp" yapıldığını bilen yeni Başkan, önceden pek tahmin edilemeyen bir cesaretle konuya eğildi. Toplu mezarların açılışında bulup bulunup açılı toplarlara ilk kazmayı o sapladı. Sembolik jestlerle de yetinmedi, cunta dönemi sorunlarını cınayitelendirilen ve eylemlerinden yargılamaya girişti. Arjantin'de burjuva demokrasisinin sınırlarının nerede duracağı ve toplumsal sürecin burjuva demokrasisi sınırlarını aşarak bir devrime doğru gidip gidemeyeceği ayrı bir konu. Ama Arjantin'deki gelişmelerden çıkarılacak dersler var.

TÜRKİYE'DE şu sıraya: "demokrasinin geçiş" yalanları arada sınırların gerçekleştirilmesini çalışan nedir? Bir "genel af"ın uygulanması değil, tartışılması bile ancak "kader kurbanları" ile sınırlı tutulduğu, onbinlerce siyasiyatlının ve 80 bin aşkın işçi işi için işçilerin siyasiyatlının ve soruşturmanın bulunduğu Türkiye'de, bırakalım vatandaşın hesap sorulmasını, 12 Eylül rejiminin bir nebeze gevşemesi dahi söz konusu değildir. Arjantin'de kaçacak delik arayan, çoğu tutuklanmış ve suçlu sandayınca oturtulmuş olan cuntaclar, Türkiye'de sivil görünümü kıldanın ardında işleri oynatmaktadır.

SU günlerde, Türkiye demokrasi gücünün, Türkiye demokratiğini en önemli önceliğinden biri, her gün yeni haber ve sokaklar, samata ve yalan propagandaya sersem çevirmeye çalışan geniş kitlelere "demokrasiye geçiyor" yanının iyizünü açıklamak, "demokrasiye" değil, demokrasinin "irzına" geçildiğini gösterilmiştir. Bu da sadece lafa, açıklamalara, yazı çiziliere, konuşmalara, alitayış ve propagandaya değil, aynı zamanda bugün Özal'dan itibaren röle yarışında olan siyasi partilerin, özellikle iktidarda olanların, örneğin zamlarla karşı protestolar örgütlemekte, siyasal tutuklular özgürlük istemini kampanya haline getirmek, işçi sınıfının öncünü göstermesinde katkida bulunmaka olur.

KİTLELERDE köleleştirilmeye çalışan Özal ve 6 Kasım'ın "**demokrasiye geçiş**" olduğu yanlışlığı mutlaka dağıtılsın, 12 Eylül 1980'de cuntadan iktidarı gasp ettikten sonra 1983 Kasım'ında Özal'ın aynı nedenle amaçlarla "**iktidar edildiği**" anlatılabilmeli, iktidarın de ortak efen dinin gerici emperyalist çevreleri ve işbirlikçi oligarşi olduğu **basit** olarak unutulmamalı ve unutturulmamalıdır.

Engelleme çabaları sonuç vermeyince, genel seçim öncesinde Cunta partilerini ateş bastı

Yerel seçimler Mart sonunda ve SODEP ile DYP de katılıyorlar

Dışa karşı "demokrasi oyununu" sürdürmek, içeride ise yığınlara "demokratik" görünmek zorunda kalan Kenan Evren, Özal'a yerel seçimler konusunda tükürdüğünü yalattı.

"Yerel seçimleri Haziran'dan önce yapmayı düşünmüyoruz. İsteyen parti katılır, isteyen katılmaz. Başvısı'tan beri neredeydi bu partiler? Kongrelerini yapalardı. Biz bu partilere sıyışabiliyoruz. Bir siyasi partinin rakibine yardım ettiği nereden görülmüştü?"

Bu sözleri 4 Ocak günü, Başbakan Turgut Özal söylüyordu. 5 Ocak'ta Özal, Cunta başı Evren ile görüştü. Sonra İrşey yıldırmı hüviyla gelişti. Özal, Evren'in yanından ayrılmadan Anavatan Partisi'nin, İçişleri Komisyonu'na götüreceği yasa tasarı ve yerel seçimlerin kaderi belli olmuştu: Yerel seçimler 25 Mart'ta yapılacak, SODEP, Doğru Yol ve Refah Partileri de bu seçimlere katılabilirlerdi.

Türkiye siyaset ortamında Doğru Yol ve SODEP'in yerel seçimlere de katılmalarını engelleneceği görüşü yaygındı. Özal'ın bir gün önceki konuşması, bu konudaki endişeleri pekiştiriyordu. Daha önce Anayasa Mahkemesi ve Yüksek Seçim Kurulu Başkanları, Siyasal Partiler Yasası'nda yer alan seçimlere katılabilme için, seçimlerden altı ay önce, 34 ilde kuruluşunu tamamlamış ve genel kurulunu yapmış olma koşulunun "dar bir yorumunun" anti-demokratik olacağı ve önümüzdeki yerel seçimlere parlamento dışı partilerin de katılmaları gerektiği yolunda görüş belirtmişlerdi. Özal özellikle Doğru Yol'un ve doğal olarak da SODEP'in seçimlere katılmalarına göre de gönüllü olmadığını belli etmişti. Siyasi rakiplere yardımın sözünüçsü olmadıklarını açıklamıştı. Bu yüzden, Meclis'ten yıldırmı huzi ile geçen yeni yerel seçimler yasası şüphesiz uyandırdı.



ERDAL İNÖNÜ'VE YILDIRIM AÇICI

SODEP ve Doğru Yol Partisi'nin yerel seçimlere ilerlerinin açılması Cankaya'da Evren ile Özal arasında, kapalı kapılar ardında sürdürülen pazarlıkların sonu mümkün oldu. Özal'ın daha sonra yaptığı "sıkı yasa yapık" açıklaması kimseleri inandırmadı. Sımdı SODEP ve Doğru Yol'un çok kısa süre içinde SÜDÜ aşkın yörede seçime hazırlanmaları gerek.

Yerel seçimler konusu "ekonomi" alanı haric Türkiye'de gerçek egemenliğin cunta ve başında olmayı sürdürdüğünü bir kez daha gösterdi. Evren seçimlere Doğru Yol'un girmesinden hiç hoşlanmayan Özal'a, gerek dışa karşı demokrasi oyununu sürdürmek, gerekse içeride demokrasiyi yığınlara demokratik görünmek zorunluluğunu anlatmıştı. Buna karşılık Özal'a da önemli bir taviz verilmiş ve Haziran'da yapılması beklenen yerel seçimler Mart'a alınmıştı. Böylece Özal yapacağı yeni zamlarla, açacağı yeni paketlerle bacağı kemige dayandırmadan, yani bütünü yıpırılmadan seçimlere gidecek. Öte yandan Doğru Yol ve SODEP'e

seçim hazırlıkları için çok kısa bir süre bırakarak başlatılan bir ölçüde engellenecekti.

Ökelenen küçük yalancılar

SODEP ve Doğru Yol'un da katılabilmesi yerel seçimlerin Mart ayında yapılması kararı. Meclis dışında kalan partilerde, özellikle bu seçimlere gerek kitle güçlerinin göstergesi haline getirmeye hazırlanan SODEP ve Doğru Yol çevrelerinde bati bir şaşkınlık yaratırken, Halkçı Parti ve MDP ötekiden kıvrıyorlardı. Bunlar yısının görüşülmesi ve oylanması sırasında salonu terk ederek protestolarını belirttiler. Ama yasa yine de çoğunluğa sahip

ANAP'ın oylarıyla kabul edildi. Daha sonra MDP ve HP başkanları, verdikleri öfkeli demeçlerle yerel seçimlere ilişkin yasanın, Anayasa'ya aykırılığını bile ilan ettiler. Oysa daha bir gün öncesine kadar gerek HP, gerek MDP "demokrasi"yi savunmakta mangalda kül bırakıyorlar "bütün partilerin seçime katılabilmesi için elimizden geleni sonuna kadar yapacağız" diyorlardı. Özal'a "laf muhalefeti" yaparak aldığı oylan korumaya çalışan Halkçı Parti Başkanı Çalp yine kuru sıkı atıyor "Diğer partilerin seçime girmesi için elimizden geleni yaparız. Sert çıkacağız" diyor. Oysa kısa süre önce Çalp'ın, yerel seçimlerin de üç parti ile yapılması gerektiğini söylediği unutulmamıştı. Bu yalancı fırıldaklar, yerel seçimlere tüm partilerin girmesi ANAP oyları ile kabul edildikten sonra gerek kimselerini bir kere daha gösterdiler ve muzıkılığa başladılar. Aslında "Her parti seçime girsin" derken öyle bir yasa, ANAP'ın çıkartmayacağına güvenmişler ve demokrasiyi savunur görünerek seçime zaten katılmayacak partilerin tabanlarına şirin görünmek için desteksiz atışa geçmişler sonunda silah beklenmedik bir yerden, Cankaya'dan geri temişti.

Yerel seçimler neden öken kazandı?

Yerel seçimler parlamentonun yapısında değişikliğin yaratmayacağı.

Yerel seçimlerin önemli, 6 Kasım'da genel seçimlere katılmalarına izin vermeyen Doğru Yol ile SODEP'in bu seçimlerde bugünkü parlamentoyu dolduran ANAP, HP ve MDP'den daha fazla oy alma ihtimalidir. Böyle bir durumda bugünkü parlamentonun meşruluğu bizzat rjime sahip çunta partiler arasında biki tartışılabilir hale gelecek ve "erken seçim" tartışmalarını alevlendirecektir. Doğru Yol ile SODEP hedeflerinin bu olduğuna şüphe yoktur. Kısacası, yerel seçimler ötekdeki politika istikrarlığını daha da buyutmesine yol açabilir.

SADDAM HÜSEYİN
Bağdat'ta bir diktatör

Irak'ta Kürtlere özerklik masalı kimseyi kandıramadı

Geçtiğimiz günlerde Irak Kürdistanı'ndaki Kürtlere özerklik tanındığına ilişkin Bağdat kaynaklı haber Batı Avrupa kamuoyunda yayıldı ama beklenen ilgiyi bulmadı. Özellikle Kürtler arasında, haber daha çok "bir alay konusu" olarak ele alındı. Irak-Iran savaşından dolayı başı sıkışık olan Saddam Hüseyin'in, Kürt demokratik hareketinde ciddi bir temsil yeteneği taşımayan Celal Talabani ile anlaşarak ilan ettiği özerklik masalı kimseyi kandıramazken, Kürt kaynakları, gerici Bağdat rejiminin bu manevra ile Mesut Barzani önderliğindeki KDP (Kürdistan Demokratik Partisi) ile halen Saddam rejimine karşı savaşmak üzere merkezi ve karargahını Irak Kürdistanı'na taşıyan olan Irak Komünist Partisi'ne yönelik siyasal bir saldırı hedeflediğini belirtiyorlar.

1963'den bu yana Baas Partisi iktidarının Kürtlere tanıdığı altıncı "özerklikle" karşı karşıya olduğumuz ileri süren Kürt örgütleri sözcüleri, "Baas, Kürt demokratik hareketini temsil eden gerçek güçlerle masaya oturmudıkça, yedinci, sekizinci, dokuzuncu özerklik haberlerini de okuyacağız" diyorlar.

DİSK Yürütme Kurulu üyesi Kemal Daysal sorularımızı yanıtladı

Türk-İş savaşı bir sendikal örgüt haline getirilmelidir



Türkiye işçi sınıfı 1984 yılına sendikal dağınıklık içinde giriyor. Öte yandan faşizmin her türlü ekonomik, sendikal, siyasal savaşım olanaklarını süngü zoruyla yok ettiği bir ortamda yeni anti-demokratik iş yasalarını dahi uygulamanın olanağı yok. Örneğin sıkıyönetim komutanlıkları, üstüste çıkardıkları bildirimlerle grev yaşamının geçerli olduğunu, her türlü işçi hareketi üstündeki yasaların yürürlüğünü hatırlattılar. Yeni toplu sözleşme düzenine geçildiği defalarca ifade edilmesine rağmen cuntanın Toplu Sözleşme Yasası bile fillen uygulanamıyor. Çünkü cunta döneminde işçi hak ve ücretlerini belirleyen Yüksek Hakem Kurulu pek çok toplu sözleşmeyi üç yıl süreli yapmış durumda. Böyle olunca 500 bin kadar işçi 1984'de, hatta bir bölümü 1985'de bile yeni toplu sözleşme yapamayacak.

Ayrıca 500 bin kadar işçi de bağlı bulundukları sendika, cunta yasalarına göre Türkiye çapında, işkolunda yüzde 10 ve işyerinde yüzde 51 üye çoğunluğunu temsil

etme koşulunun ikisini birden yerine getiremediğinden toplu sözleşme yapabilmekten yoksundurlar. Pek çok işçi şu anda aidat ödedikleri sendikadan yetkili olup olmadığını dahi bilmiyor.

Öte yandan ne sendikalar, ne de patronlar zorunlu işçi bildirimlerini henüz tamamlamış değiller. Patron ve sendika bildirimleri arasındaki farklılıklar da yine yüzbinlerce işçiyi belirsizlik içinde bırakacak ve sendikal haklardan yararlanmalarını engelleyecek.

Son üç yılda işçilerin satılma güçlerinde yarıyana düşüş olduğu Türkiye'de, Türk-İş Genel Kurulu, cunta iktidarıyla sendikaların egemenliğinde sona erdi. Yüzbinlerce DİSK üyesi de bekleyiş ve belirsizlik içinde.

Türkiye'de işçi sendikacılığının savunucusu olmuş ve işçi sınıfına yakışır savaşım vermiş olan DİSK'in Yürütme Kurulu üyelerinden Kemal Daysal, 1984 başında işçi sınıfımızın sendikal ve örgütsel sorunlarıyla ilgili sorularımıza cevaplandırıyor.

günkünden daha fazla vardır. Ve faşizme karşı savaşmada sendikal demokratik hakların yeniden elde edilmesi savaşımında daha etkili bir seçeneğimiz yoktur.

● **Türkiye Postası:** Şu anda DİSK'in ve DİSK üyelerinin yeni yasalar karşısındaki hukuksal durumu nedir? DİSK üyelerini sözleşmelerde yararlanabilmeleri için ne yapılmalıdır?

Daysal: Yeni sendikalar yasasının geçici 5. maddesi 1 Ocak 1984 tarihine kadar kongrelerini yapmayan sendikaların kendilerini feshedileceğini belirtmektedir. Bu maddenin DİSK'i de kapsayacak sınırları ve yorumları yapılmaktadır. Demokratik bir hukuk ortamından söz edilemeyecek faşizm koşullarında hukuk kurallarının nasıl uygulanacağı üzerine yorumlar yapmak ve geleceği bunun üzerine temellendirmek bize rasyonel gelmiyor. DİSK'in hukuksal varlığının nasıl sonuçlanacağı zaman ve işçi sınıfımızın savaşımı belirecektir. An-

laşım içine girmelerinden şiddetle çekiniyor ve ürüyor. Onları mevcut öncü kadrolardan arındırmak, iş örgütlenmelerini dağıtmak ve ancak ondan sonra sendikal yaşama katmak istiyorlar.

İkincisi: Sendikal yaşamdan uzak tutulmak istenen DİSK üyelerinin toplu sözleşmelerini yeniden Yüksek Hakem Kurulu (YHK) tarafından belirlenmesi tezgahlanıyor. Böylece işçiler bir süre daha patronların uydusu halinde çalışan YHK'nün insafına terk edilmektedir.

Üçüncüsü: Yeni sendikalar yasası sendika üyesi olmadan da işçilerin toplu sözleşmelerden yararlanabileceği hükümünü getirmiştir. Bu DİSK üyeleri de dahil, tüm işçi sınıfını örgütüstü kalmaya özendirir ve örgütüne itirazla duramaz gerektirir bir tehliktir.

İşte bu nedenlerle ve şimdi tamda bu koşullarda DİSK üyelerine büyük görevler düşüyor. İşyerlerini ve iş kollarının sorun durumuna göre, ama mutlaka sendikal yaşamın içine dalmalıdır. Le-

Memeketten bir mektup. Bir aile dostundan. "...ondan sonra milletçe ağız birliği edip seniklere bir küstük, sandıktan çıkını görünce eşekten dümüğe döndür..." diye yazıyor.

Hımm... "Sandıktan Özal çıktı ve bu Cunta'nın yenilgisiz oldu" diyor.

MDP'nin aklılık ve soğukluk şampiyonu Genel Başkanı Sunalp ile millet alay ediyor, öksesini hıncını tatlı tatlı çıkıyor da kimse adamcağıza "seçim kaybetmiş bir parti lideri" gibi bakmaya yanaşmıyor. Herkes seçimi kaybedenin Cunta olduğunu kanısındadır.

Eh, biz de seçimin iki gün önce 4 Kasım Cuma akşamı, Cunta'nın elebaşısı Evren'in televizyonu çıkıp Turgut Özal'ı yer verişmesini hatırlıyoruz. "Tarafsız" Cumhurbaşkanı'nın gereklerini yerine getirip, herkesi nasıl MDP'ye oy vermeye çağırıldığını anımsıyoruz.

Demek ki "6 Kasım seçimlerinin yenik çıkan Cunta oldu" demek hiç yanlış değil. Değil de, o zaman bir başka sorun açıta kalıyor:

— **Peki seçimlerde Cunta yenilirse, halk mı kazandı?**

Oyle ya, Cunta'nın yenildiği yerde kazananın halk olması gerekmiyor mu?

Gerekip gerekmediği bir yana. Ama bu sonucun yargısını hayata uymadığı, olgularla çeliştiği aşikar. Bugün Türkiye'ye bakıp da "Bu ülkede iki ay önce seçim yapıldı ve bu seçimde Cunta yenildi, halk kazandı" diyen biri çiksa, zamlardan belli bükülmüş işçilerden, gübre zammından tepesi atmış köylülerden, "Hay ben böyle kazanmamın içine..." diyen halktan sonra yer.

Peki şu bilmeçye dönmüş soruları nasıl yanıtlarız? 6 Kasım seçimlerinde Cunta yeniliğinden göre halk mı kazandı? Halk kazanmadıysa Cunta yenilmedi mi?

AYDIN ENGİN Tirmik

Tura mı, tura mı?

safına çekmek için sürdürdüğü beyhude gayretler 'unutulabilir mi? MDP'ye çekilemeyince, hiç olmazsa parti kurmasını engellemek için perde arkasında ve yer yer önünde süren çabalar anılarda henüz taze değil mi? Ulusu Hükümeti'ndeki Başbakan Yardımcılığı görevinden istifa ettikten hemen sonra, oldukça keskin bir dille "Parti kurmayacağımı" açıklayan Özal'ın perhiz yamekleri yiyip yazılmak (?) için taa Amerikalılara kadar gidip döndükten sonra parti kurmaya soyunması, kendine güvenini aşkar edip "Bir idamlik, bir bayramlık gömleğim var. Biz bu yola başkoyduk" gibisinden efelenmesi hatırlanmamalı mı?

Keza Ulusu'nun parti kurmak için kapılarını açtığı ota tekeli para babasından, Mehmet Yazarıları, Ali Koçmanları, Sakıp Sabancıları, Nuh Kuşçuları, Sarık Talarları (Enka Holding), Karamahmetlerin (Çukurova Holding) yan çizdikleri, Cunta'nın baş partisi MDP'ye destek vermeye yanaşmadıkları göz ardı edilebilir mi? MDP'nin tekeli satışından sadece yeni yetime, sonradan görme Okumuş Holding ile temsil yeti ve yeteneklerini caktan yitirmiş Sezal Diblan ve Şinasi Ertan'ın kafesleyebilir oluşu anlamlı değil mi?

Görüldüğü ki Anavatan Partisi, "Cunta usulü demokrasi" diye ni-tilediğimiz rejimin has 'belki de en has' partisidir. Ama Cunta'nın has partisi değildir.

Cunta'nın has partisi değildir. Nitekim bu yüzden kurulusu engellenmek istenmiş; bu yüzden seçime iki gün kala Cuntabaşı tarafından açığa karşıya alınmıştır.

Ama Cunta'nın oluşturmak görevini üstlendiği rejimin has partisidir: Nitekim SODEP'er, BTP'er, Doğru Yo'lar engellenir, yasaklanır, ANAP'a kimse -Cunta bile dokunamaz, veto saldırsından bile "has" partilerden daha fazla has görme-

● **Türkiye Postası:** Türk-İş Genel Kurulu yapıldı. Genel Kurulun niteliği ve seçim sonuçları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Daysal: 1960'lardan sonra, özellikle DİSK'in kuruluşundan bu yana yapılan tüm Türk-İş kongrelerinin değişim bir karakteristik yanı var. O da bir takım usta eller tarafından ülkenin sosyal, politik, ekonomik sorunları tartışma dışında tutulur, milyonlara işçi ilgilendiren iş ve yaşam koşullarına ilişkin sorunlar bir tarafa atılır ve kongrenin tüm dikekt merkezi yönetime kılınır ve nasıl gelecekteki işlerine çevilir. Durum böyle olunca, işçi sınıfının siyasi karakterinden gelen dürüst ve aktif tartışmalar yerini kapalı kapılar ardında yürütülen pazarlıklar ve herbirinin öbüründen daha hünerli bir biçimde yürüttüğü tüzük kuralları üzerindeki cambazlıklar alır.

Türk-İş'in son genel kurulu işçi sınıfının sendikal ve demokratik haklarının gaspedildiği ve erkte faşizmin olduğu ko-

sendikali ve demokratik hakların gaspedildiği ve erkte faşizm olduğuna kuşullarda yarıdır. Ama buna karşın kongre işi sınıfının çıkarlarını yönelik tek bir sorunu bile ciddi olarak tartışmadı. Yukarıda çizdiğimiz karaktere uygun olarak, post kapma yarı halinde sürdü.

Kongrede birbirlerini karşışımı gibi sıkıca aldılar geçen Sevkett Yılmaz, Sadık Şiş, Mustafa Başoğlu, Kaya Özdemir ve daha birçokları aynı sendikal ve politik görüşün savunucularıydılar. Bunların ortak sendikal anlayışları, sınıf uzlaşmacılığıdır. Ortak politik görüşleri ise, burjuvazinin çıkarlarını koruyan dar tutucu çizgi ve işçi sınıfına ihanetidir. Son üç yıldaki davranışları da bunu açıkça gösteriyor. Faşist cuntanın ve onun hükümetinin işçi sınıfına ve demokrasi güçlerine yönelttikleri barbarca saldırıları sessiz kaldırdılar. Ülkemizde faşizmi kurumsallaştıracak anayasayı ve ona bağlı olarak çıkarılan Sendikalar, Toplu Sözleşme ve Grev yasaları ve daha birçok yasalara onayladılar. Genel sekretörleri hükümet bakan vererek bu uğursuz politikaların sorumluğunu Türk-İş'e ortak ettiler. Hepsi işçi sınıfına ihanet etmiş olmanın kamburunu taşıyor. Bu kambur onların ortak paydalarıdır. Bugün kendi aralarında sürdürdükleri, yerim yerindeyse, "kayıkla dövüşü" onların bu sınıf önümlerinden oluşan kamburlarını gizlemeyez.

İşçi sınıfının son üç yıldaki kaybettiklerini elde etmemiş olmaları yanısırdır. Geçmişte olduğu gibi ancak savasarak bunları elde edebilecekleri görüşü ve savaslar macrası istiyor. Bu nedenle Türk-İş'te yeni yönetimin teslimiyetçi ve ihanete varan politikasını onaylamıyor, mahkum ediyor. Şu veya bu nedenle ama özünde doğrudan tabanın üst yönetime tepkisini sezenlerden ve Türk-İş Kongresi'nde tek oylumla yarı olan boyu uygulamalarını buna örnek gösterilebilir. Bugüne kadarki kongrelerde onların tersine, yeni yönetimi seçilenler tabanda daha yakından bağlı delegelerin yarıya yakınına oryantasyon almamışlardır. Bu oylumla bir gelişmenin başlangıcı olarak ele alınabilir.

Simdi savasmacıktan yarı olan her işçiyi, sınıfına bağlı olan her dürüst sendikacı yöneticisine yeni görevler düşüyor. Tabanda filizlenen bu tepkili pekiştirilmeli, işçi sınıfımızın bugün çalışabilen tek sendikal örgütü olan Türk-İş'i ismine yarış savascan bir sendikal örgüt haline getirmelidirler. Bugün bu olanak her-

nin paslı sonuna gelmiş zaman ve işçi sınıfımızın savasımı bilebilecektir. Ancak şu anda DISK üyelerinin karşı karşıya olduğu üç ana tehlikenin altını çizmekte yarar vardır.

Birincisi: Türk-İş'te tepki yönetimi bilimsel ve deneyli DISK üyelerinin sendikası-



Günçel İstemler

● **TÜRKİYE POSTASI:** Sendikalar işçi sınıfının güncel istemleri olarak neleri savunmalısınlar?

DAYSAL: Güncel istemler olarak sunulan sıralayabiliriz: Son üç yıldaki gerek ücretler yarıyana düşmüştür. Herseyden önce geçmişin kaybını giderecek bir ücret artışı sağlanmalıdır ve ücretleri enflasyona karşı koruyacak bir garanti getirilmelidir.

● **Patronlar faşizmden aldıkları güçle işyerlerinde baskı ve terör estiriyorlar. İşyerlerinin ve iş koşullarının demokratikleştirilmesi için savas verilmelidir.**

● İşyerlerinden işçi çıkartılmasına izin verilmemelidir.

● Bugün yeryüzünde 48 saatlık iş haftası ve ortalama 15-20 günlük yıllık izin yapıldığı diğer ülkelerden biridir Türkiye. 48 saatlık iş haftasının kısıtlanması ve yıllık izinlerin artırılması istemi ödünüsü savunulmalıdır.

● Başlanacak olan 1984 toplu sözleşmelerinin Türk-İş'te tepki yönetimi tarafından oldu bitiyi getirilmesi için işyerlerinde çeşitli dar altında komiteler kurulmalıdır. Bu komiteler işçi tabanının görüşlerini savunmalı ve formüle etmelidir.

son durumuna göre, ama mutlak sendikal yaşamın içine dalmalıdır. Ateş sendikali olanakları sonuna kadar kullanmalıdır. Bu sadece onların toplu sözleşmelerden yararlanmalarıyla sınırlı kalmayacaktır. Daha önemlisi onların bugüne kadar edindikleri deneyleri ve üstün savas geleneklerini işçi tabanına aktarak başarılı bir toplu sözleşmenin yapılmasını da olanaklarını hazırlayacaklardır. Türk-İş'te tepki yönetiminin onları sendikal yaşamdan uzak tutmaya çalışmalarının ardında yatan başlıca nedenlerden biri de bu değil midir?

● **Türkiye Postası:** Bugün DISK ve bağlı sendikaların üst düzey yöneticilerinden bir bölümü yurt dışına bulunuyor. Çalışmalarını ve işi görevlerini konusunda bilgi verebilir misiniz?

DAYSAL: Evet, 12 Eylül darbesiyle birlikte Cunta'nın eline geçmemeyi başaran birçok sendikacı yöneticisi çalışmalarını zorunlu olarak yurt dışına sürdürüyor. Yaşadığımız koşullarda DISK-İ, demokrasi güçleriyle uluslararası dayanışmanın geliştirilmesi ve yükseltilmesi vazgeçilmez bir zorunluluktur. Bizim de çalışmalarımızın ana merkezini bu uğuramış oluşturuyor. Ancak, bu uğuramış istenilen yarı sağlaması bizim birliğimizin geçiyor. Birliğin sağlanması için birçok kez ortak toplantılar yaptık. Son olarak 16-17 Aralık günleri Amsterdam'da yapıldığı ve hemen tüm arkadaşlarımız katıldığı toplantıların bu yönde önemli bir adım atıldı. Ortak bir yönetim komitesi oluşturuldu. Simdi bu yönetim komitesi bir çalışmaya programı hazırlayacaktır. Şu anda ana hatlarıyla bizi bekleyen iki temel görevimizi şöyle formüle edebiliriz:

1) DISK ve bağlı sendikalarının yararlanmalarına son verilmesi ve sendikalarımızın tekrar özgürce çalışmalarını yürütebilmeleri için bir ortamın gelmesi için uluslararası işçi ve sendikal çevrelerin aktif desteğini ve dayanışmasını sağlamaktır.

2) İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, ILO ve çeşitli uluslararası anlaşmalara aykırı olarak düzenlenen ve sendikal-demokratik haklarımızı gaspeden yasal düzenlemelerin yitilmesini ve özgür bir sendikal yaşamın yerleşmesi için verdiğimiz savasın için uluslararası planda dayanışma sağlamaktır.

İşte bugün için temel iki görevimizi böyle sıralayabiliriz.

halk mı kazandı? Halk kazanmadı, mamam, veto saldırsınlar bile "halk" partilerinde daha fazla hasar görürmüştür.

Yazı mı tura mı?

Oyle yarı. Havaya fırlatılan para ergeç yere düşecek ve yarı yazı gelecektir yarı da tura.

Acaba bu olayda hangisi: Yazı mı, tura mı?

Sanırım yanilginin kökeni soruların düzenlenişinde yatıyor. Yanılı paranın bir yüzünün yazı, öteki yüzünün de tura olduğunu baştan kabullemekte...

Ya paranın iki yüzü de tura ise?

Bakın o zaman 6 Kasım seçimlerinin sonucu ne kadar duru açıklanıyor:

- Tura mı, tura mı?
- Tura.
- Bilemedin.
- Öyleyse sen söyle!
- Tural..

...

Bu laf ebeliklerinden ne çıkar?

Şu çıkmaz:

"Canım, Cunta'nın göstermelik demokrasisi ilkökili-üç parti lâzımdı. Al birini vur ötekini örneği üç parti. Hangisi kazanırsa kazansın farketmeyecek üç parti"... demek yetmiyor. Bu olup bitenleri fazlası basite indirgemek oluyor. Davası oğullarla da çelişiyor. MDP ve Halkçı Parti için "emirle kuruldu" demek doğrudur. Ama aynı yarıyı, aynı kesinlikle Özal'ın ANAP'ı için ortaya atmak pek o kadar doğru değil. Bu bir yil öncesine kadar uzanan bir dizi oyluyu atlamak oluyor...

Cunta'nın has partisini kurma görevi henüz Bülent Ulsu uğursuzunun sırtında olduğu günlerde, Ulsu'nun Turgut Özal'ı da aynı parti

Görülüyor ki Cunta ile Turgut Özal'ın ANAP'ı arasında tadında, dozunda, kıvamında ve göz yumulabilir sınırlar içinde bir "hırlaşma" vardır. "Yoktur" demek yarılabılır oğulları ters düşmek demek.

Ancaaaaak, bu hırlaşmadan söz ederken "ladında, dozunda, kıvamında, göz yumulabilir sınırlar içinde" nitelemelerini boş yere kullanmadık.

Onlar (Cunta dedğimiz faşist generaller ekibi ile ANAP dedğimiz Turgut Özal ve teknokratlardan oluşan ekip) ABD emperyalizmi ile Türkiye'nin işbirlikçi oligarşisinin hanelarında beslenip semirtilen iki soyusuydurlar. Aralarında, "beyleri" kimin taşıyacağı konusunda "hırlaşabilirler", itişip kakışabilirler hatta. Ama gidilecek yolu çizmek haksız ABD emperyalizminin, Türkiye tekelci sermayesinin elindedir. Teklemeyelim: Patron onlardır. Özal ve Cunta ise bu uğursuz yolda devlet ve hükümet gemisini çeken, taşıyan beygilerdir.

6 Kasım seçimleri için ne anlamda ABD'nin ve Türkiye'deki işbirlikçi oligarşinin at değiştilmesinden ibarettir. Cunta bir dereyi geçmekte görevini h'kıkıyla yerine getirmişti. Şimdi - dere geçilmiştir. Bir başka dere için daha elverişli, daha besli, daha yetkin ve daha az yorgun bir at seçilmelidir. Üstelik Cankaya ahırında besiyi çekilen Cunta beygiri de sık sık yedekelektirir onuu...

Duyulan kişnemelelerden belli değil mi?

ISI

Berliner Sprachen Institut e.V.

Kolbuser Damm 79, 1000 Berlin 61
Telefon: 69 36 001

DEUTSCH ALS
FREMDSPRACHE
TURKISH ENGLISH
GRIECHISCH
FRANZÖSISCH ARABISCH
SPANISCH SPEZIALKURSE

Übersetzungsbüro für sachgerechte
Arbeiten in allen Sprachen

Tutukevindeki koşullar ve 6 sığınmacının tutuklanma gerekçeleri bir hukuk rezaletinin sınırlarını da aşıyor...

Batı Berlin Sınırdışı Tutukevi'nde 6 sığınmacı öldü (mü, öldürüldü mü?)

31 Aralık gecesi Batı Berlin'in August-platz tutukevinde 6 sığınmacı dumandan boğularak öldü. Yasalara tamamen aykırı olarak tutukevine konan sığınmacılar, hücre kapısının önüne eşya yığıp yataklarını ateşe vererek yangın çıkarttılar. Yangını neden çıkarttıkları henüz kesinleşmemekle birlikte 3'ü Sri Lanka, 2'si Filistinli ve biri de Tunus'lu olan bu 6 kişinin, içinde bulunduğu koşullar gözönüne alındığında tek nedenin intihar olduğu anlaşıyor. Ölenlerden ikisinin sığınma başvurusunda bulundukları için salıverilmeleri gerekirken tutukevinde tutuldukları, birisinin başka bir ülke için vizesi olduğu, 22 yıldır Paris'te yaşayan bir diğerrinin sadece pasaportunu kaybetmiş olduğu, iki Filistinlinin ise Lübnan'daki koşullar yüzünden sınırdışı edilemeyeceği, ancak buna rağmen sınırdışı tutukevinde tutuldukları bildiriliyor. Cemal Kemal Altun ölümüne gönderildikten sonra "İntihar olağan, hergün duyulan bir şeydir; intiharı veremeyen, karısıyla anlaşamayan kimseler de intihar ediyor" diyen Zimmermann'ların, hepsine "adi suçlu" damgası vurup, onbeş-yirmi sığınmacıyı bir hücreye kapatarak on ay orada tutan ve "Her hapishanede yangın çıkabilir" diyen Lummer'lerin, "İşkence sığınma gerekçesi olamaz" diyen Federal Sığınma Dairesi'nin uyguladığı hukuk ve insanlık dışı sığınmacılar politikası, bir cinayetler zincirine dönüştü.

Batı Berlin Savcılığı, yaşam koşullarının son derece kötü olduğunu, daha önceki de sığınmacıların intihara teşebbüs ettikleri, açlık grevlerinin yapıldığı August-platz tutukevinin bu "nam"ına uygun bir şekilde hareket etti ve "Yıllarca geçsinin mayıp gürlüştüsinden istifade ederek yangın çıkıp yaklanmaya teşebbüs ettikleri" gerekçesiyle tutukevindeki diğer sığınmacılar hakkında soruşturma açtı.

İnsanlık dışı uygulamaları yüzüyle bırakıp bile ölümle ülen 6 sığınmacının bulunduğu August-platz Sınırdışı Tutukevi'nde geçirilmiş yıl da sığınma başvuru



Lummer: "Sığınmacı sayısı belirli bir sayıya erişirse ondan sonrası artık polisin işidir..."

lileri Lübnan'da koşullar düzelen kadar sınırdışı etmeye karar vermek zorunda kalmıştı. Ancak sınırdışı edilmeyenler ve dönmek isteyip de Lübnan makamlarının sınırdışı içeri sokmadığı Filistinliler ve ülkesinde kendisini işkencenin beklediği, "gönüllü geri dönme - ya da tutukevi ikilemi" arasında sıkıştırlan diğer sığınmacılar sekiz-on ay süreyle Augustplatz Tu-

tukevi bulunan sığınmacıların olduğu Augustplatz Tutukevi'ndeki koşullardan Batı Berlin polisi bile utançsız olmuş, yetkilileri bir kaç kez uyarılmıştı.

6 sığınmacının ölümü üzerine Batı Berlin ve Federal Alman yetkililerinin sığınmacılar politikasını protesto amacıyla AF-ternative Liste ve çok sayıda demokratik

görüşmelerde CDU'lu milletvekilleri, çeşitli bilgiler veriyorlar. İfaifeyinin neden geç çağıldığı, kurtarma çalışmalarında hücre kapısının neden anahatları açılmayıp ifaifeye kırıldığı, aynı anda neden tutukevinde görevli memurların yerlerinde bulunmadıkları, SPD, AL ve CDU milletvekilleri arasında sert tartışmalara neden oluyor.

1983 verileriyle Federal Almanya

Federal Almanya'da işsiz sayısı 1983'de, bir önceki yıla göre 450 bin, yani yüzde 23 oranında artarak 2,28 milyona yükseldi. Ülke, böylece tarihinin en yüksek işsiz sayısına ulaştı. Federal Almanya'da bundan önce en yüksek işsiz sayısı, en son 1950 yılında saptanmıştı. Çoğu kadın olan gizli işsiz sayısının ise 850 bin olduğu tahmin ediliyor. 1983'de Arbeitsamt'ın gösterdiği bir işyerine düşen kişi sayısı 27'yd.

1982 yılında bir yıl veya daha uzun süre işsiz kalmışların tüm işsizlere oranı yüzde 26,9'ken, bu sayı 1983'de yüzde 36,7'ye yükseldi. Yani bugün tüm işsizlerin üçte biri, bir yıl veya daha uzun süredir iş bulamıyor.



Geçtiğimiz yıl da işsizlikten en çok etkilenenler yine gençler oldu. Yeni yıla girildiğinde 190 bin 500 genç işsizdi. Başbakan Kohl'un seçim propagandasının baş unsuru haline getirdiği craklık efitimi için işyeri sağlama konusunda verdiği "sözler" in sonucu: 1984'de craklık efitimi için gerekli olan işyeri sayısı 177 bin.

Yeni yıla girenken kayıtlı yabancı işsiz sayısı, çalışan tüm yabancı işçilerin yüzde 14,9'u, yani 296 bin 400'dü.

nin bulunduğu Augustplatz Sımdırki Tutokevi'nde geçirdiği yıl da, sığınma başvuru reddedildi Lübnan'a gönderilmek istenen Filistinlilerin potu halde intihara teşebbüs etmişlerdi. Yine geçiğimiz yılın son günlerinde aynı tutukevinde, çoğunluğu Filistinli olan 36 sığınmacı 25 gün süren bir açlık grevi yaparak kamuoyunun dikkatini tutukevindeki koşullara, özellikle uzun tutukuluk süresine çekmişti. İçişleri Senaıorü Lummer, bunun üzerine sığınma başvurusu reddedilen Filistin-

liklemi" arası sıkıştınan diğer sığınmacıların sekiz-on ay süreyle Augustplatz Tutokevi'nde tutuluyor ve daracak hücrelere 20'er kişi halinde konuyorlardı.

Kendilerine "zaman öldürmek" için hiçbir olanak, sigarının bile verilmediği, metrelere uzaktaki "huzlu cam"la bile aralarına demir parmaklıklar konulduğu, "sınırdışı edilecek kişi 6 haftadan fazla tutukevinde tutulamaz" diyen Yabancılar Yasası'nın 16. maddesine karşın, on ay

macı politikası protesto amacıyla Altmiltevekiler arasında sert tartışmalar nelen oluyor.

Senato'da ise konuyla ilgili olarak süren

Gazetemiz başkaya hazırlanırken ise Sayevlik'in ayrıca Tutokevi'nde yangın sırasında görevli dürtü polis hakkında soruşturma açmış olduğunu öğrendik. Polislerin, yangını farkettileri zaman "ayaklanma var korkusuyla" yangın çıkan herenin kapısını sığınmacıların üzerine kitleyip anahatı da yük etikileri bildiriliyor. Polisler "dokunulmazlık" haklarına dayanarak ifade vermekten kaçınıyorlar.

1983'de işsizlik sigortası aidatı yüzde 4,0'dan, yüzde 4,6'ya yükseldi. İkinci çocuk için verilen çocuk parası 100'den 70'e, üçüncü için 220'den 140'a, diğerleri için verilen çocuk parası ise 240'dan 140 Mark'a indirildi. Çocuksuiz işizlere ayda son net aylıklarının yüzde 68'i ödeniyordu, şimdi ise yüzde 63'ü ödeniyor.

Batı Berlin'de yabancı öğretmenlerin sayısı azaltılmak isteniyor

1985'e kadar bin kadar öğretmenin işine son vermek isteyen Batı Berlin Senatosu'nun Okul İdaresi, yabancı öğretmenlerin sayısını azaltmayı planlıyor. Bu yoldaki ilk adım, yabancı öğrencilerin yoğun olduğu sınıflarda ders veren öğretmenlerin işlerine son vermek olacak. Bilindiği gibi sınımlar çok böyle sınıflarda bir Alman öğretmen yanında, bir de yabancı öğretmenin görevlendiriliyordu. Yabancı öğretmenlerin bundan sonra sadece yabancı öğrencilere yalnızca sınıflarda ders vermeleri öngörüldü.

Geçtiğimiz günlerde ise CDU'lu Laurien'in girişimiyle yabancı öğretmenlere sorun formları dağıtıldı. 29 Şubat'a kadar doldurulup geri verilmesi gereken formlarda yer alan sorulardan ve formların dağıtılma-ğı bazı okullarda Okul İdaresi'nce yapılan "kontrol"lerden, amacın öğretmenlerin çoğunun işine son vermek olduğu anlaşılıyor. Dağıtılan formlarda öğretmenin dil bilip bilmediği, kaç yıl öğretmenlik yaptığı vb., gibi soruların yer aldığı gözönüne alındığında, formu dolduran öğretmenin, "tahsil durumu, yeteneği Batı Berlin'deki okulların koşullarına uygun değil" gerekçesiyle, "kitabına uydurulmuş" bir şekilde işine son verileceği açığa çıkıyor.

İntihar bazan kurtuluş olur!..

"...Sığınma isteminde bulunan kişilerin buranın yaşam koşullarına, entegre olmaları, kamp biçimi yerlere yerleştirmekle önlenmelidir. Böylelikle daha fazla sığınmacının gelmesinin önüne psikolojik set çekilmiş olur. Ayrıca caydırıcı unsur olarak kendilerine çalışma izni de verilmemelidir."

Bavyera Eyalet Yürüticilerinin, şehir idarecilerine tavsiyelerinden, 16 Temmuz 1978

"...İşkence, örgütlerin yapıları hakkında ifade alabilmek için bir zorlama aracıdır, siyasi kovuşturmayla hiçbir ilgisi yoktur, bu yüzden de sığınma gereksesi alamaz."

Bavyera İdari Mahkemesi'nin bir karar, 27 Mayıs 1982

"...Amaç, sığınma başvurusunda bulunmuş kişilerin Federal Almanya'daki yaşama entegre olmalarına çalışmak değil, ülkelerine geri dönme korkularını yoketmektir."

İçişleri Bakanı Zimmermann Eylül 1983

"...Başvuruda bulunmuş olanların yüzde onundan daha azının sığınma istemi kabul ediliyor, diğerlerinden ise önce gönüllü olarak ülkelerine geri dönmeleri isteniyor. Gittikleri- se tutuklanıp sınır dışı ediliyorlar. Çalışma izninin verilmemesi, kamplara yerleştirilmeleri, sosyal yardım kendilerine işleride ödenmesi, vergi ödeyenlerin yararına olan ve işsizliği arttırmamak için uygulanan caydırıcı unsurlardır."

İçişleri Senaıorü Lummer'in "Weinacht mesajı"ndan, Aralık 1983

"...Sığınma istemi için başvuranların yüzde 90'ının siyasi kovuşturmayla uğramadığını biliyoruz. Sadece bir kaç yıl burada kalabilmek için sığınma başvurusunda bulunuyorlar"

İçişleri Senaıorü Lummer, 2 Ocak 1984

"...Sığınmacı sayısı belirli bir sayıya erişince, ondan sonrası artık polisin işidir."

Lummer, Ocak 1984

Askerlik bedelinin asgari ücrete göre hesaplanması isteniyor

Mannheim'da yapılan toplantıda, bedelin saptanmasında işsiz, turist ve öğrenci gençliğin durumu ve ailelerdeki erkek çocuk sayısının dikkate alınması istendi.

17 Aralık günü, Mannheim Gençler Birliği (MGB)'nin girişimi ve DGB bölge yönetiminin de desteğiyle bedelli askerlik konusunun tartışıldığı bir toplantı yapıldı. Bugün 19 bin 757 Mark olan "bedel" in çok yüksek olduğu, bu miktarın saptanmasında sadece döviz hesaplarının ölçü olarak alındığı ve buradaki gençlerin ve ailelerinin durumunun hiç gözönüne alınmadığını belirtildiği toplantıda, Mannheim ve çevresinde yaşa-

yan Türkiyeli gençlere MGB Yönetim Kurulu tarafından bir çağrı yapılarak, bu önemli sorunda da hep birlikte çözüm yolları aranmasının gerektiği vurgulandı.

MGB Yönetim Kurulu, toplantıda yaptığı çağrıda konuyla ilişkin olarak saptadığı şu istem ve önerileri sıraladı:

● Bedelin ödenmesinde işsiz, turist ve

öğrenci gençlerin durumu, ailelerdeki erkek çocuklarının sayısı gözönüne alınmalıdır.

● Bedel miktarının belirlenmesinde Türkiye'deki asgari ücretten yola çıkılmalıdır. Örneğin, 1983'deki asgari ücret 15 bin lira, 18 aylık askerlik için (15.000 x 18) 270 bin lira (yaklaşık 3 bin Mark) ödenmesi esastır getirilmelidir.

● Askerlik süresince gençlerin yurt dışındaki işyerleri yapılacak devletlerarası anlaşmalarla korunmalıdır.

● Askerliğe elverişsizlik raporu için Türkiye'ye gime koşulu kaldırılmalı, yurt dışındaki hastanelere verilecek raporlar da geçerli sayılmalıdır.



1984'de bütçenin 48 milyar markını silahlanmaya ayıran Federal hükümetin 1983 bütçesinde yaptığı kısıtlama 18,6 milyar Mark. Bunun 15 milyar Markı Blüm'ün Çalışma Bakanlığı'nda yapıldı. Blüm'ün Alman emekçi halkına ilk yeni yıl müjdesi ise, Weinacht ve Urlaub paralarının kısıllanacağı oldu.

1983'de kişi başına düşen devlet borcu 10 bin 920 Mark'tı. Bu yıl da, kişi başına düşen silahlanma gideri 954 Mark olacak.



Gelsenkirchen'de 18 Aralık 1983 günü yapılan "bedelli askerlik" toplantısından

Özal Hükümeti, gurbetçilerin Avrupa bankalarındaki tasarruflarının en az 4 milyar dolarını çekebilmeyi hesaplıyor

Dikkat Tenlike! Turgut Özal gözünü gurbetçilerin dövizlerine dikti

Özal hükümeti gözlerini yurt dışındaki işçilerin tasarruflarına dikti. Özellikle Batı Avrupa bankalarındaki gurbetçi dövizlerini Türkiye'ye çekebilmek amacıyla bir dizi "özendirici önlem" alındı. Bunlar arasında Türk bankalarına yatırılacak dövizler için, hesap sahiplerine faizi de dövizle ödemek; konut sahibi olmak isteyenler arasında demelerinin dövizle yapacak gurbetçi işçilere öncelik tanımak gibi özendirici önlemler dikkati çekiyor.

İşbaşına gelir gelmez Türkiye tekeli sermayesinin çıkarları doğrultusunda köklü ekonomik düzenlemelere giden Özal hükümeti, başlatıldığı "ithalat seferberliği" için ihtiyaç duyacağı döviz, yurt dışında çalışan işçilerin tasarruflarından karşılama hesabında. Bu yüzden de işçi tasarruflarını Türkiye'ye çekebilmek üzere "aşırı özendirmeler" gitmekten çekinmiyor. Bir başka deyişle, yurt dışındaki işçileri kandırıp dövizlerini, Türkiye'ye aktarabilmek için yerine getirilmesi yer yer olanaksız vaatler savuruyor.

Ekonomi uzmanları yurt dışındaki işçilerin 1970'li yıllarda "işçi şirketleri" furyasında, 1980'de ise "Kastelli ve bankerler" furyasında milyonlarca marklarını dolandırıldığını hatırlatıyorlar ve Özal'ın vaatlerini "Yeni bir soygun kampanyası" olarak değerlendireyorlar.

Faizler de dövizle

Özal hükümetinin kilit adamlarından Kaya Erdem'e göre Batı Avrupa'daki işçilerin, bankalarda birikmiş tasarrufların en az 12 milyar dolar tutuyor. Özal hükümeti bunun en az 4 milyar dolarını özendirici önlemlerle Türkiye bankalarına çekebileceği kanısındadır. Buna 1 milyar dolar kadar da Arap ülkelerinde çalışan işçilerin Arap bankalarındaki tasarruflarını ekleniyor. Türkiye tekeli sermayesinin döviz darboğazına bir süre için rahat sokulabilirce kadar büyük olan bu

Müşterisi Ekrem Pakdemirli tarafından yapılan bir açıklamada, yurt dışında çalışan işçilerin Türk bankalarında açtıkları vadeh döviz hesaplarına faiz ödemeleri de dövizle yapılacak. Üstelik Batı Avrupa'daki bankalarından daha yüksek bir faiz ödenmesi de öngörüldü. Örneğin Merkez Bankası bu konuda, yüzde 11'lik bir faiz ödüldüğü ki bu bile örneğin Federal Almanya'daki bankaların ödedikleri faizlerden üç puan daha çok. Üstüne üstlük Türkiye'de her bir bir bank holding tarafından de geçirilmiş olup, bu holdinglere kredi kaynağı olarak çalışan bankalar arasında, döviz çekmek için

hızlı bir rekabetin başlaması da kaçınılmaz görünüyor. Bu durumda özellikle küçük bankaların döviz çekebilmek için faiz oranlarını arttıracağı ve önümüzdeki günlerde gurbetçi dövizlerini kapmak için tırmanan bir faiz yarışının ızleneceği görüldü. Böylesi bir tırmanış ise kısa bir süre sonra "batan bankalar" furyasına yol açacağı ve bankalar batarken gurbetçilerin dövizlerinin de batacağı bildiriliyor. Bu arada, Türkiye'deki yüksek faiz politikasından dolayı zaten bankacılık dalında şimdiden bir bunalım yaşanıldığı dikkat çekiliyor ve önümüzdeki dönemde banka iflaslarının kaçınıl-

mazlığına işaret ediliyor.

Özal'ın seçim kampanyası sırasında ısrarla savunulduğu Boğaz Köprüsü, Keban Barajı, E-5 Karayolu, Urfa Tüneli gibi kamu tesislerinin satışında da ilk ağız da yurt dışındaki işçilerin dövizlerinin hedeflendiği görüldü. Ancak ekonomi bilgisi yeterli olmayan işçilerin göremeyeceği bir tuzağ var. Satışa çıkarılacağı duyurulan tesisler arasında "en karlısı" Boğaz Köprüsü. Ancak Boğaz Köprüsü'nün hisse senetleri karışla bile her bir hisseye verilebilecek kar oranı yüzde 20'yi geçmiyor. Oysa Türkiye'de resmi makamlarla dahi enflasyon oranı yüzde 40. Bu durumda Boğaz Köprüsü yüzde Keban Barajı'ndan hisse satın alacak olan yurt dışındaki işçilerin parası yolda en azından yüzde 20'lik bir değer kaybına uğrayacak.

Ver döviz al konutu

Özal hükümetinin gazetemiç baskıya hazırladığı sırada henüz açılmamış olan bir başka "paketi" de konut yapımıyla ilgili. Seçim kampanyası sırasında "her yurttaş konut sahibi yapacağı" ilan eden Özal, inşaat sanayisini de hareketlendirmek hesabında. Böylece hükümet en az dört bakan vermiş olan ENKA Holding başta olmak üzere inşaat tekellerine "iş olanakları" yaratılmış olacak. Nitekim süzen haberlere göre, işte bu hesaba Özal hükümetinin "konut paketi"nde büyük çaplı işe yapmaları, büyük ölçekli toplu konut uygulamalarını öncelik taşıyor. Yani alan, inşaat sektöründe sadece tek kurülebilir kadar büyümüş şirketlere, holdinglere açık tutuluyor. İşte bu çerçevede yurt dışındaki işçi dövizlerinin aktarılması ve bu sektöre çekilmesi önem taşıyor. Paket "henüz" açılmadığı için bu konuda getirilen özendirici önlemler belli değil. Ama inşaat sektörünün, olası bir ekonomik bunalımdan yapıya gereği en çok etkilenen sek-

şöglü Holding'in Hisarbank'ı ile, Güneş Gazetesi ile, inşaat şirketleri grubu ile batığını ve geriye 120 milyar liralık bir ödenmez borç bıraktığını hatırlatıyorlar.

Hükümet ve gurbetçiler

Gurbetçi dövizlerine köylesine bel bağlamış olan Özal hükümetinin yurt dışındaki işçileri sadece döviz yumurtlayan tavuk olarak gördüğü, onların insancıl, sosyal sorunları ile ilgili olmadığı, hükümet programında yabancı işçilere sadece bir kaç satır yer verilmesinden belli. Bunun bir başka kanıtı da kesin dönüş yapan gurbetçilerle ilgili. Emeklilik primlerini alarak yata bunun yanı sıra 10 bin 500 marklık kesin dönüş primini de alarak yurda dönen işçilerin, bu dövizlerini Türkiye'ye getirmekten başka çareleri kalmadığını farkeden Özal hükümeti, bu emekçilerle ilgili hiçbir önlem almıyor, onlara herhangi bir avantaj tanıma yoluna gitmiyor.

Bu durumda gurbetçilerin, yılların altınlarının bir bölümünü karşılığı olan tasarruflarını Özal eliyle Türkiye tekeli sermayesine kaptırmak için emine bonyuna düşünceleri gerekiyor.

CDU/CSU

6 yaş sınırını yasalaştırmak için her türlü yolu deniyor

CDU/CSU meclis grubunun yeni ya-

Yurt dışında yabancı dümanlarının sürekli saldırılarından, resmi dairelerde, yabancılar polisinde, iş bulma kurumlarında sürekli horlanmaktan, küçük düşürülmekten bunalıp yurda kesin dönüş yapan emekçiler, Türkiye'de de bankaların, tekeli şirketlerin, tüyü bitirmesi yetim hakkından milyon vurmış parabalalarının saldırısına karşı karşıyalar. Yıllar boyu gurbet ellerde, heim odalarında, elverişsiz koşullarda yavaşça, akar bantlarda bölünme çalışarak biriktirdiklerini, gurbetçilerin elinden kapmak için bankalar bankeler parabalabaları amansız bir yarış giriyor. Daha şimdiden büyük varunlara hazırlanıyor, gurbetçi dövizlerini "devre" etmek için kollarını sıvamış bekliyorlar. Besbelli 1973'teki de-



şöviç tabirine karşı bir süre için rahat sokulabilirler kadar büyük olan bu miktarların çekilebilecek amacıyla da son derece gözü kara bir özendirme paketi hazırladı. Özal hükümetinin üçüncü adamı olarak tanınan ve bakan olmamasına rağmen bakanlardan daha geniş yetkilerle çalışan Hazine ve Dış Ticaret

Besbeler 1973'teki
İşçi şirketleri furyasında
1980'lerde Kaastell
furyasında çaptıkları
milyonların tadı
damaklarında kalmış...



forun, olası bir ekonomik bunalım benciliği yasasını hazırladı. En çok etkilenen sektör oluşturma, buraya atılacak dövizlerin de çarçur olma tehlikesini artırıyor. Uzmanlar bu konuda, daha bir kaç ay önce-sine kadar Türkiye'nin en büyük inşaat tekelillerinden biri olan ve kısaca K-Ç Grubu olarak tanınan Kozanoğlu-Çavuş

CDU/CSU meclis grubunun yeni yabancılara yasaları gereği -en çok etkilenen sektör oluşturma, buraya atılacak dövizlerin de çarçur olma tehlikesini artırıyor. Uzmanlar bu konuda, daha bir kaç ay önce-sine kadar Türkiye'nin en büyük inşaat tekelillerinden biri olan ve kısaca K-Ç Grubu olarak tanınan Kozanoğlu-Çavuş

DKP Genel Yönetim Kurulu'nda bir de Türkiyeli kadın var

Alman Komünist Partisi'nin 7. Kongresi toplandı

Alman Komünist Partisi (DKP)'nin 7. Kongresi, 6-8 Ocak günleri arasında Nürnberg kentinde toplandı. Kongre'ye 800 konuk, konuk dedikleri 60 üyeli komünist partilerinin, ulusal kuruluş hareketlerinin delegasyonları katıldı. Kongre'de Sovyetler Birliği Komünist Partisi, SBKP Merkez Komitesi Politbüro ve Yüksek Sovyet Prezidyumu üyesi **Gregori Romanov**; Almanya Sosyalist Birlik Partisi, ASBP Merkez Komitesi Politbüro üyesi **Egon Krenz**; Türkiye Komünist Partisi ise TKP Merkez Komitesi Politbüro üyesi **Neval Zaro** başkanlığındaki delegasyonlarla temsil edildiler.

DKP Genel Yönetim Kurulu Başkanı **Herbert Mies** okuduğu çalışma raporunda, Alman işçi sınıfının, ülke topraklarını atom roketlerinin yerleştirildiği bir dönemde de ne gibi görevlerle karşı karşıya olduğunu açıkladı. Mies, yığılsal işsizlik ve işyerlerinin yokedilmesi karşısında mücadelede "Roket değil, işyeri" belgisinin gücünden imdediğini vurgulayarak en önemli görevi "Federal Almanya'yı barışın bir unsuru haline getirmek ve emekçilerin büyük sermaye tarafından tehdit edilen sosyal ve demokratik haklarını savunmak" olarak saptdı. Parti'nin, sendikaların yürüttüğü "İçer kayışı olmaksızın 35 saatlik çalışma haftası" kampanyasına tüm gücüyle katılacağını söyledi.

DKP 7. Kongresi Çalışma Raporu'nda, Federal Almanya'da yaşayan yabancı işçilerin sorunları da geniş bir biçimde yer aldı. Raporda şöyle denildi:

"...İşçi sınıfı ve işçi hareketi hiçbir zaman kendi içselindeki dayışımının kırılmasına zemin hazırlamamalıdır. Onun için 7. Kongre'mizde şu istemimizi vurguluyoruz: Yabancı işçiler de artık Alman işleri karşısındaki işçi sosyal ve politik haklara



DKP Başkanı Herbert Mies 7. Kongre'de raporu okuyor

kavuşmalıdır. Onların aşılınmalarına, haklarının gaspedilmesine ve ikinci sınıf insan muamelesi görmelerine daha fazla izin verilmemelidir. Yabancı işçilerin işçi sınıfı içinde güncel mücadelede belirgini arasında şunları sayabiliriz:

-Yabancılar Yasası'ndaki insanlık dışı, Anayasa ve insan haklarına ters düşen maddeler iptal edilmelidir.

-Yıllardır Federal Almanya'da yaşayan yabancılar Federal Alman vatandaşları ile eşit haklara kavuşmalıdır, barışçevre ve azından yerel yönetimler düzeyinde seçme ve seçilme hakkı tanınmalıdır. Ayrıca yabancı hemşehrilerimizin demokratik güçlerinin politik çalışmalarını üstündeki yasak kalkmalıdır.

-Federal Almanya'da politik sığınma hakkı tam olarak tanınmalıdır.

-Yabancı işçi ailelerinin bölün, işçi ailelerinin birliğini engelleyen yasalar kaldırılmalı, eş ve çocuklarını getirebilme hakkı tanınmalıdır.

-Sendikaların önderliği çalışma programı yasama sürecini, göçmen işçilerin de bu

önlemlerden yararlanmalarını sağlamakla-dır..."

"Ülkemiz büyük ekonomik ve sosyal sorunların son çözümlenmede tek bir noktada toplanabilir: Tekel sermaye, onun ekonomik ve siyasal erki" diyor Mies, devlet tekelci kapitalizmi göre insanları haklı gerek-sinimlerini ve istentlerini karşılamakta uzaksa ve bunların kendisine ağır geldiğini söylüyor, yeni bir toplumsal düzen kurma zamanının gelmiş olduğunu, bu düzenin arası kırların atmasını dedi, gerek-sinimlerin karşılanması temel alacağını, bunun da sosyalizmin olduğunu söyledi.

Kongre'nin daha sonraki çalışmalarında 6. ve 7. Kongre arası çalışmaların değerlendirilmesi yapıldı ve iki Kongre arası Parti'nin 5 bin yeni üye kazandığı belirtildi. Yapılan seçimlerde de 1973 yılından beri DKP Başkanlığı'nı sürdüren **Herbert Mies**, yeniden bu göreve getirildi. Federal Almanya'daki yabancı işçilerin açısından önemli bir gelişme de, **Fatma Kalender**'in Genel Yönetim Kurulu üyeliğine getirilmesi oldu.

KISA...KISA...KISA...

F.Almanya'da kira artışı

FEDERAL İmar-İskan Bakanlığı'nın, 1983 yılında kiraların yüzde 5,3 oranında arttırılması sözleşmesi üzerine bir açıklama yapan Alman Kiraclar Birliği, bu sayının gerçeği yansıtmadığını, aslında kira artışının yitirilecek fiyatları arttırdığını ilk kez fazla olduğunu, buna karşın yeni ev yapımında ise hiçbir artış gözlenmediğini belirtti.

35 saate karşı patron tehdidi

FEDERAL Alman İşadamları Birliği (BDA) Başkanı Esser, radyoda yaptığı bir konuşmada, "Toplu sözleşme görüşmeleri sonucu greve gidilirse, çarşaklık eğitimi için işyeri sayışı azalır" diyerek 35 saatlik çalışma haftası için savaşım veren sendikaları tehdit etti. Gençlik örgütleri, Esser'in bu sözlerini protesto ederken, "35 saatlik çalışma haftası uygulaması, aslında çarşaklık eğitimi için 280 bin yeni işyeri açılmasını sağlar" dediler.

Melek Aydoğın serbest

ANASI babası burada olmadıkları ve teyzesinin vesaleti altında yaşadığı için sınır dışı edilme istenen ve onbeş gün önce cezaevine konan 17 yaşındaki Melek Aydoğın serbest bırakıldı. İşçiler Senatörü Lummer, geçtiğimiz yıl da aynı durumda bulunan **İnci Kıray** aynı gün hak-kındaki sınır dışı edilme kararını, kamuoyunun baskısı sonucu kaldır-mıştı. Ancak İşçiler Senatörüğü hatırlanmadı ve akrabalardan vesaleti altında yaşayan gençler hakkında henüz bir karar vermediği için, hep-si her an sınır dışı edilme tehlikesiyle karşı karşıya.

FDP'nin, özellikle CSU'lu İşçiler Ba-kanını Zimmermann'ın dayattığı "6 yaş su-nu"na baştan beri karşı olması ve buna ilişkin yasaların parlamentodan geçmesi-nin önünde bir engel teşkil etmesi yü-zünden, CDU/CSU'nun çalışma grubu "6 yaş" önerisi getirdi. Yeni yasa taslağına göre, 18 yaşına bastıkları gün sınır dışı edilmeleri koşuluyla, 6 yaşından büyük çocukları ana-babalarının yanına gelebi-lecekler. Yabancı gençleri iş piyasasına kıymadan bağından atmayı, aileleri böl-meyi amaçlayan bu yasa önerisi görüldü-re 6 yaş sınırı getirilirse de, bu haliyle kabul edildiği takdirde ana-babaları için çocuklarını yanlarına getirmeye caydır-ıcı bir unsur olacak ve dolayısıyla 6 yaş sınırı fiilen uygulamaya sokulmuş ola-cak. CDU/CSU'nun FDP'yi "tavlamak" için başvurduğu bu manevra şimdilik bir iş yaramamışa benziyor. FDP'nin mez-listeki iş politika sözcüsü Hirsch ve par-tinin yabancılar sorumlusu Funcke, bu önerinin kendileri tarafından kesinlikle kabul edilemeyeceğini söylediler.

Yeni yabancılar yasası ile ilgili CDU/CSU'nun ikinci bir önerisi de, yabancı işçilerin işlerini yanlarına getirmelerine ilişkin. Buna göre ikinci ve üçüncü kuşaktan gençlerin Türkiye'deki işlerini yanlarına getirmeleri için Alman vatandaşlığına geçmeleri gerekiyor. Bu yeni öneriyi, **Önem almaksız 2000 yıla kadar 500 bin yabancıdan daha fazla buraya gelir, bu sayı fazla** diye gerekçelendiren CDU/CSU, şu anda yürürlükte olan il-gili yasaların zaten buna kesinlikle el-ver-meyecek kadar kısıtlamalar getirmiş bir yasa olduğunu gözardı etmeye çalışıyor. Bilindiği gibi şu anda yürürlükte olan ya-saya göre, eşini yanına getirmek isteyen gencin 8 yıldır Federal Almanya'da otu-rurup olması ve 1 yıldır da evli olması (hatta bazı eyaletlerde 3 yıl) gerekiyor. Öğreniminin böyle bir bölümü burada yaşayan gençlere Alman vatandaşlığına geçme hakkını vermek yerine, onlara bunu zorla dayatmayı öngören bu yasa önerisi de, şimdilik FDP tarafından olumlu karşılanıyor.

Dünya bir büyük sanatçısını daha yitirdi: Joan Miro öldü

JOAN MIRO

Çağdaş resim sanatında gerçek bir usta ve bir özgürlük savaşçısı

20 Nisan 1893'ten beri yaşamı çocukların saf ve coşkulu bakışlarıyla seyreden JOAN MIRO, vatani İspanya'da 90 yaşında öldü. Çatışmızın en büyük ressamlarından biri olan Miro da, tıpkı Picasso gibi, kendisinden sonra hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı gücü yapıtlar bıraktı.

Miro'nun resme başlaması Barcelona'da çok genç yaşlarında gerçekleştiren resamların onuncu tüm yaşamını resme verebildi. Onu akıllı uslu bir burjuva olarak yetiştirmek isteyen babası, ölünün ağır bir hastalık geçirmesi üzerine onun resimle uğraşmasına göz yumdu, böylelikle resim sanatı da en büyük ustalarının dan birini kazandı.

Miro için kendisini o devirde özgün bir ressam olarak kabul ettirmek, Picasso gibi bir ustanın gölgesinde kalmamak ilk büyük uğraşı oldu denebilir. 1918'de ilk kez bir tablosu Paris'te sergilendikten sonra, o devirde başarıya ulaşmak isteyen her sanatçı gibi, o da 1919'da Paris'e yerleşti. Picasso da ona atölyesini açtı, "Dada" akımı ozan ve yazarları kendisini desteklediler. Yirminci yüzyılın ilk yarısında oluşan tüm sanat akımlarına yaklaşıp hiçbirine tam olarak katılmadı Miro. Gene de en belirgin yaklaşımları, 1924'te

özgün sanatını İspanya iç savaşında Frankistlerle çarpışan Cumhuriyetçi, anti-faşist savaşçılara destek etti. Frankizme karşı hazırladığı afiş ve tablolar ilerici resim sanatının dev yapıtlarıdır.

İçine kapanık, sessiz, aşırı duyarlı, kavgacı adamı olmayan bir sanatçıydı Miro, ama en büyük işlevlerinden biri "soyut" resmi anlamlar biçime sokmak, onu yıllara maletmek olmuştur. Bir söyleşi-



JOAN MIRO
Son fotoğraflarından

sinde resim anlayışını şöyle açıklıyor büyük usta: "Bir bahçıvan gibi çalışırım (...). En sade şeyler bana fikir verir. Bir köylünün çorbasını içtiği kase, beni zenginlerin gülünç zengin tabaklarından daha çok etkiler. Halk sanatı beni hep duygulandırılmıştır. Ona ne aşırma, ne düzmece bulabilirsiniz, doğru hedefe gider. Şaşırtır bu nedenle, sonra çok zengin olanaklar doludur.



Futbol Dünya Şampiyonası için hazırladığı afiş

Bir eşya yaşar benim için. Şu sigara, kibritle kutusu bazı insanlardan çok daha yorgun gizli bir yaşama sahiptirler. Bir ağaç gördüğümde konuşan, nefes alan bir canlı görmüşçesine sarılırm. Ağaç bir yönüyle insandır.

Hareketsizlik çok etkiler beni. Bir şey, bir bardak, sahilde bir taş, hareketsiz nesnelerdir ama içinde büyük hareketler doğururlar."

Tablolarının yanı sıra yonttu, seramik ve yapıtımında da çok sayıda yapıt veren Miro'nun en değerli yontularının gerçeküstüçüğü dönemine rastladığı söylenebilir. Paris ve Osaka'daki seramik freskoları ise o dalda eriştiği doruk noktalar olarak kabul edilir. Miro'nun anti-faşist kişiliği ülkesinde az tanınması ve sergilenmesine yol açmıştır. Fransa'yı Nazi işgalinden sonra terkeden Miro yaşamının sonuna dek ülkesinde kalmasına karşın, İspanya'da ilk sergisini Franco'nun ölümünden sonra açabilmiş, evrensel sanatçıların gerici rejimlerdeki yazıştırdan payını almıştır.

Soyut resim yapmış olmak için soyut resim yapmaya kesinlikle karşı çıkan sanatçı, Japon estamplarındaki incelikle çarpışır tablolarında. "Her tablo kendi içinde inamlıdır, kendine özgü bir kan dolaşımı vardır" diyen Miro, sanatını parasal

Kıbrıs şiiri

Kin Bombası

Fikret DEMİRAĞ

Senin ellerin de onun elleri gibi çok sürdü, okşadı, sevdi ve bu toprağın bağına tohum ekti, senin sesin de onunki gibi bazen kader bazen de sevinç kuşlarının çılgılığı gibi bu göklerde çok gezindi, senin gölgen de düştü bu toprağa onun gölgesi gibi

Tam eğildin öpeceksin sevgilimi birden sevdanı dağıtıyor bu uçaksavar

Senin bu tahta elinin izi varşa onun da öteki tahta var, elleriniz, yürekleriniz coğrafya akrabaşı

Bir tohum gibi aynı toprakta çok buluştu, ve işte kurduğun kuşun ağılayacağı dize bu dizedir ki ellerinizin arasında birden o kin bombası düştü

Tam yüzünü yüzüne yaklaştırmıştın birden yüzlerini dağıttı bir uçaksavar



jen de en belirlen yaklaşımı, 1924'te gerçeküstücülüğüne ilim olmuştur. Siyayla gerçekçi, fovi, dadaist, kübist ve gerçeküstü olan Miro, sonraları kendisi bir akım olmuştur. "Picasso"dan bu kadar çok esinlenip onu taklit yada kopya etmeyen tek sanatçı benim herhalde" diyen Miro, Picasso'nun yaptığı gibi



Joan Miro atölyesinde çalışıyor

ABD yönetimi Birleşmiş Milletler Örgütünde etkinliğini yitirdikçe mızıkçılığa yöneliyor

Reagan, UNESCO'ya neden küstü?

Ulusal arası hukuk ülkelerini hiçe saymakla tanınan Reagan ekibi bu kez de UNESCO'yu hedefledi. Birleşmiş Milletler'in eğitim, bilim ve kültür örgütü UNESCO, ABD tarafından kötü yönetilmek ve aşırı anti-amerikanlık yapmakla

suçlanıyor. Bir yıllık bir uyan süresi tanıyan ABD, bunun sonunda "olumlu gelişmeler" görülmezse örgütün ayrılacağını duyurdu. Bu koşullarda yıllık UNESCO bütçesine 50 milyon dolar katkıda bulunamayacak.

UNESCO nedir?



Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü sözcüklerinin İngilizce başharflerinden oluşan U.N.E.S.C.O. 1946'da kuruluş bildirgesini 20 ülkenin imzalamasıyla kurulmuştur. Bugün 161 üyesi vardır ve merkezi Paris'tir. Birleşmiş Milletler'in en etkin yan kuruluşu olup içinde devlet kuramamış kuruluş örgütü temsilcileri de yer almaktadır. 1970'li yıllara kadar yalnızca eğitim, sanat eserleri ve bilimsel işbirliği temelinde programlar geliştiren UNESCO, zamanla kuruluş felsefesine uygun olarak ana etkinlik alanlarını sosyal bilimler, haberleşme ve silahsızlanma konularına da yaymıştır.

UNESCO'nun bütçesini oluşturmak için üye ülkelerden ulusal gelire oranlı olarak bir katkı istemektedir. Son 370 milyon dolarlık bütçeye yapılan katkılardan yaklaşık yüzde 69'u kapitalist ülkelerden, yüzde 18'i sosyalist ülkelerden, yüzde 13'ü ise üçüncü dünya ülkelerinden gelmektedir. Yıllık bütçesinin 115 milyon dolarını okuma-yazma seferberlikleri, bilimsel işbirliği ve tarihsel çevrenin korunması programlarına ayırarak UNESCO'nun yalnızca Paris'teki merkezinde 2300 personel çalışmaktadır.

UNESCO aynı zamanda kültürel değerlerini koruma alanlarındaki yoksun ülkelere olağüstü yardım etmektedir. Örneğin Asuan barajının sulama altındaki kalmaya mahkum Abu-Simbel mabedini kurtarma çalışmaları üstlenmiştir. 1979 yılı programına alınan tarihsel İstanbul yamadasındaki genel kurul, Türk evlerini ve eserlerini kurtarma programı ile araştırma safhasını geçmiştir. Ancak ABD'nin parasal katkısını çekmesi ile UNESCO programları büyük ölçüde yeniden gözden geçirilmek durumundadır.

ABD'nin bu sert çıkışı, 1950'lerden beri propaganda aracı olarak kullandığı uluslararası örgütleri etki yönlendirmemesinden kaynaklanıyor. Sosyalist ve bloküst ülkelerin gititkçe seslerini daha güçlü duyurdukları uluslararası bu tür forumlar Reagan için ciddi bir engel oluşturunyorlar. 1982 yılında BM nezdinde ABD temsilcisi Kirkpatrick ilk örgütün ayrıma tehdidini savırmıştı. UNESCO'dan ayrıma olayı bundan sonra gelen aşama. Gerçekte son patlak veren olay iki yıldır süregelen bir bunalmış duruk noktası. Temelinde de, çoğunluğunu sosyalist ülkelerin ve üçüncü dünya ülkelerini oluşturdugu UNESCO'nun, ABD'nin dünya çapındaki haberleşme tekellerine karşı çıkması. "Yeni bir uluslararası haberleşme düzeni" projesi, UNESCO tarafından hazırlanandan beri ABD'nin çokuluslu yayın tekelleri, büyük TV kanalları ve haber ajanslarının korkulu rüyası olup çıktı. Tekellere karşı çıkması ise bu tür bir projenin "özgür basın"ı yokedeceği doğrultusundadır. Örnekle verilecek olursa, tekelere göre bugünkü tehlike emperyalist propaganda araçlarından değil bağımsızlığına yeni kavuşmuş ülkelerin de söz hakkı sahibi olmasından geliyor...

Bu açıdan bakılırsa UNESCO gibi bir örgüt, yapısından ötürü emperyalizme ters düşmeye mahkum, silahsızlanmayla, haberleşme iletilişin araçlarının gelişmesiyle, toplum bilimleriyle, dünya barışını, kültür, eğitim ve bilimin kalkınması, kurtarma uğraşını herşeyden önce Özelelikle son 10 yıldır geniş alanlar kapsayan etkin çalışması, onu 1950'lerin bir ilim, eğitim ve sanat eserleriyle uğraşan, etiyse özüne karşıyken UNESCO görüşümünden çok uzakta vardır. ABD'nin tehditleri de bu değışiktikten sonra başlamış bulunuyor. Kiths konusunda is-

mi vardır" diyen Miro, sanatını parasal açıdan değerlendirmeyi hep reddettiği, bu onu 1975'te Paris'te sergilediği tablolarını "Dolar olmadıkları" gerekçeyle yakmaya dek götürmüştür. Miro ve sanatçı için söylenecek en güzel söz, onun son bir tümcesi "Şiirle resim arasında hiç bir ayırım yapmadım"



EROL DEMİRÖZ ve GENCO ERKAL
Hakkari'de bir İstanbullu

Hakkari'de Bir Mevsim F. Almanya'da gösteriliyor



Erdin Kara'nın yönettiği Hakkari'de Bir Mevsim filmi, 6 Ocak'tan itibaren Federal Almanya'daki belli başlı sinemalarda gösterilmeye başladı. Böylece Türkiye'de ancak Danıştay kararları ile gösterilebilen, 1983 yılının Berlin Film Festivali'nde Gümüş Ayı Ödülü'nü kazanan Hakkari'de Bir Mevsim, yurtdışındaki Türkiye'li işçilere de seyredilebilecek. Filmin, gösterime girdikten sonra Alman seyirciler arasında da beğeni kazandığı bildiriliyor.

Bilindiği gibi Ferit Edü'dü'nün "O" adlı romanından uyarılan bir senaryo ile çekilen Hakkari'de Bir Mevsim filminde Genco Erkal başrolü üstlenmişti. Senaryosunda Onat Kutlar'ın imzasını taşıyan Hakkari'de Bir Mevsim'in müziklerini Timur Selçuk yapmış, kamerayı da Kenan Osmannar kullanmıştı. Film 1983 yılında Berlin Film Festivali'nde katılmış ve büyük başarı kazanarak Gümüş Ayı Ödülü'nü, Protestan Kilisesi'nin ayrı filmi ödüllünü almış ayrıca Bastia Film Senliği'nde de birincilik ödülü kazanmıştı.

Şivan, Gülistan ve Melike Demirağ WDR'de söyleyecek

West Deutsche Rundfunk (WDR) 8 Ocak ile 25 Mart tarihleri arasında düzenlediği "Sarkular Matinesi"nin 11 Mart tarihli programını Türk ve Türk şarkıcıları ayırdı. Şivan, Gülistan ve Melike'nin verecekleri konser Köln Radyoevi'nin büyük salonunda saat 11:30'da başlayacak. Konser aynı gün saat 12:05'ten itibaren WDR-2'den canlı olarak da yayınlanacak. İsteyenler bu konseri, bir hafta öncesinden Köln Radyoevi'nin Konser gidesinden ücretsiz bilet olarak da izleyebilecekler.

35 milyon yeni işyeri açılrsa bile gene de 19 milyon kişi işsiz kalacak

Emekçi yığınlar için 1984'de de umut yok mu?

● Her 100 kişiden 9'u işsiz kalacak, her 100 gençten 20'si iş bulamayacak ● Uzun süredir işsiz olanların yeniden iş bulmaları çok zor ● Yeni iş bulabilenler ise daha kötü işlerde daha düşük ücretlerle çalışmak zorunda kalacaklar

Ortak Pazar'ın Brüksel'deki merkezinden yapılan açıklamalara ve kapitalist ülkelerin iktisatçıların yaptığı değerlendirmelere göre, 1983 yılı önde gelen kapitalist ülkeler emekçi yığınları açısından İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan ikinci en kötü yıl oldu. 1975-1982 arasında 24 OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı) ülkesindeki kayıplı işsizlerin sayısı 15 milyondan 32 milyona çıktı ve 1983'de 33 milyona ulaştı. Ortak Pazar üyesi 10 kapitalist ülkede işsizlerin sayısı geçtiğimiz Kasım ayı sonunda 12 milyon 300 bine yükseldi. Ortak Pazar ülkelerinde işsizlerin yüzde 30-50 arasında bir bölümünü 25 yaşın altındaki gençler oluşturuyor.

Öte yanda Reagan yönetimi 1983 yılını ABD ekonomisi açısından çok bşanılı, parlak bir yıl olarak nitelendirirken, 1983'ün ilk yarısında ABD'de ve belli başlı bazı kapitalist ülkelerde piyasaların bir miktar canlanması ve işsizliğin bir miktar düşüşü Avrupa'da Kohl ve Thatcher hükümeti gibi gerici hükümetler tarafından kullanılmak istendi. Gerici çevreler, krizin atlattığını, ekonomik koşulların iyileşme yönünde olduğu umudunu yaymaya çalıştılar. Ancak geçtiğimiz yıl içinde Federal Almanya'da "Uluslararası Politika ve Ekonomi Enstitüsü" uzmanlarınca yapılan bir araştırmada geçmiş yılların işsizlik oranlarının bir değerdendirilmesi yapıldı ve bu tür umutları yansıyan gerçeklerle bağdaşmadığı görüldü.

1984'de umut yok !

Bu araştırmaların sonuçlarına göre, 1984 yılı sonunda OECD ülkelerinde işsizliğin çalışan nüfusun yüzde 9'una ulaşması



1983 yılında belli başlı kapitalist ülkelerde yığınlar işsizlik için yalvarı sorun oldu. İşsizlerin sayısı, ABD'de 11 milyona yaklaşıyor, Federal Almanya'da, İspanya'da, İtalya'da 4-5 milyon işsizler çıktı. İngiltere'de 3 milyonla, Fransa'da 2,5 milyona yaklaştı.

MAC BİLETTİ DEĞİL, İŞ BEKLİYORLAR

Türkiye Postası

15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 22, 13 OCAK 1984

kısa kısa...kısa kısa kısa kısa...kısa kısa..

Pershing-2'ler diktatörleri sever

Afgan, Hint ve Sovyet kaynaklı haberlere göre Pentagon, Pershing-2'leri sadece F.Almanya'ya değil, ABD'nin kuklası hükümetlerin iktidarda olduğu ve Sovyetler Birliği'ne coğrafi olarak yakın ülkelere de yerleştirmeyi planlıyor. Pakistan'da diktatör Ziya-ül Hak, Türkiye'de Evren ve Güney Kore'de Çon Do Hvan'ın Pershing-2'leri ülkelere yerleştirme hazırlığında oldukları bildiriliyor. Bir süre önce İsrail de Pershing-2'lere talip olmuştu.



60 kişi öldü ve ekmeğin ucuzladı

Ocak ayı başında Tunus'da buğday ve ona bağlı olarak ekmeğin fiyatları, yılın yüzde 110 oranında arttırılması olayları yolaçtı. Galeya gelen halkın üzerine polis gönderilmesi olayların büyümesine neden olurken, devlet Başkanı Burgiba da bu durumdun yararlanarak, ülke düzeyinde olağanüstü hal ilan etti. Çeşitli kaynaklardan alınan haberlere göre 60 kadar kişinin ölümü sonucunda, Burgiba da İşçileri Bakanı'nı değiştirdi, ekmeğin fiyatlarını düşürdü, ancak sıkıyönetim henüz kaldırılmadı. Tunus'da ekmeğin fiyatlarının artmasında petrol fiyatlarındaki düşüş rol oynadı. İhracatın yüzde kırkı petrole dayanan ve halkın en önemli besin maddesini buğday ve buğdaya dayalı maddelerin meydana getirdiği Tunus'da şimdilik durdurulmuş olan ekmeğin zammının ekonomik koşullarda ve toplumsal huzurun sağlanmasında değişiklik yaratması beklenmiyor.

Şili'de 450 kişi açlık grevinde

Aralık ayının ortasında beri Şili'de Santiago, Valparaiso ve diğer kentlerin hapishanelerinde 450 tutuklu kişi hıfayı aşkın bir süredir Pinochet zindanlarındaki işkencelere ve kötü koşullara karşı açlık grevi sürdürüyorlar. Şiçli insan hakları komitesinin yaptığı açıklamalara göre,

Güney Afrika Angola'ya saldırdı

Aralık ayı sonunda Batı Afrika ülkelerinden sosyalist yönelimli rejime sahip olan Angola'ya karşı yeni bir saldırıya girişen Güney Afrika ırkçı rejimi, işgal altında tuttuğu komşu ülke Namibya'dan yeni birliklerini Angola'ya sürüyor. ABD ve diğer emperya-

çalışan nüfusun yüzde 9'unu oluşturmaya başlamıştır ki, bu sayı 1982'de yüzde 8-5 idi. Yani 1984 yılında da belirlenmiş kapıta-
lı ülkelerde 100 kişiye dokuz kişi işsiz
olacak. Yapılan öngörülere göre, 1984'de
koşullar, özellikle gençler ve bir süredir
işsiz olanlar için daha da ağırlaşacaktır.
ABD, Japonya, Federal Almanya, İngil-
tere, Kanada, İtalya, Avustralya, Finlandiya,
Norveç, İspanya ve İsveç'de 1981'de
9,1 milyon olan 25 yaş altındaki işsiz-
lerin sayısı 1983'de 11,5 milyona ulaştı.
1984'de gençlik arasında işsizliğin yüzde
19,5 civarında olduğu ve genç işsizlerin
sayısının yaklaşık aynı kalması bekleniyor.
Son yılların kitlesel işsizliğin önemli
özelliklerinden biri de "uzun süreli" ol-
ması oldu. 1982'de Batı Avrupa'daki iş-
sizlerin üçte biri ve ABD'deki işsizlerin
yüzde 22'sini en az altı aydır işsiz olanlar
oluşturmaktaydı. Yine 1982'de, Federal
Almanya, Avusturya, Belçika, Finlandiya,

Sizlerin sayı, ABD'de 11 milyona yaklaşırsa, Federal Almanya'da, İtalya'da, İngiltere'de
iki milyonun, İngiltere'de üç milyon üzerine çıkar. Japonya'da iki milyona yaklaşırsa,
Fransa, Hollanda, İsveç ve İngiltere olmak
üzere sekiz Avrupa ülkesinde işsiz olan
her üç kişiden biri bir yıl için bir süre-
dir işsiz bulunmaktaydı. 1984'de ise
OECD ülkelerinde uzun süredir işsiz olan-
ların, işsizlerin yüzde 30-45 arasında bir
kısmını oluşturmaya başlamıştır.
Öte yandan ABD'de ekonomik kriz, üç
milyon kadar iyi ücret alan sanayi işçi-
sinin işlerini kaybetmelerine yol açtı. Bu iş-
çilerin 800 bini için ancak 1985'e kadar
yeni işyeri açılması olacak. Ama bunların
hiçbirisi ticaret sektörlerinde daha
düşük ücretli işyeri olacağı öngörüldü.
İktisat uzmanlarına göre işsizliği 1979
düzeyine, yani 19 milyon civarına düşür-
mek için 1980'lerin ikinci yarısında
OECD ülkelerinin toplam 35 milyon ci-
varında yeni iş yaratması gerekiyor. Bu sa-
yı da 1975-1979 arasında bu ülkelere

kapitalist ekonominin yükseliş dö-
neminde yaratılmalı ki katına çıksın. OECD'nin
kendü uzmanları bile böyle bir hedefin
gerçekleşme olanağı olmadığını belir-
tirmişler.
Yükselen işsizlik emekçi kesimlerin ya-
şam ve çalışma koşulları üzerinde ağır
basınlara neden olanların yanı sıra onlarda
toplumsal, psikolojik pek çok hastalıklara
da yol açıyor. Son yıllarda artan işsizlikle
birlikte yükselen suçluluk oranı, ruhsal
bozukluklar, yaygınlaşan uyuşturucu al-
ışkanlığı, aile-içi sorunlar kapitalist to-
pumlari tümüyle çöküntüye götürüyor.
Öte yandan, artan işsizlik emekçi yığınların
hükümetlerden ve patronlardan çeşitli
toplumsal haklarını talep etmeye etle-
melerine ve yalnızca işyerinin korunması
talimatini önce içi-armakla yetinmeye zorlu-
yor.

komitesinin yaptığı açıklamalara göre
1983 yılı başından bu yana Şili'de
en az beş bin tutuklu işkenceden
geçirildi.
Öte yanda 29 Aralık'ta Santiago'da
bir tiyatroda bir araya gelen 8 bin
Şili'li kadın Pinochet darbesinden
bu yana kadınların en büyük protes-
to gösterisini gerçekleştirerek, dikta-
törlüğe son vermesini istedikler.
"Diktatör düşecek!" belgisi ile de-
mokrasiye dönüşme talebini dile
getiren kadınlar aynı zamanda iş ve
konut istedikler.

sürüyor. ABD ve diğer imperya-
list devletlerin desteğiyle yapılan
saldırlarda ırkçı rejimin zırlı bir-
likleri, Angola topkalarının 250
milyonludur. Sivil halk arasında
pek çok kişinin öldürüldüğü, ırk-
çı rejimin askerlerinin kimi köy-
lerde kırmalar düzenlediği bildi-
riliyor. Güney Afrika ırkçı rejimi,
BM Güvenlik Konseyi kararları-
nı çiğneyip bağımsız bir akade-
terör uygulayarak, Angola'daki
ilerici rejimi yıkmayı amaçlıyor.



ABD'de evsizlerin sayısı iki milyonu aştı

ABD Sağlık ve Hizmetler Dairesi'nin yaptığı açıklamalara göre ge-
çtiğimiz ay içinde ABD'de evsizlerin sayısı iki milyonu aştı. Bu sayı,
büyük ekonomik kriz yılları olan 1930'ların da üstünde.
Sadece son iki yılda New York kentinde en az 29 kişi sokakta yak-
mak zorunda olduğundan donarak öldü. Evsizler arasında tüberküloz,
dizanteri ve özellikle ruhsal hastalıkların çok yaygın olduğu saptanmış
durumda. Evsizlerin çoğunluğunu işsizler ve bölünmüş aileler meydana
getirmek, özellikle büyük kentlerdeki evsizler arasında pek çok üniversi-
te mezunların da bulunduğu bildiriliyor.
Sabahın erken saatlerinde yalnızca bir gece yatılabilirlik için yardım
evlerinin önünde uzun kuyruklar oluşturan bu insanlar arasında açlık
gittikçe yaygınlaştığı bildiriliyor.
Öte yanda silahlanmaya milyarlarca dolar ayıran Reagan hükümeti,
yoksullara yardım fonlarını yüzde 20 oranında azaltmıştı. Reagan
yönetimi 1983 yılı için askeriye harcamaları 300 milyar dolara yükseltti.
Bu durumda 1 milyondan fazla yoksul artık yepyeni karnesi alamay-
cak, 1 milyon 700 bin kişinin aldığı yardımlar da kısıllacaktır.

SSCB'de halkın geliri

1984'de de artacak

27 Aralık günü sona eren Sovyetler Birliği Komünist Partisi olağan ABD Devletleri Komitesi toplantısı-
nda, 1984 yılı ekonomik ve sosyal gelişme planıyla
ilgili rapor ile 1984 mali yılı bütcesine ilgili rapor
onaylandı.
Raporda Sovyetler Birliği'nin ulusal gelirinin 1983
yılında 483 milyar rubleye çıkarık, bir süre önceki
yıla oranla yüzde 3,1 artışla belirtildi. 1983 yılında
Sovyetler Birliği'nde temel tüketim fiyatlarının, ula-
şım ücretlerinin ve kiraların sabit kaldığı koşullarda
gerçek gelirler önemli artış gösterdi. Yine 1983 yı-
lında on milyon üzerinde Sovyetler insanının kon-
ut koşulları iyileşti. Öte yanda 1984
yılında endüstri üretimi yüzde 3,8, tarım üretimi
yüzde 6,4 oranında artarken, halkın gerçek gelirle-
rinin de yüzde 3,5 oranında artacağı belirtildi.
Toplantıda, 1983 yılında ekonominin yapısında
öğütüllüğün artırılması ve planın gerçekleştirilmesine
yönelik önlemlerin yerine getirildiği ve genel olarak
ekonomik gelişmede önemli bir ilerleme görüldüğü
kaydedildi. Alınan tüm ekonomik önlemlerin son
tahlihle halkın yaşamaya düzeyinin yükseltilmesine
yönelik olduğu, gerçek gelirlerin sürekli yükseldiği
konut yapısı, kültür, eğitim ve sağlık hizmetlerinin
başarıyla ilerlediği ve 1984 planında da kadroların
insaniyatif ve sorumluluklarının artması ve ilerletinin
yaratıcı biçimde aktifleşmesi yönünde önlemlerin
sürdürüleceği konusu üzerinde duruldu.



Afganistan'da günlük yaşam tümüyle normal

Boyalı basın ve kimi Batı kaynaklarının gerçekleri çarpıtan yayınlarına karşı
Afganistan'da bir hafta kalan Stern dergisi muhabiri Peter Behr, Afganistan De-
mokratik Cumhuriyeti'nde yaşamın tümüyle normale döndüğünü açıkladı. Behr,
gezisi süresinde yaptığı görüşmeler ve gözlemler sonucu Afgan halkının devrimden
sonra elde ettiği başarıları bizzat tanık olduğunu belirtti. Öte yanda Afganistan
hükümeti 1984 yılı için toprak reformunun gerçekleştirilmesine yönelik özel bir pro-
gram hazırladı. 1978 Nisan devriminden sonra Afganistan'da 300 bin köylü ailesi
toprağa kavuşmuş, 1200 kooperatif kurulmuş ve 200 bin köylü kooperatiflere katıl-
mış durumdadır.

Iran'da komünist avı sürüyor

Çeşitli kaynaklardan alınan habere-
lere göre, İran'da TUDEH partisi yü-
neticilerinin bir kısmının Aralık ayı
sonunda hiçbir karar açıklanmadan
idam edilmesinden sonra, Ocak ayı
başında da TUDEH yöneticilerini
karşı açılan davada eski deniz kuvvet-
leri komutanı Kaptan Afzali ve Albay
Mehdi Partovi ölüm cezasına carptı-
rıldı. İran Başsavcılığı'nın yaptığı

açıklamaya göre 1983 yılı ortasında
8 bin 500 TUDEH üyesi tutuklu bu-
lunuyordu. İran'da TUDEH'e karşı
gürışten kampanya, şu anda varolan
rejimi yıkmak ve 1979'un kazanımla-
rını tamamen ortadan kaldırmak ama-
cıyla ABD emperyalistleri ve onunla
işbirliği içindeki aşırı gerici güçler
tarafından yürütülmüyor.

OSTAV

Özal'ın uyguladığı ve "Friedman modeli" olarak bilinen program, onlarca geri kalmış ülke ekonomisini çökertti

“Friedman modeli” uygulandığı bütün ülkeleri batırdı

- Modelin uygulandığı Latin Amerika ülkelerinde enflasyon oranı, yüzde 100 ile yüzde 600'lere, işsizlik oranı ise yüzde 20'lerin üzerine fırladı

24 Ocak 1980 tarihinden bu yana Türkiye'de uygulanan ve Turgut Özal Hükümeti'nin son günlerde ardarda açtığı "ekonomik paket"lerle yeni boyutlar kazanan ve "Friedman Modeli" olarak anı-

Meksika'da 85 milyarlık bir kumar ve sonucu

- Meksika'nın dış borçları, "Friedman Modeli"nin uygulanmasından bu yana 15 kattan fazla artarak 85 milyar dolara yükseldi

1976 yılına kadar IMF'ye direnen 73 milyon nüfuslu Meksika, sonunda teslim oldu. Aynı yılın sonlarına doğru, Meksika'da da "Friedman modeli" uygulanmaya konuldu. 1982-1983 yıllarına gelindiğinde, "serbest piyasa ekonomisi" modeli bu ülkede de iflas bayrağını çekti ve Meksika ekonomisi tarihinde görülmemiş boyutta ekonomik bunalıma sürüldü:

- Meksika'nın 1977 yılında 1 milyar 310 milyon dolar olan dış ticaret açığı, 1982'de 4 milyar 120 milyon dolara yükseldi. 1983 yılında ise, Meksika'nın dış ticaret açığı 5 yıl öncesine oranla beş kat artarak, 6 milyar 500 milyon dolara fırladı.

- Meksika'nın dış borçları "Friedman modeli"nin uygulanma-

lan ekonomi politikaları, uygulandığı bütün ülke ekonomilerini batırdı ve hiç bir ülkede bu modelin vaat ettiği sonuçlar alınmadı. "Friedman Modeli", uygulandığı bütün ülkelerde 4-5 sene içinde "enflasyon sorununu çözeceğim, fiyat artırımlarını durduracağım, dış ödemeler dengesi açıklarını ortadan kaldıracam ve döviz bunalımını çözeceğim" iddiasıyla ortaya atıldı ve uygulamaya konuldu.

Ayrıca, yine bu modelin savunucuları-na göre, bu politikaların uygulanmaya başlanmasından 2-3 yıl sonra, yatırım ve kalkınma hızları artacak ve işsizlik sorunu gidecek ortadan kaldrılacaktır. Ancak, modelin uygulandığı istisnasız bütün ülkelerde, iddia edilenlerin tam tersi oldu. Bu ülkelerin dış ticaret ve ödemeler dengesi açıkları arttı, dış borçları ödenemeyecek miktarlara büyüdü, enflasyon oranı yüzde 500'lere fırladı, işsizlik görülmemiş boyutlara ulaştı ve sonuçta, bu ulusal ekonomilerin tümü çok daha büyük bunalımların içine düştü:

- 1975 yılında geri kalmış ve orta derece gelişmiş ülkelerin dış borçları toplamı 180 milyar dolardı. 1983 yılı sonunda, bu ülkelerin dış borçları, tam 5 kat artarak 900 milyar dolara yükseldi.

- Bu modelin uygulandığı ülkelere 1981 yılında 14'ü ve 1982 yılında da 20'si süresi gelen dış borçlarını ödeyemeyerek iflas bayrağını çekti.
- 1970'li yılların başında, modelin uygulandığı Latin Amerika ülkelerinde enflasyon oranı yüzde 12 ile yüzde 61 arasında değişiyordu. 1982-1983 yıllarında, bu ülkelere enflasyon oranı yüzde 100 ile

yüzde 600 arasında değişen miktarlara fırladı.

- Brezilya'nın ulusal gelir artışı hızı 1980'de "0" a düştü ve sonra da gerilemeye başladı. 1983 yılında, bu ülkenin toplam sanayi üretimi yüzde 7,7 ve imalat sanayii üretimi 7,8 geriledi.
- 1983 yılında, Arjantin'in sanayi üretimi 1970 yılının bile gerisine düştü ve

1975 yılına göre yüzde 27 oranında geriledi.

- Model'in örnek ülkelerinden birisi olarak gösterilen ve "Şili mucizesi" diye tanımlanan Şili'de ulusal gelir, 1982 yılında yüzde 14 geriledi.
- Bugün, "Friedman Modeli"nin uygulandığı Latin Amerika ülkelerinin tümünde işsizlik oranı, yüzde 20'nin üzerine fırlamış bulunuyor.

Friedman kimdir, modeli nedir?

Milton Friedman, ABD Şikago Üniversitesi profesörlerindendir. Friedman, bu üniversitenin "Latin Amerika Araştırmalar Merkezi ve Ekonomi Bölümü"nün Başkanı'dır. Kendisi, günümüzde diktatörlükler altında pek çok geri kalmış ve özellikle orta gelişmiş kapitalist ülkede uygulanan ve IMF reçeteleri diye anılan ABD patentli ekonomi politikalarının baş mimarı olduğundan, bu politikalarla "Friedman modeli" denilmektedir.

"Şikago okulu" olarak tanınan Friedman ve onun onlarca çalışma arkadaşları, üniversitede ders vermenin yanı sıra, aynı zamanda birer uygulayıcıdır. Bunlar ABD tekelcilerinin ve "Friedman modeli"nin uygulandığı faşist diktatörlüklerin danışmanlığını yapmaktadırlar. Sözgelimi bizzat Friedman'ın kendisi Pinochet'in danışmanlığını

yaptı ve Şili'deki uygulamayı yürüttü. Friedman reçetesi-nin özünü şu maddeler oluşturuyor:

- ÖNCE yüksek oranlı ve sonra sürekli devalüasyonlar, ulusal paranın dolar karşısındaki değerinin düşürülmesi
- TEMEL maddelerin fiyatlarına büyük oranlı zamlar ve fiyatların serbest bırakılması
- PARA ve kredi miktarının daraltılması
- FAİZ oranlarının yükseltilmesi
- DEVLET işletmelerinin özel sektöre satılması
- YABANCI sermayeye kapıları açılması
- ÜCRETLERİN, maaşların ve tarım ürünlerinin fiyatlarının dondurulması
- DİŞALIMA konan yasakların kaldırılması ve giderek her türlü malın dışalımının serbest bırakılması

“Şili mucizesi”nden, Şili felaketine...

Bugün yaklaşık 12 milyon kişinin yaşadığı bir Latin Amerika ülkesi olan Şili'de, 11 Eylül 1973 tarihinde Allende'nin başkanlığını yaptığı Halk Birliği (Unidad Popular) hükümeti askersel bir devrimle yıkıldı ve yerine faşist Pinochet cuntası geldi. Pinochet rejiminin işbaşına gelmesiyle birlikte, IMF reçetelerinden kaynaklanan ve "serbest piyasa ekonomisi" ya da "Friedman modeli" olarak anılan

İİ" Şili'de 1981 yılının ortalarından itibaren iflas etmeye başladı ve 1983 yılında Şili ekonomisi çöktü. Öylesine ki, şimdi Şili ekonomisinin geldiği noktaya, Pinochet'in danışmanlığını yapan ve bu ekonomi politikalarının "mucidi" sayılan ABD'li profesör Friedman ve IMF dahil kimse savunmuyor. Şili'nin ekono-

mik ve sosyal yaşamına ilişkin son göstergeler şunlar:

- 1981'de yüzde 19,7 olan enflasyon oranı, 1983 yılı Temmuz ayında 104'e fırladı.
- 1981 yılında, Şili'nin dışsatım miktarı bir önceki yıla oranla yüzde 17 geriledi, 4 milyar 671 milyon dolar 3

milyar 906 milyon dolara düştü. Aynı dönemde, Şili'nin dışalımı yüzde 24 artarak, 5 milyar 124 milyon dolardan 6 milyar 364 milyon dolara yükseldi. Böylece, Şili'nin 1981'deki dış ticaret açığı, 1977 yılına oranla on kat arttı.

- 1970 yılında 3 milyar dolar olan Şili'nin dış borçları, 1983 yılında 20 milyar dolara ulaştı.
- 1982 yılında, Şili'de ulusal gelir ve

Friedman Modeli'nin uygulanması 1983 yılında başa, 15 milyon dolar artarak 1983 yılında 85 milyar dolara yükseldi. Meksika bugün, Brezilya'dan sonra dünyanın en çok borçlu olan ikinci ülkesidir. Dahası, Meksika'nın döviz ihtiyacının karşılanabilmesi için, her yıl 1,5 milyar dolar yeni borç bulması gerekiyor.

● Meksika'da 1975 yılında yüzde 20 ve 1976 yılında yüzde 22,2 dolaylarında seyreden enflasyon oranı, 1983 yılında yüzde 123'e vardı. ● 1976 yılından önceki son on yılda, yılda yaklaşık yüzde 8 dolayında bir büyüme hızını gerçekleştiren Meksika'da, 1982 yılında gelindiğinde ulusal gelir yüzde 7 ve 1983 yılında da yüzde 10 dolayında geriledi.

ekonomik politikası uygulamaya konuldu.

Şili'de faşist diktatörlük altında, Pinochet rejimi ekonomide iki şeyi **başardı**. 1974'de yüzde 604 olan enflasyon oranı, 1981'de yüzde 19,7'ye **indirildi**. 1972'de 836 milyon dolar olan dışsatım miktarı, 5,5 kat artarak 1980'de 4 milyar 671 milyon dolara **yükseldi**. Ekonominin bu iki göstergesinden kalkularak 1979-1981 yılları arasında, emperyalizmin sözcükleri tarafından Şili "**örnek ülke**" olarak propaganda edildi ve "**Friedman Modeli**" sayesinde ekonomik bunalımın aşıldığı söylenerek "**Şili mucizesi**"nin yaratıldığı öne sürüldü.

Ancak, namuların gölgesinde halkın satılma gücü yarıyaya azaltılarak ve Şili'nin dışsatım malları yok pahasına elden çıkartılarak elde edilen bu **başarı** uzun ömürlü olamadı. "**Friedman Mode-**



Friedman Modeli'nin kaçınılmaz sonucu: Simgülerin gölgesinde seçim

Mezarları kim açtıyor?

Arjantin'de yedi yıllık askerel diktatörlük döneminde terör sonucu öldürülenlerin kayıt yapılmadan gömüldüğü mezarlar bir bir açılmaya başladı. Mezarlar, "**kaayıp**" onbinlerce Arjantinli'nin durumlarını ortaya çıkarılması için, eski diktatörlerden hesap sorabilmek için açılıyor. Devlet Başkanı Alfonsín adlet makamlarını olayları altı yıl içinde ortaya çıkarmakla görevlendirildi.

Batı Avrupa'nın sosyal demokrasilerine hayranlık duyan, seçmenlerinin çoğunluğunu orta sınıfın, serbest meslek sahiplerinin ve ulusal büyük burjuvazinin oluşturduğu ve de üç yıl öncesine kadar çok az tanınan Radikal Parti Başkanı Alfonsín'ün gücünü kimden alıyor? Atılan bu önemli adım, tutarlı bir insan hakları savunucusu olmak yeterli mi?

Arjantin'de 1976'da iktidara el koyan cuntanın diğer pekçok Latin Amerika ülkesinde olduğu gibi ağır terör politikası altında uyguladığı Friedman'ci ekonomik politikaları ekonomiyi köçertti, ulusal sektörde yerli bir etmi, işsizlik ve pahalılık geniş emekçi yığınların yaşam koşullarını ağırlaştırıcı hale köçertti. Ancak diktatörler kaybettikleri prestij, başa kaçamadıkları ekonomik ve toplumsal sorunlar karşısında kendiliklerini ni iktidar terkmetmeye yemeldiler? Hükusuz hayır. Cuntayı köçerten en büyük etkenlerden biri, Arjantin'de özellikle 1980'den bu yana yığınların her düzeyde hareketlenmesi, yaratılan nesnel koşullardan yararlanarak aralarındaki birliği güçlendirmeleri, cuntaya karşı olan politik

partilerin kendi aralarında aşağı bir politik program oluşturabilmeleri oldu.

Diktatörlerden hesap sorulmasına, demokrasinin temellerinin atılmasına giden yol kuşkusuz güllerle bezemmiş değildi. Halkının gelineğinde sömürücülere, haksızlıklara karşı savaşmak yatan ve ülkesinin zenginliklerine göz dikenlere karşı mücadelelesini 1833'te başlatmış olan Arjantin halkı, bu sefer de emperyalizme işbirliği içindeki diktatörlerle karşı harekete geçti. 1981 yılında bütün ekonomik ve politik baskılara, fabrikalar çevresinde cuntanın "**çalışma özgürlüğünü koruma**" adı altında kurduğunu gizli polis örgütlerini, bazı sendikaların ve sendika yöneticilerinin cuntaya uzlaşıcı bir tavır içinde olmalarına rağmen, CGT sendikası tarafından yapılan genel grev çağrısına 1,5 milyon işçi katıldı. Sanayi sektöründe işçilerin yüzde 60'ının üzerinde bir kesimi grevde yer aldılar. "**Özgürlük, Demokras, Adalet**" belgisi altında yapılan grevler işçi sınıfının sendikalar ve fabrika komitelerinde birliği pekiştirdi. 1983 Mart ayında **Arjantin Sendikalar Birliği**nin yaptığı grev çağrısına ise ülkenin tüm sanayi kentlerindeki işçilerin yüzde 90'ı katıldı. Grevler, diktatörlüğü protesto gösterilerine dönüştürüldü. Öte yanda özellikle son yıl içinde cuntaya terörü altında kaybolan 10 binlerin hesabını soran pekçok gösteri yapıldı ve bunlara onbinlerce kişi katıldı. Anaların her yıl cuntanın yindönmünde Buenos Aires'de **Mayıs Meydanı**'nda toplanarak diktatörleri protesto etmeleri gelenek haline geldi.

Bu mücadele içinde Arjantin Komünist Partisi, ülkenin sorunlarının tek başına, tek bir politik güç tarafından aşılamayacağını savundu. Sendikalarda, fabrika ve mahalle komitelerinde, mesleki örgütlerde, orta katmanlarda, rejimden hoşnutsuz olan her kesimde en tepede, en aşağıya dek birliği, ve en geride, en azgın işbirlikçi grubuna karşı geniş yığınların birlikte mücadelesini savundu. Geçtiğimiz ay içinde yapılan plenum toplantısında Arjantin Komünist Partisi, Alfonsín'in son attığı adımlar özgürlüklerin yeniden sağlanmasına önemli adımlar olarak nitelendirirken, bugün için de en önemli görevin işçi sınıfının birliğini güçlendirmek temelinde, ülkenin tüm ilerici güçlerinin **Ulusal Göçür Birliği Cephesi**'ni kurmak olduğunu vurguladı.

Bu Cephe kurulabilecek midir? Alfonsín'in seçim belgisi olan "**Arjantin'de Yüz Yıl Barış, Huzur ve Demokras**" gerçekleştirilecek midir? Bunu da hükusuz yine Alfonsín'in tutarlı bir insan hakları savunucusu olması değil, **mücadele içinde korkulmamı yenmeyi öğrenen ve mücadele içinde birlikte mücadelelerini koşullarını yaratan yığınlar**, tüm teröre karşı grevleri, protesto gösterilerini sürdüren işçiler, emekçiler, açılan mezarların başında yaşı gözlerle toplanmadan önce tüm hınçları ile meydanları dolduran analar, bacılar, tüm gücüyle ortak düşmana yönelen Arjantin halkı belirleyecektir.

Arjantin'de açılan mezarları birlikle demokrasi yoldunda yeni bir dönem açılmıştır.

1982 yılında, Şili'de ulusal gelir yüzde 14 oranında geriledi.

● Trilü-ufaklı pekok işletiminin iflasıyla Şili ekonomisi çöktü ve böylece, 1971 yılında yüzde 3,8 olan işsizlik oranı, 1982'de yüzde 23'e ve 1983'de de yüzde 30'a tırmadı. Bugün Şili'de, toplam 3 milyon 256 bin olan çalışabilir durumdaki nüfusun 977 bin kişisi işsizdir.

ŞİLİ'DE "FRIEDMAN MODELİ" NASIL UYGULANDI

Pinochet rejimi, önce büyük oranlı bir devalüasyon yaptı. Bu uygulamayı, sürekli devalüasyonlar izledi. 1973 yılı Eylül'ünde ABD doları 280 Şili lirası iken, 1975 Mart'ında 3,250 Şili lirasına yükseldi. Böylece, birbuçuk yıl gibi kısa bir sürede, Şili parası olan Eskudo'nun ABD doları karşısında değeri, yaklaşık 12 kat düştürüldü. Bu uygulama, yapılan devalüasyon oranı kadar Şili'nin dışsatım mallarının ucuzlatılmasına ve dışalım mallarının pahalılaşmasına neden olduğundan, emperyalist sömürünün artmasını sonucunu doğurdu.

Şili'deki uygulamaların bir başka yanı sıra da "**yüksek faiz**" politikası ve temel maddelerin fiyatlarını yapılan büyük boyutlu zamlar oluşturdu. Bu politikaların sonucunda, Allende hükümeti'nin 1971'de yüzde 20'ye indirdiği enflasyon oranı, 1974 sonunda yüzde 604'e tırmadı. Böylece, maaşla ve ücretle çalışanların gerçek gelirleri bir yıl içinde yüzde 61 oranında geriledi.

Pinochet cuntası, ekonominin bütün sektörlerini ABD tekellerine açtı. Yerli sanayiyi korumak amacıyla konan dışalım yasaklamalarının tümü kaldırıldı ve her türlü malın dışalım serbest bırakıldı. Ardından, devlete ait tüm işletmeler satışa çıkarıldı. Şili ekonomisinin can damarını oluşturutan ve Allende döneminde devletleştirilen bakır, demir, kömür ve güherçile yatakları, ABD tekelleriyle yerli işbirlikçilerinin mülkiyetine geçti. Eylül 1973 Aralık 1974 döneminde, 480 devlet işletmesinden 278'i satıldı ve 59'u da satışa çıkarıldı.

Şili'de dışalımın serbest bırakılması ve ABD tekellerine kapılarını ardına kadar açılması politikalarının sonucu olarak, 1977-1980 yılları arasında Şili'ye 5 milyar dolar yabancı sermaye girişti oldu. Ancak, Şili'ye giren ABD sermayesi ve malları ulusal ekonomiyi köçertti. Sonuçta, Şili'nin en büyük işletmeleri ve bankaları kenkenli indirimle zorunda kaldı.

TÜSTAV

Yığınlar için "ekonomik paket"ten yüksek oranlı zamlar çıktı

Özal, "Friedman Modeli"nin son aşamasını uygulamaya koydu

● Özal Hükümeti tarafından yürürlüğe konan "Friedman Modeli"nin son aşamasına ilişkin ekonomik kararlardan bazıları, aynen benzeri ülkelerde olduğu gibi ulusal ekonomiyi ve özellikle sanayiye çokertecek ve ekonomiyi çok daha büyük bunalımların içine sokacak niteliktedir

Özal Hükümeti işbaşına gelir gelmez açtığı "ekonomik paket"le, "Friedman Modeli"nin üçüncü ve son aşamasını uygulamaya koydu. ABD ve IMF patenti bu kararlardan hemen tümü çokuluslu tekellerin ve yerli ortakların çıkarlarını hizmet edenler, geniş emekçi yığınlar için "ekonomik paket"ten yalnızca yüksek oranlı zamlar çıktı.

İlk iki aşaması 24 Ocak 1980-12 Eylül 1980 ile 12 Eylül 1980-Aralık 1983 tarihleri arasında tamamlanan "Friedman Modeli"nin bu üçüncü aşamasına ilişkin alınan ekonomik kararlardan bazıları, aynen benzeri ülkelerde olduğu gibi ulusal ekonomiyi ve özellikle sanayiye çokertecek ve ekonomiyi çok daha büyük bunalımların içine sokacak niteliktedir. Özal Hükümeti'nin bu doğrultuda attığı adımlar, Türk Parasını Koruma Kanunu'nda yapılan değişiklikler, devlet işletmelerinin satışı, başta ABD tekelleri olmak üzere ekonominin çokuluslu tekelleri açılması, her türlü malın dışalınının serbest bırakılması kararlardır.

Paketlerden neler çıktı

● Özal Hükümeti'nin ardaçta açtığı "ekonomik paket"ten sonuçları çıktı:

- Ülusu Hükümeti'nin giderayak yaptığı yüzde 14'lük zammın üstüne, petrolle yüzde 3 oranında yeni bir zam yapıldı.
- Bütün tekel maddelerinin fiyatları yüzde 33 ile yüzde 60 arasında arttırıldı.
- Gübrenin fiyatı yüzde 65 oranında arttırıldı. Özal Hükümeti'nin yaptığı bu zamlara paralel olarak, yeniden iğneden ipliğe zam geldi.
- Yapılan bu zamlarla işçiler, köylüler, esnaf ve zanaatkarlar, memurlar perişan edilirken, HP milletvekilleri tarafından asgari ücretin artırılması için yapılan teklif, Özal'ın partisi tarafından Meclis'te reddedildi.
- Her türlü malın dışsatımı serbest bırakıldı. Ancak, ithalat vergisi oranları yükseltilecek, yine de yerli sanayi korunmuş. Sözelimi, dışalım serbest bırakılan malların fiyatları, Türkiye'de üretilen malların fiyatlarına oranla iki kat pahalıya satılacak. Buna rağmen, her karaba tekelleri rahatsız etti.
- Dışsatımcılara yeni devlet destekleri sağlandı. Sözelimi, dışsatımcıların ödediği verginin yüzde 80'i kendilerine iade edilecek.
- Bunların yanı sıra, devlet işletmelerinin, barajların, bazı köprü ve karayollarının satışa çıkarılacağı açıklandı.

İlk iki aşamada yapılanlar

24 Ocak 1980 tarihinde, ancak ilk paketten, yüksek doza devallasyonu zamlar çıktı. Türk parasının değeri yarıya düşürülerek bir doların fiyatı 35 liradan 70 liraya çıktı. Bu işlem milli devallasyonlarla sürdürüldü ve 1983 sonunda doların fiyatı 280 liraya yükseldi. İkincisi, 1980 Ocak'tan son haftasına, bütün temel maddelerin fiyatları yüzde 100'leri aşan miktarlarda arttırıldı.

Temmuz 1980'de yüksek faiz uygulamasına geçildi. Cunta'nın işbaşına gelmesinden sonra, işçi ücretleri, memur maaşları ve tarımsal ürünlerin taban fiyatları, sürekli fiyat artışlarının gerisinde saptanarak, milyonlarcasına insanın gerçek gelirleri yarıyana getirildi. Ardından, köylüler, esnaf ve zanaatkarların, köylülerin ve ortaobay sermaye gruplarının kredileri kesilecek, bu ve kredi miktarları getirildi, IMF'nin direktifi uyarınca yatırımlar getirildi ve kalkınma hızı düşürüldü. F-16 anlaşması imzalandı ve Yabancı Sermaye Yasası değiştirilerek, ekonominin bütün sektörleri çokuluslu tekellere açıldı.

Son ekonomik kararları bazı tekeller tepkiyle karşıladı

Turgut Özal Hükümeti'nin açıkladığı son ekonomik kararlar ve özellikle "dışalım yasalarının kaldırılması" kararını, daha çok işçi pazarı yönünde üretim yapan bazı tekeller tarafından tepkiyle karşılandı. Okumuş Holding ve Yasar Holding yetkilileri kararın hatalı bulunduğunu söylediler. Prof. Zeynep Holding patronu Jak Kamhi, "Zaten yüzde 30 kapasiteyle çalışıyoruz, ithalat serbestleştirilince, üretimimiz de, ithalatımız da artacaktır."

bu yöneltti. Koç'un sorularını şöyle:

1. Hükümet, başkanı "tekel"leri belini karacaz"ı" süzyle neyi kasıttığını soruyor.

2. Tasarımları celbetmek için yüksek faiz verilmiş, acaba istemli neyeceği verilmemi?

3. Sanayide ithalat rakamından tamamen ve hemen vazgeçmek mümkün müdür?

4. Türkiye'nin bütçelerinde ithalat

ÖZLEM ÖZGÜR Gündem

Şikago çocukları

Özal'ın iç ve dış destekçilerince, hükümetin açıkladığı yeni "ekonomik önlemler" bir ihtilal, görülmemiş bir yenilik. Oysa, ortada yeni olan hiçbir şey yok. Yeni olan bir şey olmadığın kavramına için, aynı programı uygulamış ve sonuçta yıkıma uğramış olan Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın onlarca ülkesine kabaca bir göz atmak yeter.

Önce bir Latin Amerika gezisine çıkıp, iki ilginç ülkeye bakalım... Sonra da Türkiye'de 24 Ocak 1980'den bu yana olanları hatırlayalım...

1975 Mayıs'ında yaklaşık üç yıllık sürtüşmeden sonra, Arjantin hükümeti IMF'ye boyun eğdi. Anlaşma imzalandı, Arjantin'de devalüasyonu zamlar ve "yüksek faiz politikası" izler. 24 Mart 1976'da Arjantin'de askerel devrim olur. Cunta, IMF reçetelerinin geri kalanlarını birer birer uygular. Sonra gümrük duvarları, dışalım yasaklamaları kaldırılır. Ve 1981 yılı başında, cuntanın Ekonomi Bakanı Alemann, TV kanalları dahil tüm devlet işletmelerini satışa çıkarır.

Sonunda ne mi olur? Arjantin ekonomisi çöker. Ve Arjantinli eski bir politikacının söylediği gibi, Arjantin çöbanlık çağına geri döner. Ne var ki Arjantin halkı cuntanın yaptıklarını yanına koymaz. 30 Ekim 1983 tarihinde diktatörlüğü tepe-takla eder.

İkinci örnek Bolonya'dır. 1977-1979 yılları arasında, aynı yıllarda Türkiye'de ne varsa Bolonya'da da vardır. Ekonomik bunalım, terör, politik iktidarsızlık... Yükselen demokrasi mücadelesi ve işçi sınıfı hareketi... Borç para için IMF'ye gidilir, IMF, klasik reçeteyi tanır. Ancak Bolonya'da 1977-1979 döneminde, gelip-giden altı zayıf hükümetin hiçbirisi, IMF'ye "evet" diyemez.

1979 Kasım'ında Paz Estenssoro'nun Başkanlığı'nda "Ulusal Birlik" hükümeti kurulur. IMF'nin buyruklarına "evet" denilir. Burada da, devalüasyonu, zamlar ve yüksek faiz politikaları izler. Ulusal Birlik Hükümeti'nden tam dokuz yıl sonra, 1980 Temmuz'unda Bolonya'da bir askerel devrimle cunta işbaşına gelir. Ve "Friedman modeli" tamamlanır. Sonra, ne mi olur? Bolonya da, Arjantin'in akıbetine uyur. Ama Bolonya halkı, cuntanın yaptıklarını yanına koymaz. 10 Ekim 1982 tarihinde cuntayı tepe-takla eder.

Şimdi, Türkiye'de olanları hatırlayalım. 1979 yılının sonlarında, Demirel azınlık hükümeti işbaşına gelir. İki yıldır, IMF ile sürüp giden anlaşmazlıklar, sürtüşmeler son bulur. Aralık ortasında, ekonominin başına getirilen Özal, IMF ile her konuda anlaşır. 24 Ocak 1980'de uygulamaya başlar, "Friedman modeli"nin, üç temel kuralı uygulamaya konulur. Devalüasyon, zamlar ve yüksek faiz politikası.

"Friedman modeli"ni, eksiksiz uygulayabilmek için tam "politik iktidarı" gerekir. Yani diktatörlük. Ve 12 Eylül 1980'de askerel devrim gerçekleşir. Cunta "model"ini geri kalan bölümlerini birer birer uygular. Ücretler, maaşlar, tarımsal ürünlerin taban fiyatları dondurulur. Para ve kredi miktarsız kısırlı. Uzatılmayan, benzeri ve bilinen şeylerin tümü yapılır. Aynı programın ikinci aşamasına tamamlanır.

Boylice 1983 sonuna gelinir. Özal ve ekibi, yeniden tam yetkiyle işbaşına döner. Sıra, "model"inin son aşamasına hayata geçirmeye gelir. Bu, "Friedman modeli"nin en yalancı ve en yıkıcı yanidir. Öylesine ki, diktatörlükler altında bilmiş, bir çok cunta "model"ini bu yanını hayata geçirmeye cesaret edemiyor.

ekonomik paket"ten sunulan çıktı:

● 19 Aralık tarihinde, faiz oranları yüzde 32'den yüzde 52'ye yükseldi. Buna paralel olarak, bankalar kredi faizlerini yüzde 60-70 oranına yükselttiler. Bu arada faiz kârlarından alınan gider vergisi oranı yüzde 15'den yüzde 3'e düşürülerek büyük bankalar ve holdingler korunmuş oldu.

kültürsahibi de ihlalleri olfuf" şeklinde konuşarak kararın gözden geçirilmesini istedi.

Öte yandan, Koç Holding'in patronu Vehbi Koç, Özal Hükümeti'nin son aldığı kararların bir bölümüne karşı çıkarak Hükümete 6 so-

4. Türkiye'nin buzinleride ihlalat kapısını ardına kadar açması, ekonomisi bakımından faydalı mıdır?

5. İhracat kredilerinin amaç dışı kullanılması nasıl önlenir?

6. Ortak Pazarı tam üyelik nasıl sağlanacaktır?

Friedman ve ekibi, ekonomi politikai dilinde "Sikago çocukları" diye anılır. Bunların, Turgut Özal ve ekibi gibi, bir çok geri kalmış ülkede elleri ve kolları vardır. Diktatörlükler altında, "model'in bu yıkıcı yanı, bu ekipilere uygulanıyor. Özal ve ekibinin Türkiye'deki "misyonu" işte budur. Hiç bir "ulusal" yanı olmayan bu ekibe, "Sikago Çocukları'nın enfes "karikatürleri" desek yanlış düşmez mi?

Özal'ın uyguladığı ve "Friedman modeli" olarak bilinen program, onlarca geri kalmış ülke ekonomisini çöktürti



Brezilya balonu nasıl söndü?

126 milyon 810 bin kişinin yaşadığı Brezilya, "Friedman Modeli"nin en uzun ömürlü olduğu ülkedir. 1964 yılında, askeri cuntanın iktidara el koymasından bu yana geçen yirmi yıldır, Brezilya'da IMF'nin reçetelerinden kaynaklanan bu ekonomi politikaları uygulanıyor. Bu ülke ekonomisindeki gelişmeler, 1970-1975 arasında "Brezilya mucizesi" olarak adlandırıldı ve Friedmancılığın sürekli propagandası yapıldı. Ancak, 1976'dan itibaren burada da işler bozulmaya başladı ve 1982-1983 yıllarına gelindiğinde de, "Brezilya mucizesi" yerini "Brezilya faciası"na bıraktı:

- 1983 yılında, Brezilya'nın toplam sanayi üretimi yüzde 7,7 ve imalat sanayi üretimi de yüzde 7,8 geriledi.
- 1978 yılında yüzde 39 olan enflasyon oranı, 1981'de yüzde 94'de, 1982 yılında yüzde 149'a ve 1983 yılında da yüzde 200'e tırmıştı.
- Brezilya'nın dış borçları, 1975'den sonra yaklaşık 10 kat artarak, 1983 yılında 95 milyar dolara ulaştı. Brezilya'nın dış borçları yılda ortalama yüzde 30 dolayında artıyor. Bu nedenle, Brezilya'nın önümüzdeki üç yıl boyunca, yılda ortalama 30 milyar dolar dış borç ödemesi gerekiyor. Oysa, Brezilya'nın yıllık dışsatım geliri 25 milyar doları geçmiyor.
- 1970'li yılların ortalarında yüzde 10 dolaylarında olan işsizlik oranı, 1983 yılında yüzde 22,6'ya tırmıştı. Bugün, resmi verilere göre, Brezilya'da açık işsiz sayısı 10 milyon aşmış bulunuyor.
- Brezilya'nın büyük kentleri olan Sao Paulo, Rio de Janeiro, Recife ve Salvador'da işsizlik ve açlık yüzünden, hergün düzinelerle mağaza yağmalanıyor. Ve bu büyük kentlerin sokaklarında, hergün sabahları açlıktan ölen insanlarla karşılaşmak, Brezilyalılar için şaşırtıcı olmuyor.
- Geçtiğimiz günlerde basında yer alan haberlere göre, kırsal kesimde, açlıktan ölmek için onbinlerce Brezilyalı köylü tarla faresi yemeye başladı.

İşte bu da Friedman'ın yarattığı Arjantin !..

Arjantin, 1982 yılı verilerine göre 28 milyon 430 bin kişinin yaşadığı bir başka Latin Amerika ülkesi. Arjantin'de 1976 devrimisyle birlikte işbaşına gelen askeri cunta, IMF'nin sunduğu reçeteleri kabulledi ve hemen "Friedman Modeli" olarak anılan politikaları uygulamaya koydu. Cunta ve ABD emperyalizminin sözcülerine göre, bu politikalarla bozulan Arjantin ekonomisi 4-5 yılda düzülge çıkacak; gerileyen üretim ve kalkınma hızı miktarları artacak, enflasyon ve işsizlik ortadan kaldırılabilecek, döviz darboğazı aşılacak ülke dış borçlarını ödeyebilecek konuma geçecektir.

Arjantin'de Cunta'nın ilk uygulaması, büyük boyutlu devalüasyonla birlikte, bütün temel maddelerin fiyatlarını yüzde 100 ile yüzde 200 oranında artırmak oldu. Böylece, 1974-1975 yıllarında yüzde 60 dolaylarında olan enflasyon oranı, 1976 yılında yüzde 444'e tırmandı. Bu uygulamanın sonunda, 1976 yılında işçilerin ve memurların gerçek ücretleri yüzde 53 oranında geriledi. Halkın satınalma gücünün geriletilmesiyle 1980 yılında enflasyon oranı yüzde 101'e indirildi.

İç pazarın daraltılmasıyla arta kalan mallar yok pahasına dışarı satılarak, 1975 yılında 2 milyar 560 milyon dolar olan dışsatım 1979'da iki kattan fazla arttı ve 7 milyar 810 milyon dolara yükseldi. Ancak, 1980 yılından itibaren, "Friedman Modeli" Arjantin'de iflas bayrağını çekmeye başladı ve 1982-1983 yıllarında Arjantin'in ekonomisi çöktü. Bu durumu, 1970-1971 yılları arasında Arjantin'in Ekonomi Bakanı olan Aldo

Ferrer, Euromoney dergisinin Ekim 1981 sayısında, "Arjantin sanayii gelişmesi kalmış bir an oldu. Sanayiden arda kalan tek şey, yapılar. Ülke pobanlık çağına geri dönüyor" şeklinde dile getiriyordu.

1983 yılında, Arjantin'in ekonomik ve sosyal yaşamına ilişkin göstergeler şunlar:

Arjantin'in 1973-1974 yıllarında 3 milyar dolar olan dış borçları, 1983 yılına gelindiğinde 15 kat artarak 45 milyar dolara ulaştı. Arjantin 1982 ve 1983 yıllarında ödenmesi gereken 23 milyar 400 milyon dolarlık dış borçlarını ödeyemedi. 1980 yılında yüzde 101 olan enflasyon oranı, 1983 sonunda yüzde 600'e tırmıştı.

1970'li yılların ortalarında kadar yüzde 7 dolayında olan işsizlik oranı, 1983 yılında yüzde 22'ye yükseldi. Başka bir deyişle, Arjantin'de 9 milyon 11 bin kişi olan iktisaden faal nüfusun 2 milyonunu işsiz.

Arjantin'in sanayi üretimi, 1983 yılında, 1975 yılına göre yüzde 27 oranında düştü.

Cunta uyguladığı bu politikalarla Arjantin halkını ve ulusal ekonomisini yıkma sürüklerini, silahlanma harcamalarını en az beş kat artırdı. AİB dergisinin Mart 1979 sayısında yayımlandığına göre, 1974 yılında 689 milyon dolar olan Arjantin'in askeri harcamaları, 3 yıl içinde yaklaşık dört kat arttırılarak 1978 yılında 2 milyar 500 milyon dolara tırmıştı.



Arjantin'de diktatörlüklerden çıp insanların yanı sıra çöken ekonominin, halkın sırtına binen borçların da hesabını sormak gerekmiyor mu?

Unutulmaz Ford grevinden tam on yıl sonra arkadaşımız Yücel Feyzioğlu bir kez daha Ford'a girdi.

Ford: Kaynayan ka

Ağustos'un son günleriydi. 1973. Bir haber, bir uğultu çalkılamıştı Federal Almanya'yı. "Ford'da grev var!" Dalga dalga yayılmıştı tüm dünyaya. Sağcı bastın "yalancı pehlivanları" kalemlerini bilemişler: "Ford'da Türk terörü", "Ford'da Sabotaj"

diye kara kara haykıran başlıklar yayınlamışlardı. O zaman da devresel bir bunalım başlamıştı Federal Almanya'da. Bunalım yaratan bir "suçlu" aranıyordu. İlk kez o zaman "Türkler" Alman halkının gündeminde korkulu bir rüya gibi getirilmişti. Grevin kırıldığı günün ertesiinde Bild gazetesi, 300 grev kırıcısını kahraman gibi göstermişti: "Alman İşçileri Ford'un Özgürlüğü İçin Savaşı" diye yazmıştı.

Günlerden o günler, grevlerden hemen sonraydı. Fabrikayı gezmek istemiştik. Fakat işveren temsilcileri inatla engellemişlerdi. Saaki hantalar, presleri sırtımıza vurup güstecektiler... Biz de bir yolunu bulup içeri girmiştik. Makineleri tanımak, işçilerle konuşabilmek için arkadaşar işçi elbisesi giymişlerdi.

O günden bugüne on yıl geçti. O gün patron ve temsilcilerinin atıkları temelini duvarları epeyce yükseldi. "On yıl sonra Ford'du ne var ne yok?" dedik, içeri girmek istedik. İşverenlerin inatı, beni inat, hiç değişmedi. Kaç kere basıyordusak fabrikayı girme izni vermediler. Biz de gözümüzü kararttık: "Bu fabrikayı bir daha gezeceğiz" dedik. Köln şehri bizimle yollu yolduk. Bir kaç kez gidip giriş kapılarını denetledik, hangisinden daha kolay gireceğini gözümüzle kestirdik. Yürümeğiz tartıp dengeledik, gireceğimiz günü de iyi seçtik. İşyeri işçi toplantısı var. İşçiler işverenin kılıfını indirecekler, kelini dünya-aleme gösterecekler. Heyecanımız sonuz.. Yüreğimiz "gürp gürp" atıyor, sanki bağrımızı çatlatmaya uğraşıyor. Yakayı bir ele verirek, polise teslim edecekler. "Korkuyor musun?" diyoruz özgülmüze. "Yok canım ne korkusu. Gazeteye güzel bir röportaj nasıl çıkaracakız?" diye vişnülü yene vermüyorduk. Durakta bekliyoruz. Karşınızda Ford!

Almanlardan sonra en çok bizim işçilerimiz.. Sayıları yedi bin. Çalışanların toplam sayısı 21 bin 764. Oysa 1973'de 34 bindi. 1979 sonuna dek sayı 35 bin 196. O zamanlar işçilerimizin toplam sayısı 12 bin kadardı. Demek ki son dört yılda paralı çıkışlar da dahil, Ford işçisi yaklaşık 13 bin azalmış. Türkiye işçilerin sayısında 5 bin gerileme. Yılda ortalama 3250 işçi ediyor. Gelgelim üretimde bir azalma yok. 1973 grevlerinden günde 950 araba üretiliyordu. Bugün günlük üretim 1100 dolaylarında. Yani Ford 13 bin eksik işçile 150 araba daha fazla üretiliyor. Yalnızca bu da değil. Öteki ülkelerle yapılan motor ve yedek parça dışsatımlarındaki artışları da hesaplama gerekıyor.

Çalışanlara baka baka yürüyoruz. - Heeeyyy!.. Köylü!.. - "Eyyvah!" diyoruz. "Haydi yürü! Dışarı çıkanda anlatırın neden durmadığını..." O, arkadaş çal-çığır koparıyor. Ama sesi uğultuya karışıp yok oluyor. Sonra ikircime düşüyor. Biz de "fırsat bu fırsat" deyip bir döryol döngesinden sapıp gözden yitiriyor. Tüm aygıtlar gözlerimizin önünde yıldız yıldı yapıyor. Yürüdükçe yürüyoruz. Halle bitmek nedir bilmiyoruz. Bantlar yukarıdan geliyor, dönüşler yapıyor, birleşmeler, ayrımlar oluyor. Kendiliğinden bir parça ötekine geçiyor, bir bütün oluşturuyor. Baka baka şaşır kalıyoruz.

Robotlar

Hava alabildiğine soğuk. İleride yine bir grup işçi gidiyor. Arkalarına takılıp, girdikleri halleye giriyoruz. Burada da gene bantlar, aygıtlar halleyi döşylene dolduruyorlar ki, insanoglitunun bu yüce emeli karşısında saygıyla eğilmek geçiyor içimizden. İşte bir-az ileride robotlar. "Ahh bir durabilmek başında. Seyretmek azıcık..." Bu ne debetli iş. Biri belki 20 işçinin işini görüyor. Canlı gibi hepsi. İsim bile takılmıyor "Hans, Mehmet..." gibi. Bantlar yürüdükçe aralarına dalyıyorlar. Arabalar robotların ouyuncasına gibi. Yavaş takılıyor. Gözümüzü ka-

ağızlarına veriliyor, öteden arabalar kapısı, benzin deposu, ön kapak, karbür parçaları çıkıyor, otomatik bir bantla ilerliyor, hem-tun banta geçerek, sokaklardan döşe döşe, herbir işlemden geçe geçe, birbirine eklene eklene gidiyor da gidiyor, gidiyor da gidiyor... Öзде hallelerden motor, lastik, cam kablo gelip ekleniyor. Montaj hallelerinden pırl pırl arabalar olup çıkıyor. Hem de günde böyle az-buz da değil. 57 yıl önce, 1926'da ilk olarak kurulmaya başlananda iki yıl süreyle 3.771 araba üretilmiş, şimdi yaklaşık üç günde aynı sayıya varılıyor. O günden 1980 yılı başına dek sayısız araba üretilmiş. Yalnız Federal Almanya'da tam 13 milyon 35 bin 192 tane. Otobüs ve kamyonlar olarak da 211 bin elli tane.

Yürüyoruz hallelerden hallelere geçerek. On yıl önce de buralardan böyle geçmiştik. 1 DM zam, bant hızlarını azaltmış, çıkışları durdurulması için savaşmıştı işçiler. Geçen on yılda saat ücretlerine zamlar geldi. Geldi ya hayat pahalılığı daha fazlasını süpürüp götürdü. Bant hızları daha da hızlandı. İş çıkışı tramvaya bindiğimizde otuklarda oturan işçiler arasında hâlâ vide sükana, presleme yapana raslırsınız. Charlie Chaplin'in çevirdiği o tür filmler hiç de abartına değil. Bugün Ford'un önüne gidin, oradan işçilerle yolculuk edin, bunun tanığı olacaksınız.

Birine:

- Bu deli mi? diye soracak olsanız, Ford işçileri arasında da çok ünlü olan bir yanıt alırsınız:

- Hayır, deli değil. Ford'da çalışıyor.

Çıkışlara gelince, viclemeğe ne gerek var. Hiç durdurulmadı, sürüyor. Herkes yerinden tedirgin. Doktora bile gümekten çekiniyorlar.

Artık gözümüz toplantı yerinde. Nasıl bulacağız 1. Halleini? 15.20 dakika sonra bulacağız. Ve nihayet ruhata giriyoruz. Korkoca bir beze "İşyeri Toplantısı" yazılmış. Okla gösteriliyor. Grup grup giden işçiler var. Anlarına katılıyor. İşverenin kılıfını indirecekler, kelini serdedecek. Sonra yazıp girecekler. İkinci deneme için seçiliyor.



Ford deyin de geçeyim. Biz diyalim yedi, siz deyin yetmişyedi. Yetmiş yedi yıl kulenbin bindi yetmişyedi yetmişyedi gözetlemesi. Yapılan, salonları yüksek mi yüksek, yaygın mı yaygın... Dev üstünlüğü, kara bulutlarıyla koca şehrin üstüne de mir pençelerini germiş, insanların, açılan akarsuyu, çimenleri, uçan kuşları yutmaya yettiğiçer. 25 katalı bir yapıyı üstünden baksanız, ucunu bucağıni göreemezsiniz. **Tam 1 milyon 544 bin 400 metrekareye yayılmış.** Yani sizin anlayacağınız 381 futbol sahasına, yan gelip habasın çiftliği gibi yatmış. Asıl sahibi Amerikalı, Henry Ford II. ve evlatları. Göz boyamak için birar da Alman ortakları var.

İçerde

Tramvaylar duruyor, içinden işçiler boşalıyor, deli bir sel gibi işçileri Akımya başlıyor. Kapıldları işçileri polisleri, işçilerin arasına katılıyor. Kapıdan her geçen kimliğini çıkartıyor gösteriyor, aceleyle geçiyor. Herkesin tek tek denetlenmesi olanaksız. Biz de kimliğe benzer bir parçayı gösterip elimizi cebimize sokuyoruz. Müthiş bir rahatlatma. İçerideyiz. Birkaç tanık, herşeyi "birlikte girelim" demiseler "hayır sizi tehlikeye sokmayalım" deyip inat etmişler. Şimdi öylesine pısmam oluyorum ki, bir arkadaş da yanımda... "Ya da salonlardan birini bile yapabilesek, göklerinise getirelim..." Tam onördü saion var Ford'da. Birinin bir ucundan baktınız mı, öte ucu çalışanlar parmak kadar görürsünüz. Hele preslerden, bantlardan, kızgın, yağ kanşımı dumanları kıpımsa, karşı taraf bulutluyor... Y hallesini iyi biliyoruz, çünkü on yıl önce ger oğadan başlamıştı. Son derece hızlı donan bantları işçiler da yamamışlardı: "Hızların indirilmesi, saat üretilerine 1 DM zam, 6 hafta izin ve izinden geç dönüp de işten atılmaları yeniden işe alınması" demisler, sendikadan kopuk greve girmişlerdi.

39 ulustan insan çalışıyor

39 ulustan işçi çalışıyor. Herbir ayın bir dili konuşuyor. Kimse kimsenin dilinden anlamıyor, sözcükler de uğıultuya dönüşüyor... Bu kez insnlar arasındakı dil işaret oluy pkiyor. Bu dev fabrikann ortak dili işaret, bir de işiklar... Sarı, kırmızı, mavı, beynöye, yeşil yarım şöen işçiler.

Her işık ayın bir işaret veriyor, ayın bir anlam var. Herkes anlamak zorunda.

rma dıyalıyor. Arabalar robotları oynatıyor gibi. Yapp katalıyor. Görümüzü karartıp bırme soruyoruz.

— Burada daha önce 67 kişi çalışıyor. Bu robotlar konduktan sonra 6 kişi hepsine yetiyor, diyor. Teşekkür edip ayrılıyor. 1986 yılına dek de 7,5 milyar DM'lik yeni bir otomasyon yatırımı planlanmış. Öyle görüldüğü ki, 1990 yılına varmadan Ford bugünkü ürettiği araba sayısını 4-5 bin kişiyle yapabilecek. Belki de daha az kişiyse. Bugün sayı ortalama 40-45 arasında olan bizim işçilerimiz ve öteki ulustan olanlar da emeklilik hakkını elde edemeyecekler. Gençliklerini Ford'un bantlarında bırakıp, yerlerini robotlara terkedecekler ve işsiz güçsüz sokak ortasında kalıverecekler.

Yalnızca robotlar değil, makinelerin gelişmesiyle de işçiler işsiz kalıyor. Beş makinenin yapabileceği üretimi artık tek makinele birle yapabiliyor. Öteki dört makinede çalışanlar işinden oluyorlar. Bir de "Bild-schirm" denilen ekranlı bilgisayarlar var ki, memurları yığın yığın yerinden ediyor. Biraz acağıl. Ford'un dev depoları var. Günde 1100 araba ürettiğinden göre bunun tüm paralarını düşünün. Birkaç yıl öncesinde de tüm depoları ancak üç ayda bir sayım yapıyor, eksilen malmemeler alınıyor. Bu sayım işlerini yüzlerce memur katlıyordu. Artık bunlara hiç mi hiç gerek kalmamış. Bilgisayarların başına birkaç memur oturulunca, her saatbaş milyonlarca aygıt, araç, motoru, çarkı, camı, teken saymak mümkün... Yani kasaca 20 kişi yerine bir tek bilgisayar yeterli oldu da arıyor bile.

Yürüyorum hallalend halleyle geçerek. Boyama tüneli, cilladan kanalları, fırınlar, süğutma bantları yolunuzu kesiyor... Aralarından geçmek yasak. Anayolu yetirmemeye çalışıyor. Gide gide FK hallesine vanıyor. Burası preslerle dolu. Yüzlerce trı kamyonu sanki tepesinin üstüne dikmişler. Dibinde insnlar karıncaı kadar minnacık. Bir tarafları demir bloklar preslerin



PETER SCHÖNEMANN
Türkiye'yi andatı gibi konuşuyor

indirecek, kelini seyro edecek. Sonra yazıp gazetemizde dünya-aleme ilan edecek...

Ford'un işyeri toplantısında

Yaklaşyorduz L hallesine. Ren ırmağının kıyısında. Çekinerek giriyorduk içeri. Makineleri iletir ve yanlara çekmiş, hallenin üçte birini boşaltırmışler. 1300-1500 kişilerin toplanabileceği kadar bir meydanlı açılmış. Bantlar diziilmiş. Türkiye'li işçilerin toplantısı burada yapılacak. Almanlar, İtalyanlar aynı hallerdeydi. İşçisi olmak isteyen. İşçilerin yerlerini alması, gelen oturuyor. İçlerinde tek tük genç var. Hepsi 35 ile 50 yaş arası. Tanıdıklar, arkadaşları görmedim bir yer bulup oturmaya çalışıyor. Ama ne fayda. Görüyorlar girdiğimizi. Kimisi anlıyorçak olduğumuzu. Gözlerini içine der ısıltı parlıyor, "Türkiye Postası da aramıza" der gibi bir güvenle bakıyorlar. Öteki basından kimse yok, yasak. Kucaklaşmamamızı iç burukluğumu duyarak keşke oturuyoruz. Daha ileride, kürsünün yanında oturan bir arkadaş işte huşursuz oluyor. "O mu, dedi mi?" der gibi dönüp dönüp bakıyor. Bizim yüzümü alabildiğine dökünmüş. Olduğumuz yerde çok yorgun bir işi numarasıyla mürgülemeye (uyuklamaya) çalışıyoruz. Arada bir kırıpkırlarımız arasında ilerleye bakıyoruz. "Hay Allah!" Arkadaş ille de emin olmak istiyor, gözlerini silip bir daha bakıyor. Çaresiz gülmüşüyoruz, kalkıp yanımıza gelyor.

— Aman dikkat, diyoruz, görürlerse atarlar bizi.

— Boyver, diyor, korkma. Nereden bilecekler.

— Öyle ama, gel de içimize anlat. Tam karışmadıya ayaktaştı bir grup işçi söyleyiyor. Toplantı daha başlamamış. Biri gözlerini gözlerimizin içine dikmiş. Tedirgin oluyor, çıkartmadın gevreye bir göz atıyorduz. Şaş yandık da bir işyeri polist. Sanki bizi dikizliyor. "Bize mi işçiler yoksa?" Huşursuzluğumuz artıyor. "Belki tanıyan biri haber vermiş, kimbilir?" Arkamıza dönüyoruz. "Eyaahl..." Kırmızı deri patto, kırmızı miğfer giymiş biri tam arkamızdaki bankta oturmuş.

— Kalk şuradan bir kahve alalım, diyoruz. Arkadaş önde, bir arkadaş çıkıyoruz.

— Galiba kuşatıldık.

— Yok korkma.

Kahve alıp ayağı bir kapıdan gözetleyerek yeniden giriyoruz. En arkalarda, göz değmeyen bir yere oturuyoruz. Halle mi

reality 1-DM CAR



müyle dölmüş. Toplantı başıyor. İşyeri temsilcisi Salih Güldiken toplantıyı yönetiyor. İlk sözü veren temsilcisi Peter Schönemann'a işyeri. Peter soyadı gibi gerçekten yakışıklı adam. Türkiye'yi andatı gibi konuşuyor. Alman olduğu hiç belli değil. Üstelik zeki bir insn. İşverenin raporunu nasl sunacağını çok iyi biliyor. Öğrenebildiğimiz kadaryla işçilerin Ford'da işe başlama dönemyle başlıyor Peter'in tarihi. Babası Türkiye'de mühendismiş. Genç deken yaşta ölüme anası bir Türk'le evlenmiş. Peter Federal Almanya'ya üniversite okumak için gelmiş... Ford'a terdimen olarak girmiş. Birçok işçiyemeyi yardım etmiş, özünü sevdirmiş. İşveren böylesi kişileri gözden kaçırır mı? Terdimenlikten yurt sefliğine geçirmiş. Peter yükselmiş. Şimdi işverenin önmeli işleri sefherinden birli. İşçilerin kendisiyle "Peter gel, Peter git" diye senli-benli konuşuyor.

Peter işveren adına kürsüye gelince: — Sevgili arkadaşlar, işe söze başlıyoruz. Herkesi selamladıktan sonra işveren raporunu okuyor. Konuşmamı 4 ana maddede toplayacağım, diyor. Bir: Dünyadaki ekonomik duruma toplu bir bakış. İki: Almanya'da ekonomik durum. Üç: Otomobil sanayii, ve dört: 1984 yılına toplu bir bakış.

Bir yıllık satış, Türkiye'nin bütçesine yakın

Peter konuşmasını uzatıyor, söylemek istenilenleri çok kestirmeden, vurgulu, kimsiyet baktırmadan söyleyip bitiriyor. Belki bir an önce bantlara dağılsın kaygısı da var, kimbilir?

Dünyada (kapitalist dünyada diye adlandırmıyor tabii) gelişen ekonomik durgunluğu anlatıktan sonra, Federal Almanya'daki duruma değiniyor. Bunaltı olduğunu söylüyor. Hem patrol yatırımları

düşmeyeceğini dile getiriyor. Otomobil sanayii bölümüne gelinece özete sunları vurguluyor.

— ... Ekonomik durgunluktan biz de etkileniyoruz. Japonya otomobil sanayii bitki gücünü düşürüyor. Rekabete dayanmak güçlüğe zorlaşıyor. Bunun için kaliteli mal üretmek gerekiyor. İşlinizi, yerinizi korumabilmek için de çok kaliteli mal üretmek gerekiyor.

1982 yılının hesabını vermede gelince şöyle diyor Peter Schönemann:

— ...Göçtığımız bir Ford toplam 11,5 milyar DM'lik mal sattı. Ortaklarına 324 milyar DM'lik dağıtı.

11,5 milyar DM'li liraya çevirirseniz, Türkiye'nin 1983 yılı bütçesine yakın bir para emektir.

Peter ortaklara dağıtılan kar söylerken, asıl patronun gerçek kazını görüyor. Oysa doğru çok ağık. Yüzde 25 kar ettiğini kabul edersek 2,8 milyar DM kar sağladığını söyleyebiliriz. Bu hesabımızı gene Peter Schönemann verdiği bilgilerle doğruluyor. Şöyle diyor:

— ...1984 yılı iyi geçmeyecek. Ama şunu dile getirmek isterim ki, kimsenin işine son verilmeyecek. Ancak dünyadaki rekabetin önünde dayanabilir için hızla otomasyona geçmek zorundayız. 1986 yılına dek 7,5 milyar DM rasyonelasyonu yatırımı planlanmıştı...

Yıldı 2,5 milyar DM emektir.

Peter Schönemann'ın dile getirdiği bu iki gerekçi ilk konuyu carpıcı bir biçimde açışa çıkartıyor:

1. Bizim yukarıda hesap ettiğimiz patronun yuvarak olarak 2,8 milyar kar ettiğini gerçeği.

2. Yapılacak yeni yatırımlar sonucu işçi çıkışlarının süreceği.

Fakat şöyle diyor Peter işveren adına:

— İşyerlerinin korunması için de önerim var. Bu da haftalık çalışma süresinin

di. Bekçilerin, özel polislerin kuş uçurtmadığı koca Ford'a... ve işçi temsilciliği toplantısını izledi...

Arabanın, kanayan yaraya

Röportaj: Yücel Feyzioğlu



ki, 19 Aralık'tan 8 Ocak 84'e dek sürecektir Noel izni ve kısa çalışma süresi içinde robotlar hızla yerleştirilmiş olacak. Daha önceki aylarda Aralık 82'e dek robot yerleştirilmediği açıklanmıştı. Bunun sonucunda işten çıkarmalar beklenilebilir. Şu anda paralı veya parasız toplu çıkışlar olacak diye bir söylenti yok. Ancak, özellikle yabancı işçiler uzun yıllardan beri biriken sorunları, ve yabancı düşmanlığı nedeniyle ellerinde olmayan bir takım korkular geliştirmişlerdir. Sinirleri laçka durumda. "Sağlamın" diyebilen yok. Herkesin bedensel veya sinirsel bir şikayeti var. Doktora gidip istirahat verildiği zaman işveren "İşim aksıyor, ıstı-rahatsız olanın yerini dolduracağım" diyerek onu işten çıkarıyor. Yerine de kimseyi almıyor. İşyeri sorunlarına karşı çıkan yerli veya yabancı işçiler de "uyuzun bir gerekçeyle" aynı sonuçtan kurtulamıyorlar. Bir de emekli olanların yerine de yenileri alınmıyor. Bu durumu toplantıda da izlemek mümkün. 1000'den fazla katılan işçilerin arasında 35 yaşın altında tek-tük işçi var.

İşçi temsilcileri ne diyor

Peter Schönemann'dan sonra ilk sözü "Birleşik İşçi Temsilciliği" çalışma raporunu okumak üzere Zihni Ekinçi alıyor. Yaptığı konuşma Federal Almanya'daki 5 ayrı Ford işletmesinin işyeri temsilciler kurullarının hepsinin görüşünü yansıtır:

— Selamlanmış kum arkadaşlar, diye başlıyor Ekinçi, özellikle çalışma süresinin kısaltılması üzerinde duruyor. Özetle şöyle diyor:

— ...Kesinlikle işyerleri çok edilemezler. Tekniğin bu kadar gelişmesi karşısında bu nasıl oluncak? Kusursuz bir teknik gelişmeye karşı değiliz. Ancak hafiflik için süresi kısaltılabilir işçilerin işyerleri bir ölçüde kurallanabilir. Bu nedenle işveren fabrikada uyulacak her teknik gelişme için işçi temsilcileri birliğe karar almalıdır.

letmesi İşçi Temsilciler Kurulu raporunu okumak üzere sözü Hüseyn Aydın alıyor. — ...Noel parasının tam ödenmesini istiyoruz, dedikten sonra, özette şöyle sürdürüyor sözünü, İşveren işten çıkarmalar olmayacak diyor. Oysa Ford Köln-Nickel işletmesinde 1979 yılında 35 bin 196 olan sayımız, 1983'ün şu günlerinde 21 bin 764'e düştü. Bu durum işçilerin olacağına gösteriyor. Çok daha somut bir örnek vermek gerekirse hemen sunu gösterelim. İşveren, Ford-Fiesta modeli arabaların üretimini burada durdurup, İngiltere'de yapmış işçiler. Günümüzde en çok satılan, en çok üretilen arabalar Fiesta. Hergezi iki vardığında 350 Fiesta üretilmektedir. İşçi Temsilciliği bu arabaların üretimini durdurulmasına karşı çıkmaktadır. Çünkü işverenin bu kararını engelleyemeysek çok daha yoğun çıkışlar olacaktır...

Her iki işçi temsilcisinin alkışlarla karşılanan konuşmasından sonra sözü IG-Metall sendikası'ndan gelen Ümit Köseoğlu alıyor. 35 saatlik çalışma süresini gerektirendirecek savunuyor:

— Arkadaşlarım, diyor, işyerlerimiz mutlak korunmalıdır.

Patronlar sendikamız bu isteklerimize kolay kolay evet demeyecektir. Biz işçileri çok sıkı günler bekliyoruz. İstimak için grev saldırılarına hazır olalım...

Köseoğlu, patronların son derece lüks baskılı bir broşürünü göstererek, bunların trenlere taşıyılarak dek asıldığını, genişçe dağıtımının yapıldığını söylüyor:

— Şu gündüzünüzde istemlerimiz için İÇEREN IG-Metall'in broşürü ise Münster ve çevresinde yasak edildi. İşyerlerimiz ne pahasına olursa olsun korumak bizim birliğine ve mücadelesine bağlıdır. İşyerlerinde işçiler azalacak, işçi temsilciliği sendikamız tüpüz düşmektedir. Sendikamız IG-Metall'i güçlendirmeliyiz. Grevleri sindirilemez hazırlamalıdır. diye sözünü bitiriyor.

Bu konuşmadan sonra işçiler dağılmaya başlıyor. O sırada Salih Güldiken:

— Daha söz isteyen var mı? diye soruluyor, ve ilk sözü isteyen işçisi söz veriliyor. Adı Hasan Alagöz:

— ...Mecliste kabul edilen 10 bin 500 DM'lik geri gönderme parasını istemiyoruz. İşyerlerimizin korunmasını istiyoruz. Patronlara inanmıyoruz çıkışlar olacaktır. Birliğimizi sağlamalıyız...

Konuşması uzuyor biraz. Yinelemeler oluyor, işçilerden kalkıp gidenler oluncu Salih Güldiken yine okumalarını istiyor.

Sözü F/K Halesinden Osman Dağ alıyor. Ufak ama somut bir sorun yakalaması: — Bizim halleder bir arkadaşın, doktor raporuna göre, normal ayakta değil, ayazına uygun özel ayakkabı giymesi gerek. Usta normal ayakkabı verdi, biz karşı çıktık, "ister giyersiniz, ister çıksı dersiniz" dedi. Nasil der bunu? Buradan haykırıyoruz: Alacağımız bu ayakkabıları sizden.

Parmağını işveren temsilcilerine uzatarak öylesine baharıyor ki, insan neydesi işverene işçiler arasında adı sorunlu bu olduğuna inanıyor. Bu şiddetli karşı çıkışı işçiler coşkun alkışlarla karşılık veriyorlar ve gülüyorlar.

— Bu sorunu ben çözecem, diyor Salih Güldiken. Ondan sonra Cafer Pürüklü kürsüye geliyor. Onun derdi de daha başka:

— Bu İşçi Temsilciler Kurula hiçbirsey yapmıyor. Toplu sözleşmelere gidilmeden bunlar geri çekilmeli, yerine yeni temsilciler seçilmelidir...

Verip-verişleri. Sonunda Salih Güldiken:

— Ben arkadaşımın biraz da işverene karşı çıkmasını beklerdim, deşip sözü Cevdet Keskin'e veriyor, Keskin tam Bektaş havasında. O da ufak ama ilginç bir sorunu dile getiriyor:

— Neukempenner caddesindeki işçi yurtlarında on yıldan beri pencere perdeleri değişmedi, sıcak su akıyor, İşveren temsilcisiyle görüştük, Perdeler yıkanacak, sıcak su da akacak dedi. Aradan üç hafta geçti, Gene görüştim, ihaleye verildi dediler. Perdeleri en ucuz kim yıkar, suları en ucuz kim suya aktırsa ona verelim. Eh

Bekleyelim. Aradan 4 hafta geçti. Gene bir kıpırdama yok. Eğer ikinci Boğaz köprüsü ihaleye verilseydi, çoktaan inşaat başlanmıştı bile.

Salih bu sorunun da üstüne gidileceğini dile getirerek, sözü A halesinden Ahmet Aras'a veriyor:

— Patron bizden kaliteli mal istiyor, diyor Aras, kaliteli mal için bant ve makinelere insan gücünün kaldracağı bir hızla yürümesi gerek. Örneğin Y halesinde 2 yıl önce günde 167 araba çıkarılıyor. Bugün işçiler azaldığı halde 260 araba üretiliyor...

Ve ekonomik bunalımın nedenlerini sıralamaya, plansız üretime bağlıyor. İşveren temsilcisinin "Çıkışlar olmayacak" sözünü yalanlıyor.

Mikrofona motor halesinden Yacuz Kurugözü geliyor. Yavuz'u eskiden beni ya tanırm. Bir elini beline koyup bir elini patron temsilcilerine uzata uzata onun konuşmasına bağlıyor. Birçok sorunu dile getiriyor. Üstü örtülü, o da işyeri İşçi Temsilciliği'ne çatıyor.

Bu arada Hasan Kömür konuşma yapmaktan vazgeçtiğini açıklıyor. Ardından R halesinden Vahap İşçimen söz alıyor. Özellikle hallerinin havasız, kirlili olduğunu dile getirdikten sonra:

— ...Yeni yapılan alüminyum fırınlarının çıkardığı yağlı dumanların önemsenmezler, diyor. Preslerin üzerinden çıkan yağlı dumanları, aspiratörler temizlemeye yetmemektedir.

Gerekçen de bu meretin kokusundan halleden insanın baş dönüyor, işi bulamıyor. — Şu İbrahim Topalhasan alıyor. CDU'nun, Alman Hristiyan Birliği CDU'nun resmen desteklediği söylenen bu adam, IG-Metall'e çatıyor. Açıyor ağzını, yumuyor gözünü:

— Biz 35 saat çalışma istemiyoruz. Biz 45 saat çalışmalıyız. Biz buraya para kazanmaya geldik. Çalışmalıyız ki, cebimiz para görsün... diyor.

O arada herkesin "Bu adamın paraya ne ihtiyacı var?" diye merakla baktığını hissediyor. Çünkü, 2 yıl önce Hürriyet gazetesinde bir haber çıkmıştı: "...Yugoslavya'da arabasıyla hızla giderken trafikten ve yaralanıp hastaneye kaldırılan İbrahim Topalhasan gözünü açar açmaz "paralarım, paralarım" diye inlemiş, 70 bin mark dolu olduğu bavulunu hemen kendisine göstererek: "Merak etme paraların buradadır" demişlerdi. diye yazıyor. İşte o adam bu İbrahim Topalhasan.

10 yıl önce Köln sokakları çalkalanmıştı. Boydan boya tüm Federal Almanya sallanmıştı. Yabancı işçiler, Ford patronuna karşı greve çıkmışlardı. Sert, acımasız geçit savar. Grey karlıdı. Ama Türküyle emekçiler demeyler, çok önemli, çok değerli demeyler kazansınlar. En önemli işçilerin kendiliğinden

En önemli çıkışları kendi ellerinde olduysa bile, bu türden kazımlarda bir kez daha, Köln'de adına toprağa, Henry Ford işçilerinin adını taşıyan sokak lehâsından, Ford fabrikasının üçüncü çıkışı "halle" yerine kadar her yere "Grev var!" diye yazmışlardı. Ve şanlı grevlerden aktardığımız iki resimden üstesinde grev sırasında Ford fabrikasının "in cin top oynayan koca halletti görülüyor. Yandaki resim ise Köln'de Henry Ford Sokakı'nın grev sırasında lehâsının halini gösteriyor...

35 saate indirilmesi değil, emeklilik yaşı indirilmesi.

İlk bakışta, işin iç yüzünü bilmeyenler için ne kadar yapıcı ve doğru gibi geliyor. "Fena fikir değil" diyorsunuz. "Emekli yaşı 65 den 60'a inerse, birçok insan emekli olur ve yeni işyerleri açılır. Ve 40 yıldan beri çalışanlar da bir parça soluk alır..." Fakat daha sonra söz alan İG-Metall sendikası temsilcisi Ümit Küseoglu bakalım ne diyor:

— Biz sendika olarak zaten otomobil ve demir çelik sanayii işkollarındaki patronlara 59 yaşında emekli olmayı kabul ettirmiş, ve toplu sözleşmelere geçirmişiz.

İşverenin bu sahte, kafa karıştıran önerisini içyüzü açığa çıkmış oluyor. Aslında patron böyle bir öneriyle, bir taşla iki kuş vurmak istiyor:

1. Kazanılmış bir hakkı, yani 59 yaşında bu işkoluunda emekli olma hakkını daha da geri götürmek. Bu hakkı görmezden gelmek, ve işçilerin gözünden gizlemek.

2. 35 saatlik iş süresi önerisinin önüne bir seçenek olarak çıkıp sendikanın isteğini reddetmek.

Tabii ki erken emekliliğe kimse karşı değil, sendikanın uzun yıllardan beri bu isteği vardır. Ancak erken emeklilik yapılan hesaplara göre 30 bin genç işçiye bile iş sağlanıyor.

Ford'da kısa çalışma

Ve Peter Schönemann sürdürüyor konuşmasını:

— ...Aralık ayında 1 hafta, Ocak 84'de bir hafta olmak üzere 2 haftalık kısa çalışma kararı var. Şubat ve Mart ayları için süre garanti verilebilir, bu ayları kurtardık. Kısa çalışma yapılmayacak. Sonraki aylar için garanti yok...

1984 yılı Ford'da kısa çalışmaları, işçilerin kazançlarının azalmasıyla geçecek benzerdir. Ayrıca sonradan öğreniyoruz

fabrikada hiçbir şekilde her tekne gelişine için işçi temsilcileriyle birlikte karar almaktadır...

Bu istek aslında 1961 yılından beri sendikaların istediği. Toplu sözleşmelere giriyordu. Uygulanırdı. Şöyle ki, işyerinden işçi "atılmak gerektiğinde" patronlar mutlak işçi temsilcilerinin imzasına ihtiyaçlırlar. Yeni makinelemlerin yerleştirilmesinde de sormak zorundadırlar. Teknik gelişmeye karşı olamayacağına göre işçi temsilciliği onaylar. Ama patron bunu çeşitli ince manevralarla işçilerin aleyhine çevirmeyi becerir. İşçi temsilcilerini kendi suçuna ortak eder. Bu nedenle işçi temsilciliğinin önemi çok büyüktür. Altın çizelim, dernek çalışmalarından, önceki bir sıra eylemlerden çok daha önemlidir. Mart-Nisan aylarında işçi temsilciliği seçimleri vardır. Önümüzdeki yıllar koçbaşı gibi patronlarla kafa kafaya vuruşma yılları olacaktır. Eğer işyerlerinde işçi temsilcilerini güçlendirmesek, oralara kararlı sınıf savaşçıları seçemeyiz işçi sınıfının çıkarlarını savunuyor diye övünmeyelim. Her türlü eylemin güç kazanması da işyerlerinde güç kazanmaya bağlıdır. Başka türlü çalışma, dövüşün kıyısında dolanıp alkış tutmaya ya da yuhalamaya benzer. İkinci'den sonra Köln-Niehl Ford iş-

başlıyoruz. O sırada Şahin Güldiken; — Arkadaşlar, daha söz isteyen 13 arkadaş var, lütfen oturun, diyerek söz isteyenlerin isimlerini sayıyor;



Çürük elmalar da var sepete elbet. İşte 35 saate karşı işçi temsilcisi (!) İbrahim Toparslan, Tercüman aracılığıyla Turgut Özal'a mesaj yolluyor. Eh, Tercüman'dan ulak, Özal'dan umut olursa, İbrahim Toparslan'dan da o kadar işçi temsilcisi oluyor...



On yıl önceki şanlı grevden bu yana Ford hep kayıyayan kazan, kayıyayan bir yara almakta devam etti. Bugün de öyle...

dadır" demislerdi." diye yazıyordu. İste o adam bu İbrahim Toparslan.

Daha başka işçi arkadaşlar da konuşuyor. Ama dikkati çekerek diye tutamadığımız işçilerin isimlerini unutuyoruz. Bağışlanlar. Güzel şeyler dile getiriyorlar. Haklarını savunuyorlar. Ancak yazını iki işçinin sözleriyle bağlamak istiyoruz: Şöyle diyor Mustafa Narin:

— 35 saatlik haftalık çalışma süresini istemeyenler, 2,5 milyon işçinin 1989'da 9 milyona ulaşacağını düşünen patron uşaklarıdır.

Ve Cafer Kalay şöyle vurguluyor.

— Biz sendikamızın 35 saatlik çalışma süresi önerisinin gerçekleştirilmesi için, 6 ay para almamak kaydıyla olsa bile, grev yaparak destekleyeceğiz. Arkadaşlar greve hazır olalım!

Sunduğumuz röportaj sadece Ford'un Köln işletmelerindeki bir işçi temsilciliği toplantısının izlenimlerini aktarıyor. Oysa bugünlerde pek çok işletmede işçi temsilciliği seçimleri var. Türkiye'de işçiler açısından işçi temsilciliği seçimleri yaşamsal önem taşıyor. Unutulmasın ki toplu işçi çıkarmalarının daha da yoğunlaşacağı ve özellikle işçilere yönelecek önümüzdeki günlerde, aylarda sendikal savaşımın en etkili sürdürülebileceği alanların başında işyeri işçi temsilciliğinde yer almak ya da buraya işçiden yana temsilcilerin seçilmesini sağlamak geliyor. Bu yüzden tüm işçilerin, işyerilerindeki işçi temsilciliği seçimlerine yakın ilgi göstermeleri, aday olmaları, işçi sınıfının çıkarlarını savunan adayları oylarıyla desteklemeleri, onların seçilmesi için militanca çalışmaları gerekiyor. İşveren uşaklarının, sarı sendikacıların, yabancı düşmanlarının, kaba milliyetçilerin işçi temsilciliğinde yerli yok. Onların seçilmemesi için de savaşmak gerek. Ford röportajı okuyucularımız için uyarıcı olsun. Unutulmasın ki örgütlü güç yenilmez ve sadece örgütlü güç yenilmez... Bunun kuşkusuz tüm işçilerce iyi belirlenmesi gerek; ama yabancı işçilerce sadece belirlenmesi değil, bilinçlere kazınması zorunlu. Çünkü onlar "yabancı işçi" yada "misafir işçi" diye ayrıyorlar ve Alman işçi sınıfının bir parçası olduklarının bilincine varmaları engellenmek isteniyor.

TUSTAV

OKUYUCU POSTASI

Türkiye'yi düşünüyorum

Dişarda yağmur usul usul yağıyor. Ben oturmış Türkiye'yi düşünüyorum. İçerdeki yurtseverleri, Başın Derneği yöneticilerini sekiğer ve beşer yığıl mah-kumiyet verilmesini... Ülkemizin yüz-akları bu insanlar ne yapmışlar? Çınayeti mi işlemişler, banka mı soymuşlar? Hayır, sadece "Barış" demişler. Şimdi hepsi de hücrede.

TİPİ, TİSİP, DISKİ, TKPİ, DEV-GENÇ, Türk-Kürt onbinlerce yurtse-verin en kötü koşullar altında zindanda-lar. Akıma Aydın Engin'in yazısı geliyor. Batı Avrupa'daki Türkçülere "sorun" diyor, "kendinize, Ben bugün içerdeki bu insanları ne yaptım?" Ben de soruyorum kendime. Çevrem-deki hangi Türkiye'nin kafasını açmak için çaba gösterdim, ya da hangi ilet-riçi grupları, dernekleri, insanları or-tak hareketler için ilişkileri geliştirdim, neler okudum, hangi etkinliklere katıldım?

Dişarda yağmur hıznı artırıyor. Kendimi dinliyorum. Biraz hüzünlü biraz da umutsuz muyum ne?

Yok hayır umutsuz bize göre de-ğil.

Üç koca yıl... Cunta'nın zindanlarında hangi birimizin bir arkadaş, bir yakını, bir akrabası ya da bir tanıdığı yok ki? Aydınlar, sanatçılar, işçiler, sağlık emekçileri, öğretmenler, gençceci öğ-renciler, Kürt devrimcileri... Emekten, aydınlık, güzel yarımlardan yana onbin-le insanımız sudan yarğamlamalarla üç koca yıldır cunta zindanlarında.

Onlar için yurt dışına yasında bizle-re de düşen görevler var. Çünkü bu-ra-dan yükselteceğimiz her ses yerine ula-şacaktır. Başta genel af olmak üzere, ulaştığımız her yeni insanla, örgütlü ola-rak, cuntaya karşı tüm güçlerini birlekte-

liğiyle yükselteceğimiz her sesin, katı-lacağımız her etkinliğin önemi çok yük-sektir.

Zindanlardaki yurtseverlere yalnız ol-madıklarını gösterebilir. Tipki ozanın de-diği gibi:

**Çeneni avuçlarının içine alıp,
duvara dalıp
kalma!**

Çeneni avuçlarının içine alma!
Kalk!
Pencereye gel!
Bak!

**Dışarda gece
bir güney denizi gibi güzel,
çarpıyor pencereye dalgaları.**

Geli!
Dinle havalari:
havalari seslerin yoludur,

havalari seslerle doludur;
toprağın, suyun, yıldızların
ve bizim seslerimizle...

Pencereye gel!
Havaları dinle bir:
Sesimiz yanındadır,
sesimiz seninle...

Ali Kalan/Londra

Neo-Nazilerin saldırısı

Şehrimizde Alman ve yabancı genç-lerin yoğun olarak uğradıkları bir lokal-de 24 Aralık günü saat 21 sıralanında demokrat bir Kürt genç, 5-6 kişilik bir Alman neo-nazi grup tarafından saldırıya uğrayarak, lokale girmesi engelle-niyor.

Kürt yurttaşımız kendisine yapılan bu hakaretin etkisinde kalarak Türkiyele-rin oturduğu kimi yerlere gidip olayı anlatıyor ve yanına on kişilik bir Türki-yeli genç grubunu alarak tekrar aynı lokale geliyor. Gençler neo-nazileri ya-kalayıp, olay çıkarmak istiyorlar, ancak saldırıya uğrayan Kürt genç kavranın büyümesini engelliyor. Kendisi bana bizzat şunları anlattı: "Bunlar millî de-ğerleri çarpıtarak, halkların arasında ki-şî ve düşmanlık yaratarak, milliyet-

Kederlisin

Kederlisin.
Gözünden usulca süzülen bir damla yaşı sakın, kendinden emin düşer nasırlı avuçlarına. Avuçlarında hayat bir dal karanfil, avuçlarında bir ak güvercin düdüğü bugüne taşıyor çoğaltarak teslim eder yarımlara

Kederlisin.
Avuçlarında bir damla gözyaşı. Avuçlarında ne feryat ne figan ne karanlık bir yas ne umutsuzluğun bunalımı, avuçlarında değişerek akan zaman.

Dallarda ağaçların acı bir rüzgar hüzünü savrulur yapraklar, mütthüs devinimleriyle çatırdar toprağın bağrında lohum ve tezgahlarda ellerinden akıp üründe somutlanır emek, hayatın içinde ölüm ve doğum.

Kederlisin.
Avuçlarını sıkarsın hırsla simsıkı tutarsın avuçlarında yüreğini avuçlarında dayanılmaz bir sızı, -ne çaresizlik, ne yığıl-avuçlarında pırl pırl direnç ve onur avuçlarında bir tutam sevdâ, avuçlarında gizli savaşların ateşi zamanın masraflarını iten gücü avuçlarında bir ustanın ölümsüzlüğü

Cengiz Doğu/Neuburg

OKUYUCU ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

Cigaramı yakarım

Cigaramı yakarım
her yanım duman olur.

Eve erken gidemem
çünkü işsiz kaldım ben

cigaramı yakarken
her yanım duman olur.

Yolculuk başlıyordu
her gün iş giderken
çantam hazırlanırdı
işe uğurlanırken,

nasıl oldu bilmedim
işsiz kaldım da birden

cigaramı yakarken
her yanım duman olur.

Bekler beni üç çocuk
babamın gelsin diye
götüremem onlara
ufak bir hediye.

Cigaramı yakarım
her yanım duman olur.

İşli Korkmaz/Wiesbaden

Yürekten özledim ben
Reinheim'da, köyümü...

Kekliklerin sarayı yukarı bağın tepesini
Yavan emekçi yediren Karaova pınarının sesini
Karşıda bostan eken Elif bacımın türküsünü
Taa yürekten özledim ben Reinheim'de,köyümü

Kayısının hamımı, yerdeki olgununu
Ari balına nisbet sarı karamanın dudunu
Nigdenin elmasını, içindeki kurdunu
Taa yürekten özledim Reinheim'da, köyümü

Koca söğütün dibinde temmuzdaki gölgeyi
Toprağa sersepe uyuklamış bebeyi
Keserle taktık diye kağıt yapan dedeyi
Taa yürekten özledim Reinheim'da, köyümü

Kanat açan leyleğin ağzında yem var
Öğlen vakti olunca yamaca gelmiş davar
Süt sağanlar içinde topacak bir gelin var
Taa yürekten özledim, Reinheim'da köyümü

Yeşile dalga vuran sarı Karaman bağları
Göz gelince camura doyan yolları
Üzüm gibi gözlerle pekmek kokan elleri
Taa yürekten özledim Reinheim'da köyümü

Bak düğün var, düğün var, halay çekiyor kızlar
Karşı odayı yıktı aşkından her türküler, sazlar
Dur, yazma, yeter Yaşar! Yüreğin fena sazlar
Ben gerçekten çok özledim Reinheim'da, köyümü...

Yaşar Yıldız Alkan/Reinheim

Bir öneri

3.1.1984 tarihli burjuva basınının baş haberi üzerine işyerimizde bir tartışma başladı. Tercüman okuyan demok-rat bir arkadaş, Rizelise sordu: "KIT-lar ne oluyor?" Rizeli yanıtladı: "Siz anamızın gözsüdüğü, bir açık buldu-

Türkiye halkının başı sağolsun

Duyduk ki T. Ellen ölmüş. Hür-

Hasan Hüseyin'le dayanışma

Bizler Belçika'nın Charleroi kentinde oturan Türkiye'li işçileriz. Gazetemiz Türkiye Postası'nda ilerici yurtsever bir arkadaşımızın, ozan Hasan Hüseyin'in hastane masraflarının patron devleti ödemediği için bizler bulunduğumuz

yerde hemen kolları sıvadık. Dünyanın neresinde olursak olalım kulağımız işçi sınıfının sesindedir, yerimiz her devrimcinin, yurtseverin yanındadır diyerek. Zaten çoğumuz işsiz; çoğumuz borç aldık, kimimiz bir günlük, ya da bir haftalık harclarımız gündürcük. Savet nat-

nuz mu öyle bir dalayozdur ki...
Bunlar neden yazıyor biliyor musu-
nuz, puştduğundan." Şöyle bildirir söz-
lerini Rizeli: "Ben saçgırım ama, böyle
namussuzlarla nikahli değilim."

Daha sonra sözü açan demokrat ar-
kadaş konuyu genişletti ve onların an-
layacağı şekilde devletli tarif etti. Ben
de dilimin döndüğünce bugüne kadar
KIT'lerin amacından şaşırılmıyordum,
sanayi kesiminde belirli ailelerin arpa-
lığı durumuna gelmelerinden söz ettim.
Döndürülen köprü satma numaralarına
kanmayıp Mark'lara sahip olunması ge-
rektiğini anlattım.

Şimdi önerim, gazetede KIT'ler konu-
sunda çok yanlış, gelecektir bir yazı
dizisinin çıkmasınıdır.

Ali Gürsu/Stuttgart

Gerekli bir yanıt

Demokrat Türkiye gazetesindeki, İ.
Bilen'in Hürriyet gazetesinde çıkan
ölüm ilanı üzerine Tercüman gazetesini
kopardığı yaygıra konusundaki yazı-
yı okudum. Demokrat Türkiye gazetesine
hemen bir mektup yazmak geldi
içimden. Ama sonra vazgeçtim. Türkiye
Postası'nı sabırsızlıkla bekledim, bir
eleştiri vardır diye, Yanılmamışım. Türkiye
Postası'na çerçer bir demokratın ver-
ebileceği en iyi yanıtı vermiş.

N.Sayman/Strasbourg

Türkiye Postası

Adı-Soyadı

Adresi

Ülkesi

Abone ücretini Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität,
Postcheckkonto 4614 332 - 100, BLZ 100 100 10 Postcheckamt Ber-
lin-West hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte hazine makbuzu-
nuzu Türkiye Postası Abone Servisi, Donau Str. 1, 1000 Berlin 44 ad-
resine postalayınız.

ABONE BEDELİ:

	F.Almanya	Belçika	Danimarka	Fransa	İngiltere	Hollanda	İsviçre
6 aylık	30.-DM	600 FF	120 Krn	85 FF	8.40 £	35 G	95 s.krn
1 yıllık	60.-DM	1200 RF	240 Krn	170 FF	16.80 £	70 G	190 krn

kin ve duygusallık yaratarak, minnet-
çilliği büsbütün körükliyorlar. Olay
yerinde Türkiye'lerinin de milliyetçilik
yaptıklarını gördüm ve onun için kav-
ganın önüne geçtim. Ancak bana ya-
pılan saldırıyı Alman sendikalarına,
demokratik kuruluşlara, demokrat ki-
şilere aktarmak ve onların vasıtasıyla
basına yansıtmak doğru olacaktır."

Adını açıklamayan bir
okur/Schwäbisch-Gmünd

10 kilometrecik bile olsa...

Tarihte benzeri görülmemiş bir dava:
Türkiye'de insanlar barışı savundukları
için yargılanıyorlar. Sadece Türkiye hal-
kının değil, bütün dünya halklarının ya-
şamalarını istedikleri için mahkum edili-
yorlar. Bence ülkemizde Avrupa'daki
gibi barış zincirleri oluşturulsa, bu zin-
cirler değil 100 kilometre, 10 kilometre
bile olsa bunu yapanlar kurşuna dizilir,
ya da ömür boyu hapse mahkûm
edilir.

Bugün Avrupa'da milyonlarca insan
alanlara dökülürken, Türkiye'de insan-
lar idamlı yargılanıyor. 8 Kasım'da
sözümüne demokrasiye döndü, 14
Kasım'da ise insanlık mahkum edildi.
Ancak 6 Kasım seçimlerinde halktan
büyük bir şamar yiyen Cunta, Barış
Derneği yöneticilerini mahkum ederek
demokrasiye nasıl döndüğünü bir kez
daha göstermiştir.

Adının açıklanmasını istemeyen
bir okur/Strasbourg

Abone fişi

riyet gazetesi böyle yazmış. Duy-
duk ki işçiler, gençler, aydınlar
İ.Bilen'i tanyan herkes acıya bu-
rurmuş. Yas tutmuş.

İ. Bilen'i şahsen görmedik. Re-
simlerinde, yazılarında tanıdık.
Öğrendik ki, iyiden, doğrudan, gü-
zelden yana bir insanmış. O, ger-
çek olarak yaşamış. İnsanca ve
insanların mutluluğu için. Savaş-
mış, bizim gibi memleket hasret-
liğini çekerek. Öyleyse o ölmüş.

Yas tutmaya gerek yok. Göre-
yimiz, işimiz devam etmektir.
Safalarımızı sıklaştırmak, bilincimi-
zi yükseltmek, kinimizi bilemektir.

Bir grup işçi
ve genç/Wiesbaden



İçti temsilciliği seçimleri 1984



FİDEF Yayınları broşür dizisi

2.-DM karşılığında

tüm FİDEF örgütlerinden

elde edebilirsiniz

İsteme adresi: Lichtstr.31
4000 Düsseldorf 1

Die "Demokratie" der Militärs

(Analyse der neuen türkischen Verfassung)

Generallerin "Demokrasisi" (Yeni Türk Anayasasının Çözümlemesi)

Avukat Rolf Geffken'in yazdığı ve Klaus Thüsing'in önsözünü
yazdığı kitap çıktı. Almanca ve Türkçe olarak basılan kitabın
sonunda 1982 Anayasası'nın Almanca tam metni de yer alıyor.
Federal Almanya'daki bütün kitapçıardan ve FİDEF Genel Mer-
kezi'nden ve bağlı örgütlerinden temin edilebilir.

Fiyat: 7.-DM.

tanık harçlığını gönderdik. Şayet pat-
ron devleti bizleri işsiz bırakmayacağı da-
ha fazla gönderebiliriz. Topladığımız
3500 Belçika Francını 2 Ocak tarihinde
Kuzey Ren Westfalye Sanatçılar Derne-
ğine posta ile gönderdik.

Dayanışmaya şu arkadaşlarımız katıl-
dı:

Muzaffer:	500 BF
Sefa:	500 BF
Halil:	500 BF
Niyazi:	200 BF
Aşik:	200 BF
Kristof:	500 BF
Metin:	500 BF
Greco:	200 BF
İbrahim:	1.300 BF
Aslan:	300 BF
Hasan:	100 BF
Sadık:	100 BF

İbrahim ve Muzaffer/Charleroi

Belçika'da yürüyüşe çağrı

- Permi haklarının, sos-
yal ödeneklerin, alle
birleşmesi önüne çıka-
rılmak istenen engelle-
rin kanunlaşmaması
için,
- Irkçılığa ve yabancı
düşmanlığına karşı dü-
zenlenen yürüyüşe ka-
tıl !
- Yer: Brüksel, Pl.
Annessens (Sosya-
list Sendika FGFB'-
nin yakınında)
- Tarih: 22 Ocak
1984, Pazar
- Saat: 14.00

GÜLDÜŞÜN



ANLI SANLI YAZARLARDAN...

...ALLI PULLU SEÇMELER

Adı karışmış filan değil, herif bal gibi katil yahu!

...Polonya'dan gelir bir adam, Vatikan'da yıllarca minder çürütürken Papa II. Jean Paul olur. Malatya'nın bir köyünden çıkar genç, akıllara durgunluk veren ve insan yapısını aşan bir alay vakadan sonra, bir gün Roma'da, o Jean Paul'u ağır yaraladığı silahla yakalanır.... Adı cinayetlere, suikastlara karışan bu adamın, tarihimiz boyunca bizi İtalya-Vatikan ve papalarla en fazla ilgili kişi kılın bir vasıta kılınmasına ne buyrulur? (Ahmet Kabaklı, 30 Aralık 1983, Tercüman)

Tadı mı vardı ki kaçmaya başlasın?

...Türkiye'de demokrasi denemeleri laçka olmak üzeredir. Demokrasiye her ara verilişin ortesinde Türk Silahlı Kuvvetleri, bütün dünyayı şaşırta ve başka hiç bir ülkede örneğine rastlanmayan şekilde kışlasına dönmekte ve sivil demokrasiye başlatmaktadır. Fakat bilelim ki için tadı da kaçmaya başlamıştır..... (Mehmet Barlas, 1 Ocak, Milliyet)

Böyle ilerici liberalin böyle olur hürriyetleri

...Kararlar, Batılılaşmanın bir büyük adımdır. Özal'ın munatazakarlığında ille de çağdışı ve alaturka davranışlar bekleyenler, şimdi onun geniş ufkuna bakıp susakalmışlardır herhalde. İlerici liberal kesim için yüzüktür bu. Milliyetçiliğin ve memleketçiliğin bir medeniyetçilik yanındaki büyük hamlesidir.... Yüksek ekonomiden anlamayız. Ama size sokaktaki sade vatandaşın sesini aktaralım. "Seyahat hürriyetime kavuştum. Demek ki insanım". "Cebimdeki yabancı sigarayı kormadım içebileceğim. Öyleyse devlete vergisini ödeyebilin, ama hür, bağımsız bir vatandaşım". "Evimdeki kaçak videodan.... kaçak içkiden, faturasız müzik setimden misafirlerimle beraber rahatça istifade edebileceğim...." (Rauf Tamer, 1 Ocak, Tercüman)

Bu da bir hesap işte: Milyarlık azınlık...

...Hepimiz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olmanın kıymetini bilmeliyiz. Bizden ileri ve bizden daha gelişmiş ülkeler de var. Fakat dünya nüfusunun mutlu azınlığı diyebileceğimiz ilk milyanın arasında biz de bulunuyoruz. (Mehmet Barlas, 2 Ocak, Milliyet)

Tabii, teyzem de sakal bırakırsa dayım olabilir

...Türkiye'de Özal'ın ve dünya'da Reagan'ın, daha da genelde Amerika'nın karşıtları karamsar bir hava estirmektedirler. Onlara bakılırsa Özal Türk ekonomisini batırarak, Reagan ise dünyayı nükleer harbe itecektir. Bunların ikisi de büyük biçimde abartmadır. Bu tehlikeler yok mudur? Vaydır. Ama Özal'ın ekonomik politikası ülkeyi sağlıklı bir iktisadi bünüye kavuşturabilir ve Reagan'ın gözü karalığa varmayacak kararlılığı dünyada demokrasi aleyhine değişen dengeleri tekrar eski haline getirebilir....

BİLMECE - BULMACA

Bulmaca

SOLDAN SAĞA

1. Teorik bilgi

2. İdeolojik bilgi

3. İdeolojik bilgi

4. İdeolojik bilgi

5. İdeolojik bilgi

6. İdeolojik bilgi



Hece Bulmacası

Alfabesizliğine koyarak sunduğumuz heceleri birer kez ama hepsini de kullanarak soruları yanıtlayınız. Ülkemizdeki illi gazetecilerin ad ve soyadlarından oluşan yarımları aynı sırada koyarak bu harflerin okunmasını gene bir gazetesinin, bulmaca ve makale bir sıvalar çizilmiştir. Soru bulmacası



...çılarının...
...minist...
...sayın...
...Uruguay...
...Komünist...
...Birinci...
...nın adı...
...2. Bay...
...rmdan...
...öncesi...
...Fravunlar...
...neminde...
...bir Mi...
...tanrı...
...Yeterisiz...
...3. Ama...
...Dünyanın...
...Her şey...
...durum...
...Nazım...
...Kız...
...süründe...
...artmak...
...in, "kakt...
...sözcüğü...
...birek boz...
...kullandığı...
...biçim, 5...
...Özellikle...
...mimar ya...
...da mühendis...
...profelerinin...
...çalışmalarında...
...kullanılan...
...düşük...
...tiraajı...
...bakırlara...
...yusun bir...
...basım...
...teknik...
...Güreşte...
...bir oyun, 6...
...Tersi) Aynkla...
...işe yaramazlar...
...yayarılan...
...ayırma - Siyasal...
...dedikodu...
...türünün...
...işleri...
...örneklerini...
...vermiş, burjuva...
...demokrat...
...bir siyasa...
...çizginin...
...savunuculuğunda...
...olduğu...
...tutarlı...
...olmuş...
...bir kadın...
...gazetecinin...
...adı ve soyadı, 7...
...Gözün...
...bölümlerinden...
...Köşeli...
...olmayan, 8...
...Emekçilerin...
...gelirleri...
...için...
...öyle...
...denir - Dünya...
...Bankası'nın...
...başkanı...
...olan ve son...
...aylarda...
...atom...
...silahlarına...
...karşı...
...çıkması...
...ile...
...dikatti...
...çeken...
...Amerikalı...
...politikacının...
...adı soyadı...
...Soyadının...
...başında...
...bir de...
...Mc var), 9...
...Bilginler...
...alimler...
...Eski...
...dil - Tersi) Kişisel...
...Müslümanların...
...kutsal...
...haz yerinin...
...doğru...
...yazılış, 10...
...Müzikte...
...notalardan...
...ikincisi...
...Türkiye'de...
...de en...
...büyük...
...idari...
...birim - Atın...
...ayağında...
...içinli...
...yara, 11...
...Gelenek...
...görenek...
...Elemek...
...yarış...
...dışı...
...birakmak...
...Yalın...
...bölümlerinden...
...12...
...Vürdüldü...
...kırıldı...
...bir...
...Üzakköğüş...
...sporu - Halk...
...ağzında...
...beden...
...yapı...
...gövde.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Nazım Hikmet'in yurt dışına çıkabilmesine dolaysız yardımçı olmuş, şimdilerde günlük gazetelerinde köşe yazarlığı yapan demokrat bir gazetecinin adı ve soyadı, 2. Padişah çarları - Bir olayın tüm ayrıntıları ile değil de özet olarak, anlatılmı verecek noktalarıyla aktarmak, 3. On metre - Beyaz, 4. Tersi) Verimli bir toprak türü, özellikle orman toprağı - Tersi) Valinin yönettiği idari birim - Anlam, 5. Sunurlu, fıkralı seher - Rübüşesi asker, 6. Tersi) Amerikalı astronot Armstrong'un ilk kez ayak bastığı yere - Anadolu Ajansı'nın kasa yazılış, 7. Geçen yıl ölen ve Fransız şürrün yeni hake dolayın büyük ustası, "Elsa'nın Gözleri'nin yazarı - Ege bölgesinde işi çalları en önemli uygarlık ve ticaret merkezlerinden biri knt, 8. Matematik bilgesi (Eski dil) - Tersi) Yabancı, 9. İngiliz şair Rudyard Kipling'in "Eski" anlamına gelen İngilizce sözcük başlatıp biten öğüt - şürrinin aynı meşuketken olusan adı - Tarihle ilk kez kanunları bir düzene ve sisteme sokan yazılı hake getiren Mezopotamya'da bir kral - Kulağımızın duyduğu - Ordu'da donanımı sağlamakla görevli askeri bölüm, 11. Tersi) Avrupa'da bir ülkenin başkenti - Masal yaratığı, 12. İktidar - Eski diide karanlık - Gelinlerin avucuna yakılır, 13. Tersi) Orta Asya Türk boylarında hakan, kral - Tersi) Türk lirasının yanlış ama yaygın kasa yazılış - O işler ama öğünen ol olur, 14. Tersi) Gizlice düşmanlık güden, költüklü isteyen, 15. Karda yürüyören hüneryeleri onu belli etmez - Budala, akılcı ve zekaca durgun - Tersi) Tanrının Ortadoğu'nun bir kök dilinde (Arapça, İbranca, Farsça, Türkçe) ortak kulanılan adlarından biri (doğru yazılışıyla), 16. İspanyol sömürgeçliğinin yön ettiği, gelişkin bir uygarlık kurallıtılmış bir Orta Amerika ulusu - Afrika'da safari turizmi ile önemli döviz gelirleri elde eden bir ülke.

GEÇEN SAYIDAKİ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1. Reşat Fıat Baraner, 2. Esatir - Reis - Yama, 3. Kamikaze - Pamir, 4. Arık - Kanake, 5. Ara, 6. Berat - Pasok - İz, 6. Et - Lapa - Emsal - Piz, 7. Hilat - İzahat, 8. Da - Ataman - Ahall, 9. Maraba - İade - Ab, 10. Milat - Tez - İma, 11. Makineli tüfek - Ur, 12. Aramis - Zi - Avrat, 13. YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Rekabet - Ma, 2. Esaret - Damar, 3. Şamir - Harika, 4. Aftahıl - Alım, 5. Tik - Talahani, 6. Frak - Patates, 7. Zapata, 8. Arena - Matiz, 9. Te - Asena - Edm, 10. Birkom - Nözi, 11. As - Ekil - Fa, 12. Azad - Ev, 13. Aya - İlahe - Kr, 14. Nazar - Ha, 15. Emir - Palamut, 16. Rara - İltibar.

...yada...
...Mettin...
...Toker, 2 Ocak, Milliye)

Valle ciddiye ti şüpheli biri var ama...

...Bazıları Özal'a sadece "sağ"dan geldiği için ve sırt şan olsun, "solculuk" olsun diye katıyorlar. Becerice zekaları bile olmadıkları halde alay-malay etmeye hevesleniler de var. Yanı karlar ciddi de olsa artamın ciddiye ti şüphelidir... (Ahmet Kabaklı, 4 Ocak, Tercüman)

1.- Politika gazetesinin yazı işleri yönetmeni. Tutuklu bulunduğu TKP davasından geçtiğimiz günlerde tahliye oldu. Ancak partitıldığı onlarca yıllık cezalarından dolayı halen cezaevinde bulunuyor. 2.- Mesleğe Ulus gazetesinde başladı. Daha sonra politikaya atıldı ve başbakanlığına kadar yükseldi. Ancak başbakanlığında gazeteciliği kadar başarılı olmadı. 3.- Milliyet'te yayınladığı dizi röportajları ile gazeteci olarak da ilgi ve başarı kazandı. Demokrat gazetesini kurdu ve yönetti. Halen yurtdışında ve Demokrat Türkiye gazetesini yönetiyor.

4.- Ülkemizin en sevilen ve daha önemlisi ileri-yurtsever çizgisini hiç sapsızdan sürdüren saygın köşe yazarlarından biri. Cumhuriyet gazetesinde yazıyor 5.- Daha çok araştırma-derleme türü dizi yazılarıyla ünlü bir gazeteci. 6.- Daha çok roman yazarak ünlü olan (Mahmud ile Hazer, Dilan). Halen yurtdışında bulunuyor ve Demokrat Türkiye gazetesinde yazılar yayınlıyor. (Sadece soyadı) 7.- Devlet Planlama Örgütü'nde uzmanken Turgut Özal tarafından görevden alındı. Ama gazeteci olarak ünlü oldu. Özal üstüne yaptığı araştırmalar ve dizi yazılarıyla elde etti. 8.- Cumhuriyet gazetesinde yayınladığı dizi röportajları ile gazete diline şıçıraklığı ve sanatçı duyarlılığını getirdi. Aynı gazetesinin düzeltme servisinde çalışıyor ve kuşkusuz şairliği gazeteciliğinin çok önünde. 9.- Köşe yazarları arasında ülkemizin en ünlü kalemi. Bir dönem Akşam gazetesindeki yazılarıyla sosyalizmin geniş kitlelere benimsenmiş sevilmesinde çok büyük aygırık taşıdı.

10.- Milliyet gazetesinde başladığı çizirlik servişine şimdiki Cumhuriyet'te devam ediyor ve gerek siyasal karikatürleri gerekse "hayvanlar" dizisi ile ülkenin en iyi çizirleri arasında yer alıyor.

...yada...
...Mettin...
...Toker, 2 Ocak, Milliye)

Valle ciddiye ti şüpheli biri var ama...

...Bazıları Özal'a sadece "sağ"dan geldiği için ve sırt şan olsun, "solculuk" olsun diye katıyorlar. Becerice zekaları bile olmadıkları halde alay-malay etmeye hevesleniler de var. Yanı karlar ciddi de olsa artamın ciddiye ti şüphelidir... (Ahmet Kabaklı, 4 Ocak, Tercüman)



Ne yani, solcuyuz diye Karadenizin mayalanmasına alışı mı tutacağız?

...Tariyale ekilen tohumlar ve Karadeniz'in mayalanması gibi bir olay var orta yerde. Sonucu, müsteb ve uzun vadede alınacak ve maya tutarsa işte o zaman yatırımlar başlayacak, mesken inşaatları fırlayacak, işsizlik kalkacak ve ekonomi rayına oturacak. Bunu kim istemez, buna kim sevinmez? Hemen söyleyelim: Cebinde Türk pasaportu ve nüfus cüzdanı olduğu halde aşırı sol kafada bulunanlar ve serbest piyasa, hür teşebbüs fikrine karşı olanlar buna karşı çıkar... Beğenmezler... (Abdullah Uraz, 4 Ocak, Son Havadis)

Aman dikkat, bol bol tiksindir ve ağır hicveder haaa!..

...Olmuş meselesi: Yaman jestleri, olmayacak işten iş çıkarmayı, tafayı, fiyakayı ve çirke sağlamayı hiç mi hiç beceremem... Bu huyum belki hiç de gereği olmayan çarıkların, gündelik şöret ve gurur tatminlerini sağlamaz ama beni kuvvetli kılar. O beğenmedim, "yapamadığım" şeyleri yaparlara rahat rahat alay ederim, bol bol tiksindiririm onlardan. Sırası gelince de sözümlü esirgemem: Haklı ve ağır hicvederim... (Ahmet Kabaklı, 5 Ocak, Tercüman)

Sistemin başkanı mı bir miktar da faşizm gerekmiyor mu acaba?

Özal'ın da belirlitli ve Şili ile Brezilya örneklerinde de görüldüğü gibi sistemin başkanı bir diğer önemli şart, döviz girdilerinin arttırılmasıdır... Brezilya'da monetarist politika hem ihracat arttırdı, hem yabancı sermaye yatırımları ile Türkiye'dekinden daha büyük başarı sağlamsa ve... (Yankı Dergisi, 31 Aralık 1983)

"İş güvencemiz yok, 20 bin Mark çok"

Bedelli askerliği protestolar kampanya haline dönüştü

Son günlerde hızla genişlemeye başlayan 20 bin Marklık bedelli askerlik uygulamasını protesto hareketleri Federal Almanya'daki Türkiyeli gençler tarafından geniş bir kampanya haline dönüştürüldü. "20 bin Mark çok, iş güvencesi yok !" belgisi altında yürüyen protesto toplantılarında gençler "Bedelli Askerlik Komiteleri" kurmaya başladılar.

BERGKAMEN'de 17 Aralık tarihinde askerlik çağındaki Türkiyeli gençler bir toplantı yaparak, 20 bin Mark olan askerlik bedelinin 5 bin Marka indirilmesini istedikler. 70'in üzerinde Türkiyeli gencin katıldığı ve "20 bin Mark çok, iş güvencemiz yok !" belgisi altında yapılan toplantıda, daha geniş gençlik kesimini sorun etrafında toplamak ve kampanyayı yoğunlaştırmak amacıyla 7 kişilik bir komite oluşturuldu.

HAMBURG'da 8 Ocak tarihinde askerlik bedeliyle ilgili olarak, askerlik çağındaki Türkiyeli gençler bir toplantı düzenlediler. Toplantı dolayısıyla yapılan çağrıda, 20 bin Mark olan askerlik bedelinin indirilmesi ve iş güvencesinin sağlanması istendi.

WIESBADEN'de askerlik çağındaki Türkiyeli gençler 28 Ocak tarihinde bir toplantı düzenleme kararı aldılar. Wiesbaden Askerlik Çağındaki Gençler Komitesi, konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, toplantının Adlerstr. 19-23 numaradaki Bürgerzentrum'da yapılacağını belirtti.



MÜNİH'te 25 Aralık Salı günü BMW fabrikasında çalışan gençler "İş güvencemiz yok, 20 bin Mark çok" belgisi altında bir toplantı düzenlediler. 60 gencin katıldığı toplantıda yaşam koşullarına uyma-

yan 20 bin Marklık askerlik bedelinin düşürülmesi istendi. Toplantı sonunda sekiz kişiden oluşan bir komite kuruldu ve komitenin tüm gençlere bu konuda çağrı yapması karara bağlandı.

İKD Başkanı Beria Onger Federal Almanya'da toplantılara katıldı

Retid Kadınlar Kolu'nun davetisi olarak Federal Almanya'ya gelen İKD Genel Başkanı Beria Onger, Recklinghausen ve Gelsenkirchen'de mahalle ve derneklerde düzenlenen toplantılarda Türkiye'deki son gelişmeler ve kadın hareketi konularında bilgi verdi.

Türkiye'de bugün binlerce kadının şu veya bu biçimde İKD geleneğini sürdürdüğünü belirten Onger, onların 6 Kasım se-

Metris Cezaevi'ne her ay 400 Mark

Gelsenkirchen'de Yabancı Düşmanlığına ve Neo-Nazizme Karşı Girişim Komitesi ile Barış Piyadisi bir araya gelerek, Türkiye Barış Derneği yöneticileriyle, dayanışmanın yükseltilmesini istedikler. 35 örgütü temsil eden bu iki kuruluş, Gelsenkirchen'de oturan tüm eyalet ve Bonn milletvekillerine, nazır, din adamı, işçi temsilcilerine politikacı ve bakamlara birer mektup göndererek, Cunta'nın işkârları konularında bilgilendirme yaptılar.

Oysa ki, bu iki kuruluş FİDEF örgütleriyle birlikte, politik tutuklu-

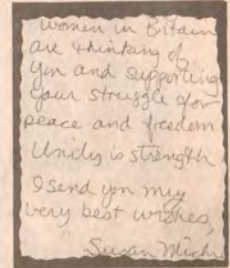
Cezaevlerindeki kadın tutuklulara yüzlerce

kart postalandı

Türkiye'deki kadın tutuklulara selâm!

İngiltere'de kurulmuş olan Türkiye'de Kadın Hakları İçin Dayanışma Komitesi (TKHDK)'nin 8 Kasım'da yaptığı toplantısında almış olduğu karar çerçevesinde yeni yılda Türkiye'deki kadın tutuklulara yıllık kartları gönderme kampanyası düzenlendi. İstanbul'da Metris, Ankara'da Mamak, Diyarbakır ve Antakya cezaevlerindeki kadın tutuklulara yüzlerce kart postalandı.

Kart kampanyasına İngiltere'de çeşitli sendikaların kadın kolları, İKD'nin kardeş örgütü olan Britanya Ulusal Kadınlar Birliği (NAW), çeşitli barış örgütleri, Greenham Common hava üssünde aylardır roketleri protesto eylemi yürüten kadınlar, İngiltere ve İskoçya düzeyinde İşçi Partisi ve Komünist Partisi'nin kadın kolları aktif olarak katıldılar.



Bir kart örneği: Britanya'da binlerce kadın sizi düşünüyor, barış ve özgürlük mücadelesi destekliyor. Gücümüz birliğimizdedir. Size en iyi dileklerimi gönderiyorum. Susan Michie



Bilen ve Hayrullahoğlu'nu anma

toplantılar

28 Aralık Cuma akşamı Paris'teki Maison des Syndicats salonunda TKP Genel Başkanı İ. Bilen ve 1982'de işkencede öldürülen TKP MK üyesi Mustafa Hayrullahoğlu'nu anma gecesine 600 kişi katıldı. Ali Söylemezoğlu, Yücel Çubukçu ve Aynur Hayrullahoğlu'nun birer konuşma yaptığı gecenin kürtör bölümünde, Sümeyra Çakır, Kürt ozan Heval'in yanı sıra FTİB Korusu ve halk oyunları ekibi katıldı.

Avrustalya Sosyalist Partisi 16 Kasım'da yaptığı bir toplantıya İ. Bilen'i andı. ASP Merkez Komitesi Sekreteri Alan Miller'in açış konuşmasıyla başlayan toplantıda, ASP MK üyesi Hannah Middleton İ. Bilen'in yaşamını anlatarak "Dünya komünist hareketi en yığıt evlatlarından birini kaybettiler. Onun 81 yıl önce yaşamı ve devrimci mücadelesi bizlere örnek olmalıdır" dedi.

Hamburg'da Alman-Yabancılar Dayanışma Derneği toplantısı

Alman-Yabancılar Dayanışma Derneği (Deutsch-ausländischer Solidaritätsverein), Hamburg'da 22 Ocak 1984 tarihinde Türkiye ile ilişkiler birliği toplantısı düzenleyecek. Çihan Arın, IG-Metall Hamburg yabancılar bölüm başkanı Bozkurt Sönmez ve GEW'den Süreyya Turğun'un konuşması olarak katılacakları toplantıda, Federal Almanya Hükümeti'nin uyguladığı yabancılar dışı politikası tartışılacak.

Toplantı bir taraftan Türkiye'nin kamuoyunu bu konuda bilgilendirmeyi, diğer yandan da yabancı işçilerin temel hakları doğrultusunda kalıcı bir perspektifin oluşmasına katkıda bulunmayı amaçlıyor.

Toplantının gündeminde yabancı işçilerin Federal Almanya'da kalıcı mı, yoksa geçici (misafir) işçiler mi oldukları sorusu ile, geriye dönüş teşvik konusu da yer alıyor.

nü belirte Önger, onların 6 Kasım seçimleri öncesinde ev ve dışarıda insanlara geçersiz iş vermeleri gerektiğini anlatmaya çalıştıklarını, her tehlikeyi öze alarak işyerlerine bildirdi tasdiklarını anlattı. Önger, geçtiğimiz yıllarda faşist kuruluşların ölümü bir ananın yazdığı mektupları "Bize olan güveninizi yitirmeyin, moralinizi yüksek tutun, siz oradaki çalışmalarınızı hızlandırmaya bakalım" satırlarını okuduğunda tüm salon coşku ile dolmuştu.

Konusmasını, 1983 yılında barış savunmasının son derece umut verici gelişmelerini veriyoları sürdüren B. Önger "İngiltere'ye yerleştirilen füzelere karşı direniş geçen kadınlar bizim de desteklediğimiz şu çağrıyla yükselttiler: Erkekler yuzyıllar boyu herşeylerini bırakarak savaşa gittiler. Biz kadınlar da herşeyimizi terkedi, barışa gittimiz..." dedi.

örgütleriyle birlikte, politik tutuklularla maddi dayanışma örgütleri ve her ay Metris Cezaevine 400 mark göndermeye başladılar. Ayrıca, yil-başlı dolayısıyla politik tutuklulara "Barış Karları" gönderilerek yeni yılları kutlandı.

Mainz'da "Türkiye ve Adalet" Gecesi

Federal Almanya'nın Mainz kentinde Uluslararası Af Örgütü (AI) 17 Aralık tarihinde "Türkiye ve Adalet" adlı bir gece düzenledi. 150 dolayında Alman ve Türkiye'nin katıldığı toplantıda Avukat Şerafettin Kaya ve Af Örgütü Temsilcisi Amke Dieter birer konuşma yaparak Cunta mahkemelerinin işleyiş hakkında bilgi verdiler.

Celalettin Kesim anıldı

5 Ocak 1984 Perşembe günü, faşist ve gerici tarafından katledilen barış ve özgürlük savaşçısı Celalettin Kesim, genel sekreteri olduğu Türk Merkezi'nin düzenlediği bir törenle Batı Berlin'de anıldı. Türk Merkezi ölümler, katletildiği yer olan Kottbusser Tor'a yapılan sessiz yürüyüş, aralarında Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi (SEW) Başkanı Horst Schmitt olmak üzere yüzlerce Alman ve Türkiye'li ilerici, demokrat katıldı. Ayrıca, Celalettin Kesim, Federal Almanya'nın birçok kentinde FİDEF örgütlerinin düzenlediği törenlerle anıldı.

Batı Berlin'deki sessiz yürüyüşün bitiminde Türk Merkezi yönetim kurulundan A. Uçta ve Celalettin'in yakın arkadaşları B. Bieneck, daha sonra Türk Merkezi'nde yapılan toplantıda ise Türk Merkezi Başkanı Süleyman Üstün, İnsan Hakları Birliği'nden Avukat V. Arendt-Rohahn ve Celalettin Kesim'in eşi Sevim Kesim birer konuşma yaptılar. Toplantıya, tiyatro sanatçısı Ilse Scheer politik şarkıları, İranlıların korusu Nuşin ve Batı Berlin İşçi Korusu ise işçi marşları ve halk türkülerini de içti katıldı.

CÜNEYD BAŞBUĞ

Nokta

Türkiye onu sevenlerindir

Gücünü yitirmeden sürüp giden savaşta, Osmanlı devletinin içinde bulunduğu zor koşullara karşın miladi takvime 1917'yi 1918'e bağlayan yılbaşı olağanüstü benliği olarak geçmiştir İstanbul'da. Özellikle bugün Beyoğlu olarak adlandırılan Pera'da odaklanan şenlikli durumun nedenini her köşe başında rastlantıların prensler, prensesler oluşturmuyordu. Osmanlı'yı iktidare dek saran yazılmayış, cephelemler gelen neşesiz haberlere lakayd Pera'yı adeta istila eden prens ve prensesler barizlik ükelerinden ayrılmak zorunda kalmaların burukluğunu taşısalar da algaılaşmış gençliklerini 1918 yılbaşında da sürdürmekten geri kalmıyorlardı.

Rusya'da Bolşeviklerin iktidara el koymalarından sonra taşınır tüm varlıklarını kaparak soluğu İstanbul ve Avrupa'nın diğer başkentlerine alan bu "politik mülteciler"lerin, göçmen yaşamalarının ilk günlerinde alıştıkları "saray yaşamaları" sürdürmeye çalışırken bilmedikleri bir gerçek vardı. Artık ülkelerine bir daha hiç bir zaman dönemeyecek oldukları. İstanbul'da sayıya geöğ bir kabul bulmuş Rusya saraylarının artıkları "sayakların baş

olmasının" neden olduğu goku üzerlerinden atamış, kendilerini bekleyen geleceği düşünmüyör, düşünmek bile istemiyorlar. Oysa Ekim Devrimi'nden kaçan politik mültecileri bekleyen son cilyesine uzak değildi. İstanbul, kısa bir zaman sonra laterna çalarak dilenen, lokantalarda buluşukluk yapan prenslere, prenseslere tanık oldu. Bir aristokrat olarak geçirdikleri son yilbaşı eğlencelerinde giydikleri kostümleri paketiyle yitirirken günlük yiyecek parası karşılığı satışa çıkarttılar. Çoğu, günlerin karmasıya içinde yitip gitti, ne simaları ne adları hatırlanır oldu. Tarih bir kez daha kazandı ve gelişimine aykırı olanları öğüttü.

Çarlık artıkları Avrupa toprağının gördüğü ne ilk ne de son mültecilerdi. Örneğin onları saraylarından eden Bolşevikler de uzun yıllar politik mülteci yaşamışlardı. Rusya'da adlarını ükeden dışarı atmak zorunda kaldıkları ilk gününden itibaren dönmeyi düşündükleri ülkelere utkan dönmüşlerdi. Kazanan tarihi yapmışlar, onun sayılarına büyümüşlerdi.

1917'lerden değişik bir zaman diliminde olunmasına karşın, o günlerle benzerliklerin yaşandığı günümüzde de tarih karşısında farklı yazgılara sahip politik mülteci yaşantılarının tanık olunuyor. Rus prenslerinin yazgılarını asla kıramayacak olanlar, ülkesini ABD'ye peşkeş çeken Vietnam hükümeti görevlileri, Somoza'lar, dini aydınları dini ayine hac çıkartmanın dışında artık doğduğu topraklara ilişkisi olmayanlar çoktan yitip gitmeye başladılar. 12 Eylül 1980'de generaller cetnesinin ülkeye zorbalıkla el koymasından sonra Türkiye'yı terketmek zorunda kalmış olan Türkiye'li politik mülteciler ise yitip gitmeyecek olanlar. Asla yitip gitmemeleri gerekendir.

Dili yabancı, geleneği yabancı, aşı, kışı, havası suyu yabancı bu topraklarda yaşamının zorlukları kuşkusuz ortada. Oysa yaşamının ötesinde dimdik ayakta kalarak ülkeye dönmek için savaşım vermek gerekiyor.

Yölesine zor değil ayakta kalmak. Başan, 1917 sonrası İstanbul'u dolduran kaimkain yapmayıp, Bolşeviklerin ise asla vazgeçmeden sürdüürdüklerini yapmakla başlıyor. "Memleketi sevmek ve asla unutmamak".

Bolşevikler Rusya'yı sevdiler. Çar ve usaklardan çok daha fazla ve Rusya tüm Rusya'da yaşantılarının gibi sevdiler. Politik göçmenlikten utkuyula dönen onları oldu.

Türkiye de onu seven ve onu unutmayacak olanların olacaktır.

TÜSTAV